

Nejvyšší soud

SBÍRKA soudních rozhodnutí a stanovisek

Ročník: LXXVI

7
2024

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce, ale jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda: JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda: JUDr. Petr Šuk
Členové: JUDr. Antonín Draštík, JUDr. Václav Duda, JUDr. Roman Fiala, JUDr. František Púry, Ph.D., JUDr. Zdeněk Krčmář, JUDr. Radek Doležel, JUDr. Vladimír Veselý, Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Michal Ježek

Adresa redakce:

Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: sbirka@nsoud.cz

Ročník LXXVI

Číslo 7/2024 vychází 9. 10. 2024

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.)
  - rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
- nebo
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH.....	5
č. 27	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2023, sp. zn. 7 Td 55/2023	6
č. 28	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2024, sp. zn. 7 Td 7/2024	10
č. 29	
Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 5 To 24/2022	13
č. 30	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 12. 2022, sp. zn. 12 To 44/2022	32
ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH	36
č. 63	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2023, sp. zn. 27 Cdo 2327/2022.....	37
č. 64	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2023, sen. zn. 23 ICdo 60/2022	46
č. 65	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2023, sp. zn. 22 Cdo 3689/2022	54
č. 66	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2885/2022	60
č. 67	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2023, sp. zn. 29 Cdo 1807/2021	71
č. 68	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2023, sp. zn. 30 Cdo 63/2023	80
č. 69	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2023, sen. zn. 29 ICdo 94/2021.....	92
č. 70	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2023, sen. zn. 29 NSČR 44/2021.....	100
č. 71	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2023, sp. zn. 21 Cdo 2697/2022	111

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

č. 27

Pravidlo uvedené v § 23 odst. 2 větě první tr. ř., podle něhož se příslušnost soudu, který věc vyloučil, nemění, se vztahuje jen na vyloučení provedené v řízení před soudem. Pro určení soudu místně příslušného ke konání řízení je proto nelze užít na vyloučení věci, o kterém bylo rozhodnuto v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem. I v takovém případě musí být místní příslušnost soudu určena podle kritérií uvedených v § 18 tr. ř.

Místní příslušnost, Vyloučení věci

§18, § 23 odst. 2 tr. ř.

č. 27

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2023, sp. zn. [7 Td 55/2023](#), ECLI:CZ:NS:2023:7.TD.55.2023.1

Nejvyšší soud ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 3 T 111/2023 podle § 24 odst. 1 tr. ř. rozhodl, že k projednání věci je příslušný Městský soud v Brně.

I.

Návrh na určení místní příslušnosti

1. Státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 podal dne 19. 9. 2023 u Obvodního soudu pro Prahu 1 návrh na potrestání na obviněného A. V. pro skutek, jímž se měl dopustit přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 2 al. 1 tr. zákoníku a přečinu padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 al. 1 tr. zákoníku. Ve věci doposud nebylo nařízeno hlavní líčení.

2. Obviněný se měl uvedeného přečinu dopustit jednáním spočívajícím zkráceně v tom, že ačkoliv věděl, že rumunský doklad totožnosti č. XY znějící na skutečnou osobu jménem A. P. byl neoprávněným zásahem spočívajícím v záměně původní fotografie za jeho fotografii podstatně změněn, dne 17. 5. 2022 na ulici Netroufalky 797/7, Brno, v notářské kanceláři Mgr. Evy Věrné předložil tento pozměněný doklad totožnosti při ověřování podpisu plné moci, na základě níž vydává se za A. P. zplnomocnil I. S., aby tento na osobu A. P. převedl obchodní podíl B. D. a D. Š., jakožto společníků společnosti D. s., s. r. o., a následně jej jakožto jediného společníka společnosti D. s., s. r. o., zastupoval ve všech věcech souvisejících s výkonem práv a povinností, přičemž na základě této plné moci došlo dne 17. 5. 2022 k sepsání notářského zápisu NZ 271/2022 sloužícímu jako podklad pro zápis do obchodního rejstříku, na jehož základě byl dne 19. 5. 2022 do sbírky listin společnosti D. s., s. r. o., zapsán jako jediný jednatel a společník společnosti A. P., ačkoli se tak stalo bez vědomí a souhlasu této osoby uvedené na tomto pozměněném dokladu totožnosti, načež v období od 17. 5. 2022 do 27. 5. 2022 na ulici XY, Brno, na pobočce UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., tento pozměněný doklad totožnosti předložil při získávání dispozičního oprávnění nakládat s bankovním účtem společnosti D. s., s. r. o., č. XY, na základě čehož došlo ke změně

dispozičního oprávnění ve prospěch A. P. a dne 15. 7. 2022 na přesně nezjištěné brněnské pobočce Komerční banky, a. s., tentýž pozměněný doklad totožnosti předložil při získávání dispozičního oprávnění nakládat s bankovním účtem společnosti D. s., s. r. o., č. XY, na základě čehož rovněž došlo ke změně dispozičního oprávnění ve prospěch A. P.

3. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 21. 9. 2023, sp. zn. 3 T 111/2023, byla věc podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. za užití § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. předložena Nejvyššímu soudu jako soudu nejbližše společně nadřízenému k rozhodnutí o příslušnosti (§ 24 odst. 1 tr. ř.), neboť podle obvodního soudu přichází v úvahu příslušnost Městského soudu v Brně. Obvodní soud má za to, že k veškerému trestněprávně relevantnímu jednání obviněného mělo dojít na území města Brna. Zde měl v notářské kanceláři Mgr. Evy Věrné předložit pozměněný doklad totožnosti při ověřování podpisu plné moci, která sloužila k provedení navazujících změn ve společnosti D. s., s. r. o., a jejich zápisu do obchodního rejstříku na podkladě notářského zápisu sepsaného v téže brněnské notářské kanceláři. Společnost D. s., s. r. o., v té době sídlila v Rajhradu, kde měl evidováno bydliště její tehdejší jednatel a společník s 90 % obchodním podílem D. Š. Druhá společnice s 10 % podílem B. D. bydlela v Pardubicích. Následně měl obviněný pozměněný doklad totožnosti předložit ve dvou brněnských bankovních pobočkách při získávání dispozičního oprávnění k bankovním účtům uvedené společnosti. Obvodní soud tedy uzavřel, že ze spisu nevyplývá jakákoli relevantní vazba předmětné trestné činnosti k obvodu Prahy 1. Z tohoto důvodu proto věc postoupil Nejvyššímu soudu s návrhem na určení místní příslušnosti.

4. K předloženému návrhu na určení místní příslušnosti se poněkud nestandardně vyjádřil státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1, který s navrhovanou změnou místní příslušnosti nesouhlasil, a naopak dospěl k závěru, že místně příslušný je Obvodní soud pro Prahu 1. Svou argumentaci založil na tom, že místní příslušnost v tomto případě nemá být určena podle § 18 odst. 1 tr. ř., ale podle § 23 odst. 1 tr. ř. *per analogiam*.

5. Státní zástupce upozornil, že projednávanou věc vyloučil policejní orgán podle § 23 odst. 1 tr. ř. *per analogiam* ze společného řízení, v němž bylo prověřováno podezření ze spáchání přečinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž právě tato právní kvalifikace byla ve věci právní kvalifikací nejpřísnější a byla spáchána podáním daňového přiznání na územním pracovišti pro Prahu 1, Finančního úřadu pro hlavní město Prahu (Štěpánská 28, Praha 1). Státní zástupce vyslovil názor, že podle § 23 odst. 2 tr. ř. *per analogiam* se nemění příslušnost soudu (určená podle kritérií v přípravném řízení) ani poté, co dojde k vyloučení věci v přípravném řízení již policejním orgánem, tedy za situace, kdy nevylučuje věc k samostatnému řízení podle § 23 odst. 2 tr. ř. soud, ale jiný orgán činný v trestním řízení již v řízení přípravném.

II.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu o místní příslušnosti

6. Nejvyšší soud zhodnotil důkazy použitelné k rozhodnutí podle § 24 tr. ř. a dospěl k následujícímu závěru.

7. Ve vztahu k místní příslušnosti lze uvést, že zásadní hlediska určující, který z věcně příslušných soudů má věc projednat a rozhodnout v prvním stupni, jsou dána v § 18 odst. 1 tr. ř., podle kterého koná řízení soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. Za místo

spáchání trestného činu je přitom třeba považovat především místo, kde došlo k jednání obviněného naplňujícímu objektivní stránku trestného činu, avšak i místo, kde nastal nebo měl nastat následek trestného činu. Teprve v případě, že nelze místo činu zjistit nebo byl-li čin spáchán v cizině, je možné postupovat podle § 18 odst. 2 tr. ř. a řízení koná soud, v jehož obvodu obviněný bydlí, pracuje nebo se zdržuje; jestliže se nedají tato místa zjistit nebo jsou mimo území České republiky, koná řízení soud, v jehož obvodu čin vyšel najevo. Základní a prvotní je tedy příslušnost určená podle místa spáchání činu, která má přednost před příslušností určenou podle ostatních hledisek.

8. Za místo spáchání trestného činu podle § 18 odst. 1 tr. ř. je přitom třeba považovat především místo, kde došlo k jednání obviněného naplňujícímu objektivní stránku trestného činu, avšak i místo, kde nastal nebo měl nastat následek trestného činu.

č. 27

9. Podle § 21 odst. 2 tr. ř. společné řízení koná soud, který je příslušný konat řízení o nejtěžším trestném činu.

10. V projednávané věci je obvodním soudem vedeno trestní řízení pro dva přečiny, a to zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 2 al. 1 tr. zákoníku (v trestní sazbě až na 2 léta) a přečinu padělaní a pozměňování veřejné listiny podle § 348 odst. 1 al. 1 tr. zákoníku (v trestní sazbě až na 3 léta). Nejtěžším trestným činem je pozměňování veřejné listiny podle § 348 odst. 1 al. 1 tr. zákoníku. Přičemž jak vyplývá z návrhu na potrestání, pachatel se dopustil výše uvedeného přečinu v alternativě užití padělané listiny jako pravé.

11. V případě přečinu padělaní a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 al. 1 tr. zákoníku v alternativě užití padělané listiny jako pravé jde o místo, kde pachatel užil padělanou veřejnou listinu jako pravou. K tomuto jednání došlo v notářské kanceláři Mgr. Evy Věrné na adrese Netroufalky 797/7, Brno a následně na pobočce UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., na adrese XY, Brno a na přesně nezjištěné brněnské pobočce Komerční banky, a. s. Tedy ve všech případech k tomuto došlo na území města Brna.

12. Z doposud učiněných skutkových zjištění tak vyplývá, že Obvodní soud pro Prahu 1 není podle kritérií § 18 odst. 1 tr. ř. místně příslušným k projednání věci, neboť není nijak dovoditelné, že by zde došlo k posuzovanému jednání obviněného, naplňujícímu objektivní stránku trestného činu padělaní a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 al. 1 tr. zákoníku. Pro určení soudu, kterému naopak příslušnost projednat věc svědčí, bylo třeba zohlednit zmíněné místo, kde obviněný užil padělanou veřejnou listinu jako pravou, přičemž tento ji užil na třech výše popsaných místech nacházejících se na území města Brna, tudíž místně příslušným soudem k projednání předmětné věci je Městský soud v Brně.

13. Pokud jde o argumentaci státního zástupce, tak s touto se Nejvyšší soud neztotožnil. Lze souhlasit s tím, že určení místní příslušnosti v případě vyloučení věci podle § 23 odst. 2 tr. ř. má přednost před určením místní příslušnosti podle kritérií uvedených § 18 tr. ř., nicméně toliko v případě, že jde o vyloučení soudu, nikoliv jiného orgánu činného v trestním řízení. Ze zákonného ustanovení § 23 odst. 2 tr. ř. věta první jednoznačně plyne, že příslušnost „soudu“, který věc vyloučil, se nemění. Toto výkladové pravidlo pak nelze nad rámec vůle zákonodárce rozšiřovat tak jak to činí státní zástupce ani cestou analogie. Je tedy možné uzavřít, že vyloučení učiněné v přípravném řízení orgánem činným v přípravném řízení nemá

vliv na určení příslušnosti soudu a státní zástupce by měl podat obžalobu k soudu místně příslušnému podle kritérií uvedených v § 18 tr. ř. Vyloučení věci podle § 23 odst. 2 tr. ř. v přípravném řízení tedy nemá na určení místní příslušnosti soudu žádný vliv.

14. S ohledem na doposud tvrzená zjištění a při zohlednění výše citovaných zákonných kritérií ve smyslu § 18 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení, tedy že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je k projednání věci příslušný Městský soud v Brně.

č. 28

Místní příslušnost soudu ve smyslu § 18 odst. 1 tr. ř. k projednání věci vedené pro přečin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 odst. 1 tr. zákoníku není určena místem, kde byl spáchán tzv. zdrojový trestný čin, ale místem, kde pachatel umožnil zastřít původ nebo zjištění původu věci ve smyslu § 217 odst. 1 tr. zákoníku, která byla výnosem z takového již spáchaného tzv. zdrojového trestného činu.

Místní příslušnost, Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti

§ 18 odst. 1 tr. ř., § 217 odst. 1 tr. zákoníku

č. 28

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2024, sp. zn. [7 Td 7/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:7.TD.7.2024.1

Nejvyšší soud ve věci vedené u Okresního soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. 18 T 143/2023 podle § 24 odst. 1 tr. ř. rozhodl, že je k projednání věci příslušný Obvodní soud pro Prahu 6.

I.

Návrh na určení místní příslušnosti

1. Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Uherském Hradišti podal u Okresního soudu v Uherském Hradišti dne 19. 10. 2023 obžalobu na obviněnou R. P. pro skutek kvalifikovaný jako přečin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 odst. 1 tr. zákoníku. Tohoto deliktu se měla dopustit jednáním spočívajícím v tom, že poté, co po předchozí dohodě s neznámým pachatelem obdržela na svůj účet č. XY vedený u společnosti Československá obchodní banky, a. s., ve třech transakcích finanční prostředky v celkové výši 147 000 Kč, a to z účtu č. XY vedeného u společnosti Fio banka, a. s., na pokyn téhož pachatele provedla v Praze 6 na adrese XY za použití své platební karty jejich výběr z bankomatu, provozovaného společností Československá obchodní banka, a. s., a to třemi výběry po 49 000 Kč, a následně finanční hotovost v celkové výši 147 000 Kč stejné osobě předala. Jednalo se přitom o finanční prostředky podvodně vylákané od poškozeného P. Z., což bylo prověřováno jako přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Uvedeným způsobem jednala, aniž by si opatřila relevantní informace o původu a zdroji uvedených finančních prostředků, neověřila si podstatu jednotlivých transakcí a důvod, proč byly finanční prostředky zasílány na její účet, ačkoli jí z okolností muselo být zřejmé, že se pravděpodobně jedná o výnosy z trestné činnosti.

2. Usnesením Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 31. 1. 2024, sp. zn. 18 T 143/2023, byla podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř., za použití § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř., věc předložena Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o místní příslušnosti soudu, neboť Okresní soud v Uherském Hradišti není příslušný k projednání věci. Pro určení místně příslušného soudu je v daném případě podstatné místo, kde měla obviněná umožnit zastření původu věci – finančních prostředků. Po objektivní stránce se jednání měla dopustit tím, že nechala na svůj účet převést

finanční prostředky pocházející z trestné činnosti, tyto z účtu vybrat a předat další osobě. Z důkazů opatřených v přípravném řízení a obsažených ve spise je podle okresního soudu zřejmé, že místo, kde obviněná měla ztěžovat či znemožňovat zjištění původu obdržených finančních prostředků, bylo v Praze 6, přičemž se jednalo jak o místo, kde měla uskutečnit ve třech případech výběr finanční hotovosti ze svého účtu prostřednictvím bankomatu, tak o místo, kde následně tyto finanční prostředky předala další osobě. Obviněná tedy měla činit své kroky v posuzovaném skutkovém ději v působnosti Obvodního soudu pro Prahu 6. Ke spáchání předmětného trestného činu naopak nedošlo v obvodu Okresního soudu v Uherském Hradišti, kde se nenachází žádné z míst předpokládaných v ustanovení § 18 odst. 1 tr. ř., přičemž není žádného důvodu k posouzení místní příslušnosti podle ustanovení § 18 odst. 2 tr. ř.

3. Okresní soud v Uherském Hradišti proto předložil věc Nejvyššímu soudu, který je soudem společně nadřízeným Okresnímu soudu v Uherském Hradišti a Obvodnímu soudu pro Prahu 6.

č. 28

II.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu o místní příslušnosti

4. Nejvyšší soud zhodnotil důkazy použitelné k rozhodnutí podle § 24 tr. ř. Shledal, že z obsahu spisového materiálu vyplývají skutečnosti popsané v usnesení Okresního soudu v Uherském Hradišti a dospěl k závěru, že Okresní soud v Uherském Hradišti není příslušný k projednání věci.

5. Podle § 18 odst. 1 tr. ř. koná řízení soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. Za místo spáchání trestného činu je třeba obecně považovat místo, kde došlo k jednání pachatele naplňujícímu objektivní stránku trestného činu, i místo, kde nastal nebo měl nastat následek trestného činu.

6. Aplikují-li se tyto zásady na uvedený případ, je z obžaloby zřejmé, že obviněná se měla svým jednáním dopustit přečinu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 odst. 1 tr. zákoníku, a to podle právní věty tím, že jinému z nedbalosti umožnila zastřít původ věci větší hodnoty, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky. Z uvedeného vyplývá, že objektivní stránka skutkové podstaty žalovaného přečinu měla být naplněna jednáním obviněné spočívajícím v umožnění zastření původu věci, finančních prostředků, čehož se měla konkrétně dopustit tím, že při osobním setkání umožnila neznámým pachatelům, aby si na účet, jehož byla disponentkou a od kterého měla platební kartu, nechali zaslat finanční prostředky v celkové výši 147 000 Kč, pocházející z trestné činnosti, přičemž tyto finanční prostředky obviněná měla následně neprodleně z účtu ve třech částkách vybrat a neznámým pachatelům ihned osobně předat. Tímto jednáním měla neznámým osobám umožnit legalizaci finančních prostředků pocházejících z podvodného jednání neznámých pachatelů spáchaného na území České republiky.

7. Pro určení místní příslušnosti soudu je tudíž podstatné místo, kde obviněná jednala, tedy kde finanční prostředky z účtu vybírala, jakož i místo, kde neznámým osobám finanční prostředky předávala. V obou případech se tak stalo u bankomatu umístěného v Praze 6, tedy v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 6.

8. Z těchto skutečností Nejvyšší soud spolehlivě podle § 18 odst. 1 tr. ř. dovedl místní příslušnost Obvodního soudu pro Prahu 6 k projednání věci. Naopak ze spisového materiálu není možné podložit závěr, že by k jednání obviněné naplňujícímu objektivní stránku přečinu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 odst. 1 tr. zákoníku došlo v obvodu Okresního soudu v Uherském Hradišti, byť zde měl být, či mimo jiné být, údajně spáchán predikativní trestný čin (podvodu). Spáchání predikativní trestné činnosti je totiž sice nutnou podmínkou pro závěr o spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 tr. zákoníku, neboť předmětem útoku zde je výnos z ní (z predikativní trestné činnosti), avšak postihované jednání pachatele, podstatné z pohledu § 18 odst. 1 tr. ř., spočívá – již jen – v určitém nakládání s takovým výnosem, a nikoli v jeho původním opatření.

9. Z uvedených důvodů bylo o příslušnosti soudu podle § 24 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto tak, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno, tedy že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je k projednání věci příslušný Obvodní soud pro Prahu 6.

č. 29

Skutek spočívající v přechovávání chemikálií a dalších věcí za účelem výroby metamfetaminu lze za splnění dalších podmínek posoudit jako přípravu zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 20 odst. 1 a § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku i v případě, že pouze jedna z látek přechovávaných pachatelem (např. červený fosfor) postačuje k výrobě takového množství metamfetaminu, aby byl čin spáchán ve velkém rozsahu.

Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, Příprava k trestnému činu

§ 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, § 20 odst. 1 tr. zákoníku

č. 29

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. [5 To 24/2022](#), ECLI:CZ:VSOL:2022:5.TO.24.2022.1

Vrchní soud jednak zamítl odvolání obviněného J. M. podané proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 3. 2022, č. j. 34 T 6/2021-1563, jednak z podnětu odvolání obviněných T. K. a R. Z. částečně zrušil tento rozsudek, a to ohledně těchto obviněných v celém rozsahu, a nově rozhodl o jejich vině a trestu.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 3. 2022, č. j. 34 T 6/2021-1563, byli obžalovaní uznáni vinnými následovně: obžalovaný T. K. v bodě I./1. zvláště závažným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, obžalovaný R. Z. v bodě I.2.) pokusem zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 21 odst. 1 a § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, v bodě II. přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, obžalovaný J. M. v bodě I./3. zvláště závažným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, obžalovaný J. L. v bodě I./4. zvláště závažným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

Uvedených trestných činů se podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustili tím, že

I.

obžalovaní T. K., R. Z., J. M. a J. L.

v období od nezjištěného měsíce roku 2018 do 3. 11. 2020 na různých místech Moravskoslezského a Zlínského kraje, zejména v XY, XY a v obci XY, srozumění s tím, že v České republice není bez příslušného zákonného povolení možno volně nakládat s návykovou látkou metamfetamin, farmaceuticky zvanou pervitin, s vědomím, že nedisponují příslušným zákonným povolením k zacházení s návykovými látkami ve smyslu § 4 a § 8 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, se postupně společně a na různých místech podíleli na neoprávněném nakládání s touto látkou zneužívanou k navození psychotropních účinků ve smyslu opakované nelegální výroby této návykové látky tzv. českou cestou, z tablet obsahujících pseudoefedrin, zejména Cirrus a Respidina, za použití odpovídajícího množství příslušných chemikálií, komponentů laboratorního zařízení a dalších předmětů i na jejím následném přechovávání pro sebe i jiného, prodeji a jiné distribuci, srozumění s tím, že na této činnosti participují také další osoby, se na tomto procesu podíleli zejména níže popsáním způsobem v níže uvedeném období,

1. obžalovaný T. K.

a) od blíže nezjištěného měsíce roku 2018 do měsíce června roku 2020 v XY v bytech, které postupně obýval na ul. XY, XY, XY a poté od měsíce září 2020 do dne 28. 10. 2020 také v bytě č. 4. na XY, opakovaně sám v nepravidelných intervalech a v celkově nezjištěném počtu případů v přesně nezjištěných dnech v uvedeném období, vyrobil při každém výrobní cyklu nejméně 5 gramů pervitinu,

b) dále v období od prosince 2019 do srpna 2020, v přesně nezjištěných dnech, v bytech pronajatých obžalovanými T. K. v XY na ul. XY a XY nejméně ve dvaceti případech společně s obžalovaným J. M. vyráběl průměrné minimální množství 100 gramů metamfetaminu při každém výrobním cyklu, celkově tedy minimálně 2 000 gramů metamfetaminu,

c) v období od 30. 3. 2020 do 28. 10. 2020 na různých místech v blíže nezjištěném počtu případů vyrobil nezjištěné množství metamfetaminu společně s obžalovaným R. Z., z toho minimálně ve dnech 1. 4. 2020, 4. 4. 2020 v bytě na ul. XY v XY, nejméně dne 28. 10. 2020 v bydlišti obžalovaného R. Z. v XY, v bytě č. 42 na ul. XY,

dále dne 29. 4. 2020 v jednom případě v obci XY, na ul. XY v chatě, kterou jim za tímto účelem zpřístupnil a přenechal obžalovaný J. M., vyrobil společně s obžalovanými R. Z. a J. M. minimálně 150 gramů metamfetaminu,

d) v období od měsíce května 2020 nejméně do konce měsíce srpna 2020 v obci XY, v místní části XY, v rodinném domě bez čísla popisného i evidenčního, stojícím na křižení ulic XY a XY, který jim pro tento účel vědomě poskytl

a zpřístupnil obžalovaný J. L., se společně s obžalovanými J. L. a R. Z. podílel v nejméně patnácti případech na výrobě celkového minimálního množství 619,69 gramů metamfetaminu,

a popsáním způsobem postupně osobně přispěl k výrobě minimálního celkového množství 2 769,69 gramu metamfetaminu,

e) a současně jednal v úmyslu vyrobit v uvedeném období další množství nejméně 3 040 gramů metamfetaminu, neboť po bližší nezjištěnou dobu do okamžiku svého zadržení dne 28. 10. 2020 a jejich následného vydání policii dne 29. 10. 2020 v 19:00 hodin v bytě č. 4 na XY v XY, vědomě pro účely výroby přechovával předměty, chemikálie a další věci, mj. červený fosfor v množství 1 000 gramů, který je za použití odpovídajícího množství prekursoru pseudoefedrinu a dalších surovin způsobilý k výrobě uvedeného množství metamfetaminu, kterou již nerealizoval z důvodu svého zadržení policií,

kdy část vyrobeného metamfetaminu užil pro vlastní potřebu a

f) část prodal či poskytl k dalšímu užití osobám zneužívajícím tuto návykovou látku, a to přinejmenším

obžalovanému J. M. v období od listopadu 2018 do listopadu 2020 v nejméně 50 případech poskytl vždy 0,5 gramu metamfetaminu výměnou za transdermální náplasti s obsahem fentanylu, celkově tedy minimální množství 25 gramů metamfetaminu,

V. D. v bližší nezjištěné době v roce 2020 opakovaně poskytl v bližší nezjištěném počtu případů vždy jednu dávku pervitinu k zakouření,

V. S. nejméně v období od měsíce dubna 2020 do měsíce července 2020 nejméně ve dvou případech bližší nezjištěné množství metamfetaminu,

Z. S. v období nejméně tří let do června 2020 pravidelně, poskytoval jako pravidelné konzumentce pervitinu bližší nezjištěné množství metamfetaminu,

M. Z. v období měsíce května 2020 nejméně ve dvou případech dávku za finanční obnos vždy 200 Kč,

2. obžalovaný R. Z.

a) v období od 30. 3. 2020 do 28. 10. 2020 na různých místech v bližší nezjištěném počtu případů vyrobil nezjištěné množství metamfetaminu společně s obžalovaným T. K., z toho minimálně ve dnech 1. 4. 2020, 4. 4. 2020 v bytě na ul. XY v XY, který měl pronajatý obžalovaný T. K., nejméně dne 28. 10. 2020 v místě svého bydliště v XY, v bytě č. 42 na ul. XY,

b) dále dne 29. 4. 2020 v jednom případě v obci XY, na ul. XY v chatě, kterou jim za tímto účelem zpřístupnil a přenechal obžalovaný J. M., vyrobil společně s obžalovanými T. K. a J. M. minimálně 150 gramů metamfetaminu,

c) dále v období od měsíce května 2020 nejméně do konce měsíce srpna 2020 v obci XY, v místní části XY, v rodinném domě bez čísla popisného i evidenčního, stojícím na křižení ulic XY a XY, který jim pro tento účel vědomě poskytl a zpřístupnil obžalovaný J. L., se společně s obžalovanými J. L. a T. K. podílel v nejméně patnácti případech na výrobě celkového minimálního množství 619,69 gramů metamfetaminu,

a popsaným způsobem postupně osobně přispěl k výrobě minimálního celkového množství 769,69 gramu metamfetaminu,

č. 29

d) současně jednal v úmyslu vyrobit v uvedeném období další množství 7 108 gramů metamfetaminu, neboť po bližší nezjištěnou dobu do okamžiku jejich vydání policii dne 8. 9. 2020 v 10:35 hodin v bytě na ul. XY, XY, který v té době obýval, vědomě pro účely výroby přechovával předměty, chemikálie a další věci mj. 5 123 ks tablet léčivého přípravku Respidina s obsahem prekurzoru pseudoefedrinu ve snadno extrahovatelné formě způsobilého k výrobě množství 362,24 gramů metamfetaminu a současně i červený fosfor v množství 828,67 gramů, který je za použití odpovídajícího množství prekurzoru pseudoefedrinu a dalších surovin způsobilý k výrobě množství 2 519 gramu metamfetaminu, kterou nerealizoval z důvodu zajištění věcí policií,

a dále dne 28. 10. 2020 v době před svým zadržením v bytě č. 42 na adresním místě ul. XY v XY a dále a v jím užívaném osobním motorovém vozidle BMW 118 D černé barvy, RZ XY vědomě pro účely výroby přechovával předměty, chemikálie a další věci mj. i červený fosfor v celkovém množství 1 509,56 gramů, který je za použití odpovídajícího množství prekurzoru pseudoefedrinu a dalších surovin způsobilý k výrobě množství 4 589 gramů metamfetaminu, kterou nerealizoval z důvodu svého zadržení a zajištění věcí policií,

a tohoto jednání se dopustil přesto, že byl rozsudkem Okresního soudu v Ostravě sp. zn. 5 T 19/2017 ze dne 27. 10. 2017, který nabyl právní moci dne 23. 1. 2018, uznán vinným mimo jiné spácháním zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 48 měsíců, z jehož výkonu byl propuštěn dne 15. 3. 2020 a k trestu propadnutí věci realizovanému 23. 1. 2018,

3. obžalovaný J. M.

a) v období od prosince 2019 do srpna 2020, v přesně nezjištěných dnech, v bytech pronajatých obžalovaným T. K. v XY na ul. XY a XY nejméně ve dvaceti případech se podílel na výrobě metamfetaminu obžalovaným T. K. zejména pomocnými pracemi, vyloupáváním tablet z blistrů, nákupem chemikálií a chemického skla i úklidem odpadu a osobně tím přispěl k výrobě průměrné minimálního množství 100 gramů metamfetaminu při každém výrobním cyklu, celkově se tedy podílel na výrobě minimálně 2 000 gramů metamfetaminu,

b) dále sám v přesně nezjištěné době nejméně od měsíce listopadu 2019 do doby svého zadržení dne 3. 11. 2020 v XY, ve sklepě domu ve svém bydlišti na ul. XY, z odpadního matečného roztoku poskytnutého mu obžalovaným T. K. po jím realizované výrobě metamfetaminu, sám v pěti případech vyrobil pro vlastní potřebu celkové minimální množství 25 gramů směsi metamfetaminu,

c) dále dne 29. 4. 2020 v obci XY, na ul. XY R. Z. a T. K. v jednom případě vědomě poskytl a zpřístupnil chatu za účelem výroby metamfetaminu, v níž se podílel na výrobě metamfetaminu obžalovanými T. K. a R. Z., a to zejména pomocí při nošení všech potřebných věcí k výrobě dovnitř nemovitosti a následným úklidem po výrobě, a to v množství nejméně 150 gramů metamfetaminu, a to za odměnu spočívající v poskytnutí části vyrobeného metamfetaminu v množství 4 gramů,

a popsaným způsobem sám vyrobil a osobně přispěl k výrobě minimálního celkového množství 2 175 gramů metamfetaminu, jehož část užil pro vlastní potřebu a

d) část prodal či poskytl k dalšímu užití osobám zneužívajícím tuto návykovou látku, a to přinejmenším:

M. C. v nejméně 10 případech zdarma vždy množství postačující k jednorázovému užití,

L. K., zvanému P., v období od roku 2019 do roku 2020 v nezjištěném počtu případů prodal či jako splátku dluhu poskytl celkové minimální množství 4 gramů, a

e) v přesně nezjištěném období od listopadu 2018 do listopadu 2020 spoluobžalovanému T. K. vždy výměnou za 0,5 gramu metamfetaminu nejméně v padesáti případech poskytl vždy 1 ks transdermální náplasti nezjištěného obchodního názvu a obsahu účinné látky fentanyl, které před tím v nezjištěném počtu odcizil svému otci ve společném bydlišti v XY na ul. XY,

4. obžalovaný J. L.

v období nejméně od měsíce května 2020 do nejméně konce měsíce srpna 2020 v obci XY, část obce XY, okr. Ostrava, na křížení ulic XY a XY, v rodinném domě bez čísla popisného a evidenčního, který obýval se souhlasem vlastníka, své matky E. J., bez jejího vědomí, po předchozí ústní dohodě, vědomě, ze zjištěných důvodů zpřístupnil a přenechal spoluobžalovaným T. K. a R. Z. pro účely jimi realizované výroby metamfetaminu prostory předmětného rodinného domu za úplatu ve výši 5 000 Kč a v některých případech i za poskytnutí části vyprodukovaného metamfetaminu o hmotnosti nejméně 0,2 gramu, aby zde vyráběli metamfetamin z léčiva Cirrus, přičemž fakticky se na jeho výrobě podílel nejméně v jednom případě tím, že pomáhal vyloupávat tablety léčiva z blistrů, a rovněž pomoci s nošením věcí potřebných k výrobě do předmětné nemovitosti, a podílel se tak se spoluobžalovanými T. K. a R. Z. v nejméně patnácti případech na výrobě celkového minimálního množství 619,69 gramů metamfetaminu,

a shora popsáním způsobem tak obžalovaní T. K., R. Z., J. M. a J. L. vědomi si skutečnosti, že nedisponují příslušným zákonným povolením k zacházení s návykovými látkami ve smyslu § 4 a § 8 citovaného zákona, nakládali s látkou metamfetamin, farmaceuticky zvanou pervitin, která je psychotropní látkou zařazenou do seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách a je uvedena v příloze č. 5 k nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek v platném znění, vydaném na základě zmocnění uvedeného v § 44c odst. 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách,

obžalovaní T. K. a R. Z. nakládali s červeným fosforem, který je výchozí a pomocnou látkou ve smyslu § 35 odst. 1 zákona č. 272/2013 Sb., bez toho, aniž by byli ve smyslu § 36 tohoto zákona registrováni s nakládáním s touto látkou, přičemž podle vládního nařízení č. 458/2013 Sb. ve znění účinném v době, kdy s touto látkou obžalovaní nakládali, byl červený fosfor uveden v příloze tohoto vládního nařízení s nulovým ročním množstevním limitem jejího držení, a který je společně s kyselinou fosforečnou a jodem součástí reakčních směsí, ve kterých dochází k dehydroxylaci pseudoefedrinu za vzniku metamfetaminu,

obžalovaný R. Z. rovněž vědom si skutečnosti, že nedisponuje příslušným zákonným povolením k zacházení s návykovými látkami ve smyslu § 4 a § 8 citovaného zákona, nakládal s tabletami obsahujícími pseudoefedrin, který je jako prekursor zařazen do tabulky I podle Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a v návaznosti na to i v kategorii 1 přílohy I nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 a v kategorii 1 přílohy nařízení Rady (ES) č. 111/2005, a

obžalovaný J. M. nakládal s léčivým přípravkem obsahujícím látku fentanyl, která je jako omamná látka zařazena do seznamu I podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a uvedena v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, v platném znění, jež bylo vydáno na základě zmocňovacího ustanovení v § 44 písm. c) odst. 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

v platném znění, a nakládali tak s uvedenými látkami v rozporu s podmínkami stanovenými pro legální nakládání a bez úmyslu tyto podmínky splnit.

II.

Obžalovaný R. Z.

ačkoliv mu byl uložen trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel, který dosud nevykonal, a to rozsudkem Okresního soudu v Ostravě sp. zn. 11 T 168/2010 ze dne 26. 11. 2010, který nabyl právní moci dne 27. 5. 2011 a jímž byl uznán vinným ze spáchání dvou přečinů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 10 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou, který vykonal dne 20. 4. 2012, a současně mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, a to na dobu 3 let od 27. 5. 2011 do 3. 3. 2023, a rozsudkem Okresního soudu v Ostravě sp. zn. 11 T 230/2010 ze dne 22. 6. 2011, který nabyl právní moci dne 12. 8. 2011 a jímž byl uznán vinným ze spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 13. 3. 2012, sp. zn. 2 T 191/2011, který nabyl právní moci dne 26. 4. 2012, odsouzen k trestu odnětí svobody ve výměře 14 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou, který vykonal dne 29. 3. 2013, a k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení motorových vozidel, a to na dobu 24 měsíců od 26. 4. 2012 do 3. 3. 2025, přesto opět přinejmenším dne 28. 10. 2020 v době kolem 15:45 hodin v XY s vědomím, že na základě uvedených soudních rozhodnutí pozbyl řidičského oprávnění, řídil po pozemních komunikacích konkrétně po ul. XY ve směru k ul. XY osobní motorové vozidlo tov. zn. BMW 118 D černé barvy, reg. zn. XY, přičemž naproti restaurace H. byl zastaven a kontrolován policejní hlídkou a následně zadržen.

Za to byli odsouzeni následovně: obžalovaný T. K. podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 10 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to věcí v rozsudku konkrétně specifikovaných. Obžalovaný R. Z. podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 12 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku mu byl dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel v trvání 5 let. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl dále uložen trest propadnutí věci, a to věcí v rozsudku konkrétně specifikovaných. Obžalovaný J. M. byl odsouzen za uvedený zvlášť závažný zločin a sbíhající se přečin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, pro který byl uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v Ostravě ze dne 27. 1. 2021, č. j. 6 T 8/2021-32, jenž nabyl právní moci 24. 2. 2021, podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 9 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen

do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl dále uložen trest propadnutí v rozsudku vyjmenovaných věcí. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestech z trestního příkazu Okresního soudu v Ostravě ze dne 27. 1. 2021, č. j. 6 T 8/2021-32, stejně jako všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Obžalovaný J. L. byl podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku, § 84 tr. zákoníku a § 85 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon takto uloženého trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let a nad obžalovaným byl současně vysloven dohled. Podle § 48 odst. 4 písm. h) tr. zákoníku bylo obžalovanému uloženo omezení a povinnost spočívající ve zdržení se požívání jiných návykových látek. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl obžalovanému uložen trest propadnutí v rozsudku uvedených věcí.

č. 29

2. Proti tomuto rozsudku podali odvolání obžalovaní T. K., R. Z. a J. M.

3. Obžalovaný T. K. ve svém odvolání a následně v odůvodnění odvolání zpracovaném obhájcem Mgr. Ivo Tichovským uvedl, že toto směřuje proti všem výrokům napadeného rozsudku. Poukázal na obsah své vlastní výpovědi s tím, že je potvrzena výpověď spoluobžalovaného R. Z. a namítl, že soud prvního stupně skutkové závěry vyvozoval zejména z výpovědi spoluobžalovaného R. Z. (následně opraveno na „J. M.“, míněno zřejmě J. M.), neboť jeho první výpověď byla ovlivněna nátlakem policistů, a navíc v době, kdy ji podával, byl pod vlivem omamných a psychotropních látek. V tomto směru zdůraznil, že spoluobžalovaný M. následně tuto prvotní výpověď zásadním způsobem změnil. Odvolatel rovněž zmínil, že jeho tvrzení jsou v souladu s výpověďmi slyšených svědků V. D., V. S., Z. S. a M. Z. Z výslechu znalce Stanislava Vidláře pak vyplynulo, že stopy pervitinu ve stěrech omítky bytu, který odvolatel užíval, mohly pocházet i z doby předchozí, kdy se on v bytě nezdržoval. V další části pak poskytl vlastní výklad odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu, když má za to, že z nich spíše vyplývá, že zájemce o pervitin odmítal a jednoznačně z nich pak plyne, že spoluobžalovaný Z. se v březnu 2020 dotazoval na adresu jeho bydliště, z čehož je nutno dovodit, že v té době nevěděl, kde odvolatel bydlí. Nemohli tedy spolu vyrábět pervitin již od prosince 2019. Rovněž, pokud jde o důkazy zajištěné při domovní prohlídce, má obžalovaný T. K. za to, že svědčí spíše o tom, že sám byl uživatelem omamných a psychotropních látek, nikoliv však jejich výrobce ve velkém rozsahu. K původu červeného fosforu zopakoval, že nebylo prokázáno jeho vlastnické právo k němu, ani to, že tato látka měla být použita k výrobě pervitinu, navíc v celém zajištěném množství, když je nutno přihlídnout k tomu, že se prodává v balení nejméně po 1 kg. Má tedy za to, že mělo být postupováno v souladu se zásadou „v pochybnostech ve prospěch obžalovaného“ a měl být uznán vinným toliko v rozsahu odpovídajícím jeho doznání. Jeho jednání pak mělo být právně kvalifikováno toliko podle ustanovení § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. V závěru tohoto podání pak obžalovaný navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil, nově jej uznal vinným toliko ze spáchání zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku a aby mu byl uložen přiměřený trest.

4. Výše zmíněné odvolání doplnil obžalovaný T. K. vlastnoručním přípisem ze dne 24. 3. 2022, kde namítl, že nebyla uplatněna správná trestní klasifikace, neboť vyráběl toliko pro vlastní potřebu, zopakoval, že by nemělo být vycházeno z výpovědi spoluobžalovaného M. a namítl,

že nalézací soud na různých místech napadeného rozsudku manipuluje s důkazy, daty a časy a uměle vytváří dojem rozsáhlé trestné činnosti. Zdůraznil, že neexistuje jiný důkaz, než vynucené svědectví spoluobžalovaného M., který si vymyslel nesmyslný počet varů i množství vyrobené drogy. Navrhl, aby jeho bývalá družka Z. S. byla podrobena dalšímu zkoumání zejména tím, že budou vyžádány lékařské zprávy o jejím zdravotním stavu, na základě nichž by bylo posouzeno, zda jde o osobu, která je výpovědi schopná a která je schopna rozeznat realitu od snových představ. Následně v tomto přípise obžalovaný vznesl polemiku k závěrům některých skutkových zjištění, jež učinil nalézací soud z výpovědí některých svědků a navrhl, aby ve věci byl znovu vyslechnut spoluobžalovaný M. a dále i jeho obhájkyň, která by dosvědčila, že spoluobžalovanému M. doporučila před prvním výslechem, aby vypovídal tak, jak byl instruován policií. Zpochybnil rovněž rozsah a množství vyrobené drogy a namítl, že v tomto směru je napadený rozsudek nesprávný a zejména ničím nepodložený. V závěru zdůraznil, že ke všemu, co spáchal, se doznal, vyráběl drogy toliko pro vlastní potřebu a napomáhal při objasňování trestné činnosti všech obviněných a upřímně litoval toho, co se stalo. Slíbil rovněž, že nebude v budoucnu páchat trestnou činnost. Navrhl, aby byl odsouzen toliko za dva trestné činy, a to podle § 283 odst. 1 a podle § 286 odst. 2 tr. zákoníku a aby mu byl uložen úhrnný trest podle uvážení soudu v rozmezí mezi 5 a 6 lety nepodmíněně s výkonem trestu ve věznici s ostrahou.

5. Obžalovaný T. K. pak odvolacímu soudu adresoval další přípis datovaný dnem 10. 6. 2022, v němž znovu zopakoval, že doznal svou vinu a výslovně uvedl, že doznává skutky tak, jak jsou popsány pod body I./1a, I./1c, I./1d a I./1f, čímž spáchal zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a navrhl, aby za tyto trestné činy byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 6 let a 3 měsíců, pro jehož výkon bude zařazen do věznice s ostrahou, a aby mu byly uloženy tresty propadnutí věci shodně, jak jsou uloženy v napadeném rozsudku. Opětovně poukázal na nevěrohodnost spoluobžalovaného J. M. a vyslovil názor, že pokud svědek (míněno spoluobžalovaný M.) v době své první výpovědi nebyl pod tlakem a neměl toto zabudované podvědomí z předchozího výsledku (podání vysvětlení), potom jistě trpí psychologickou nemocí, přičemž obě varianty v jeho projevu jsou patrné z jeho postupných a účelových změn v chování. Namítl, že spoluobžalovaným M. uváděný počet varů a množství vyrobených dávek není logické ani podložené a stejně tak ani množství prodaných náplastí neodpovídá. Znovu v závěru zopakoval, že vařil pouze malé množství pro sebe, ale se spoluobžalovaným M. v XY nevařil a jeho výpověď je lživá.

6. Obžalovaný R. Z. prostřednictvím svého obhájce nejprve dne 23. 3. 2022 podal blanketní odvolání, z něhož není ani zřejmé, které výroky rozsudku soudu prvního stupně napadá, a následně v odůvodnění odvolání z 19. 4. 2022 upřesnil, že jeho opravný prostředek směřuje proti výroku o vině i trestu. Nejprve namítl, že se k trestné činnosti částečně doznal, avšak zopakoval, že popírá rozsah, v jakém se podle napadeného rozsudku měl trestné činnosti dopustit, a ohrazuje se rovněž proti obvinění z možného užití nalezeného červeného fosforu pro následnou výrobu pervitinu. Skutečnost, že byl přítomen domovní prohlídce, není důkazem o tom, že by trvale užíval prostor, kde domovní prohlídka byla provedena, a že by byl vlastníkem jak nalezeného červeného fosforu, tak prekurzoru Respidina. V tomto směru by soud měl přihlídnout k tomu, že za trestný čin neoprávněné výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami je trestně stíhán P. O., vlastník předmětného bytu na adrese XY, a soud pochybil, pokud si pro své rozhodnutí nevyžádal spisový materiál

v jeho věci. Navrhl, aby byli vyslechnuti svědci D. B., J. L. a Z. K., kteří by mohli prokázat, že na adrese XY trvale nebydlel.

7. Dále namítl, že jeho jednání bylo rovněž nesprávně právně posouzeno, když soud vycházel z úmyslu vyrobit další množství 7100 g pervitinu pouze a výhradně ze zajištěného množství červeného fosforu, resp. z množství pervitinu, který potenciálně mohl být z této látky vyroben, přičemž nezohlednil, že obžalovaný nedisponoval žádnými dalšími surovinami k výrobě drogy v takovém množství. Namítl rovněž, že jeho jednání bylo posouzeno jako pokus trestného činu, což je v rozporu se zjištěním, že nedisponoval ani zdaleka všemi prekurzory a přípravky k výrobě pervitinu, ani nebylo prokázáno, že by činil k výrobě takového množství pervitinu jakékoliv nutné kroky. Navíc poukázal na to, že soud prvního stupně chybně uvádí, že červený fosfor je prekurzorem ve smyslu § 283 tr. zákoníku (viz bod 25 rozsudku), což není pravdou, jak vyplývá z nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 273/2005 z 11. 2. 2004 o prekurzorech drog. Navíc, pokud by o prekurzor šlo, nebylo by namíste s ohledem na šíři skutkové podstaty ve smyslu § 283 tr. zákoníku posuzovat jeho jednání jako pokus, když zmíněná skutková podstata se výslovně vztahuje také na prekurzor.

8. V další části opravného prostředku namítl procesní pochybení orgánů činných v trestním řízení spočívající v tom, že v situaci, kdy ke změně právní kvalifikace došlo až bezprostředně před podáním obžaloby (byť bylo opřeno o tři čtvrtě roku staré odborné vyjádření z oboru kriminalistiky, odvětví chemie, ze dne 21. 2. 2021), pak státní zástupce uvedl, že není jakkoliv třeba doplňovat dokazování, ovšem následně, bezprostředně na jeho pokyn, po podání obžaloby, státní zástupce nařídil konání výslechu svědka P. O., a to v době, kdy spisový materiál byl již podán soudu, takže bylo v kompetenci soudu činit úkony a řízení vést.

9. Obžalovaný rovněž namítl, že soud prvního stupně nesprávně přihlédl k úředním záznamům o podaném vysvětlení D. B. a J. H., avšak zamítl provedení výslechu těchto svědků jako nadbytečné. V závěru opravného prostředku pak obžalovaný namítl nepřiměřenost trestu, jenž mu byl uložen, když soud prvního stupně sice správně vyjmenoval polehčující okolnosti, ale následně mu uložil trest odnětí svobody na samé horní hranici trestní sazby, přičemž nepřihlédl k tomu, že obžalovaný plně spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení v rámci domovních prohlídek a prohlídky vozidla. V závěru tedy navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a poté znovu rozhodl ve výroku o vině i trestu.

10. V dalším odůvodnění odvolání, jež zpracoval další z obhájců obžalovaného JUDr. Tomáš Sokol, datovaném 14. 4. 2022, pak obžalovaný R. Z. znovu uvedl, že napadá všechny výroky napadeného rozsudku, když má za to, že se nalézací soud nevypořádal s důkazy svědčícími ve prospěch obžalovaného, některé důkazy opomenul a některé důkazy, na základě kterých shledal obžalovaného vinným, hodnotil nesprávně. V důsledku toho nebyl zjištěn zákonným způsobem správně skutkový stav, soud se nevypořádal s obhajobou obžalovaného a adekvátně nereagoval na namítané skutečnosti a procesní pochybení. Uzavřel, že i v případě, že by byl výrok o jeho vině správný, tak mu byl uložen nepřiměřeně přísný trest. Navrhl proto, aby rozsudek byl v plném rozsahu zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně.

11. V doplnění odvolání ze dne 4. 7. 2022 zpracovaném opět obhájcem obžalovaného JUDr. Tomášem Sokolem pak obžalovaný namítl vady výrokové části I. rozsudku spočívající v tom, že skutková věta není v souladu s větou právní, když skutková věta je formulována jako dokonáný trestný čin a právní věta pak jako stadium pokusu. Namítl rovněž, že ač právní věta

obsahuje mj. znak prodeje psychotropní látky, pak s ní nekoresponduje věta skutková, neboť v ní není popsán žádný skutek, který by popisoval znaky pokusu prodeje pervitinu.

12. Následně pak namítl, že rovněž výroková část II. rozsudku je vadná, když je zjevně nesrozumitelná a nejasná, neboť soud konstatuje délku zákazu řízení 3 roky (resp. v druhém případě 24 měsíců), s čímž ovšem nekoresponduje soudem uváděné období od 27. 5. 2021 do 3. 3. 2023, resp. v druhém případě od 26. 4. 2012 do 3. 3. 2021).

13. V další části pak obžalovaný namítl, že o jeho vině rozhodl vyloučený senát nalézacího soudu, neboť lze mít pochybnosti, že pro negativní poměr k obžalovanému nemůže nestranně rozhodovat. Nalézací soud v řízení vystupoval a o věci rozhodl nikoliv jako nestranný arbitr, nýbrž jako pomocník obžaloby. V této souvislosti poukázal na jednotlivé části napadeného rozsudku, z nichž vyplývá, že nebylo zjištěno konkrétní množství vyrobeného metamfetaminu na základě konkrétních důkazů a jedná se o pouhé domněnky a spekulace neopírající se o žádné důkazy. Soud přitom vyšel v neprospěch obžalovaného a dokazování v hlavním líčení, kde vinu musí prokazovat státní zástupce, nahradil formou domněnek a spekulací, a právě takový postup je v rozporu se zásadou *in dubio pro reo*.

14. Ve vztahu ke skutku pod bodem I./2d rozsudku je pak podle odvolatele porušení práva na spravedlivý proces ještě více signifikantní, když nalézací soud nesprávně aplikoval ustanovení § 21 odst. 1 tr. zákoníku a skutek posoudil jako pokus trestného činu, ač šlo o jednání, které k dokonání trestného činu bezprostředně nesměřovalo, a tudíž takto nemohlo být právně kvalifikováno. Tento závěr totiž soud učinil toliko z množství nalezeného červeného fosforu, avšak taková konstrukce je evidentně vadná a nesprávná, neboť ze samotného červeného fosforu nelze metamfetamin vyrobit, když k tomu je nutné mít odpovídající množství prekurzoru pseudoefedrinu. To však u obžalovaného nalezeno nebylo, takže nelze hovořit o tom, že by naplnil zákonné znaky pokusu předmětného trestného činu, neboť jeho jednání bezprostředně k dokonání trestného činu nesměřovalo. Odvolatel zdůraznil, že červený fosfor je pouze pomocnou látkou při výrobě pervitinu a navíc látkou, kterou lze užít i k jiným účelům. K tomu, aby soud mohl učinit závěr, že došlo k pokusu trestného činu, by muselo z dokazování vyplynout, že obžalovaný měl k dispozici veškeré potřeby a chemikálie (potřebné k výrobě metamfetaminu v množství v celém rozsahu). Pokus vyrobit takové množství metamfetaminu však nebyl obžalovanému prokázán, obžalovaný pak uzavřel, že v celkovém souhrnu všech dílčích skutků popsaných pod bodem I./2a až I./2d nebylo možné dospět k závěru o pokusu výroby takového množství metamfetaminu, které by mohlo vést k aplikaci kvalifikované skutkové podstaty podle § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku.

15. V poslední části tohoto doplnění odvolání pak obžalovaný Z. namítl, že rozsudek trpí rovněž vadami v rámci jeho odůvodnění, když neobsahuje náležitosti podle § 125 odst. 1 tr. ř., neboť z odůvodnění není zřejmé, o které důkazy soud opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, na str. 11 pak není vůbec uvedeno, kterými listinami založenými ve sv. 1–7 bylo provedeno dokazování a v tomto směru je tak rozsudek nepřezkoumatelný a vadný. Má rovněž za to, že bylo porušeno jeho právo na obhajobu a spravedlivý proces, pokud byly zamítnuty jeho návrhy na výslech svědků J. B., J. H. a Z. K. Obžalovaný proto navrhl, aby napadený rozsudek byl v celém rozsahu zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně.

16. Obžalovaný J. M. ve svém odvolání zpracovaném obhájkyň Janou Mikulovou namítl, že soud nesprávně vyšel z jeho prvotní výpovědi učiněné před policejním orgánem 4. 11. 2020, neboť tuto učinil pod velkým tlakem, kdy byl pod vlivem drog, psychicky situaci nezvládal a bál se, že neuvidí svou rodinu. Vypovídal proto tak, jak chtěli policisté. V minulosti se léčil na psychiatrii a v případě, že se dostane do velkého psychického tlaku, přistoupí na cokoliv. Zdůraznil, že již dne 21. 12. 2020 při dalším svém výslechu za přítomnosti obhájce uvedl, že údaje uváděné při prvním výslechu 4. 11. 2020 byly pouze hrubým odhadem při výrobě pervitinu, byl pod velkým tlakem a že už si nevzpomíná, o jaké množství vyrobeného pervitinu šlo. Teprve následně u hlavního líčení vše uvedl na pravou míru a přesně popsal, jakým způsobem a v jakém množství se podílel na trestné činnosti. Rozhodně popírá, že by se dopustil této trestné činnosti v takovém rozsahu, jak bylo uvedeno v obžalobě a posléze i v rozsudku nalézacího soudu. Zmínil, že ani spoluobžalovaní K. a Z. u hlavního líčení jeho výpověď z 4. 11. 2020 nepotvrdili. Rozsah trestné činnosti odpovídající kvalifikaci podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku pak nevyplývá ani z výpovědí slyšených svědků V. D., M. Ch., L. K., V. S., J. Č. a Z. S. a v tomto směru neexistuje jediný důkaz, který by takové množství vyrobené, prodané či přechovávané omamné a psychotropní látky prokazoval. Je přesvědčen, že vzhledem k jeho závislosti na drogách a tomu, že v minulosti se na psychiatrii léčil, měl být vyžádán znalecký posudek z odvětví zdravotnictví, odvětví psychiatrie, k jeho trestní odpovědnosti. Rovněž trest v trvání 9 let se mu zdá nepřiměřeně přísný. Navrhl proto, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu projednání a rozhodnutí, příp. aby jej sám uznal vinným toliko podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku a uložil mu přiměřený souhrnný trest.

17. V průběhu veřejného zasedání před odvolacím soudem obžalovaný T. K. na svém odvolání setrval a odkázal na jeho písemná odůvodnění a zdůraznil, že ve svém posledním přípise adresovaném odvolacímu soudu svou trestnou činnost doznal a v tomto rozsahu je připraven potvrdit a prohlásit vinu. Pokud jde o tu část jednání, která v napadeném rozsudku není kryta tímto doznáním, má za to, že tato část jednání mu nebyla prokázána, navrhl proto, aby byl uznán toliko vinným jednáním, které zahrnuje jeho doznání s tím, že bude upravena právní kvalifikace a uložen mu přiměřený trest. V rámci svého konečného návrhu pak obžalovaný T. K. prostřednictvím svého obhájce navrhl, aby jeho jednání bylo posouzeno toliko podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, následně aby mu byl uložen přiměřený trest, pro jehož výkon by byl zařazen do mírnějšího typu věznice s ohledem na skutečnost, že výkon trestu v mírnějším typu věznice by mu umožnil zachovat kontakt při péči o invalidní dceru.

18. Obžalovaný R. Z. u veřejného zasedání prostřednictvím svého obhájce rovněž setrval na svém odvolání v rozsahu jeho písemného vyhotovení a v závěru veřejného zasedání navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

19. Rovněž obžalovaný J. M. u veřejného zasedání před odvolacím soudem odkázal na písemné vyhotovení svého opravného prostředku a v závěru veřejného zasedání navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen, věc vrácena soudu prvního stupně k novému projednání, příp. aby byl nově uznán vinným odvolacím soudem toliko ve smyslu § 283 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku a aby mu byl uložen přiměřený souhrnný trest v rámci této trestní sazby.

20. Státní zástupce se k podaným odvoláním obžalovaných písemně nevyjádřil a teprve u veřejného zasedání před odvolacím soudem uvedl, že tato nepovažuje za důvodná,

neboť nalézací soud řádně vyhodnotil všechny provedené důkazy, a to v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř., a rovněž mu nelze vytknout, že by neprovedl některý ze zásadních důkazů, který by zjištěný skutkový stav mohl posunout do jiné roviny. Námitky obsažené v opravných prostředcích jsou v podstatě polemikou obžalovaných s názorem soudu prvního stupně a vytýkají soudu jenom to, že nedovodil taková skutková zjištění, která by odpovídala vlastní subjektivní představě odvolatelů. Pokud jde o otázku trestů, pak poukázal na rozsah dané trestní sazby, přičemž tresty, které byly jednotlivým obžalovaným uloženy, se této trestní sazbě nevymykají a jsou spíše mírnější, a to zejména ve vztahu k obžalovanému Z. V závěru veřejného zasedání pak státní zástupce navrhl, aby odvolání všech odvolatelů byla jako nedůvodná podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

21. Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací nejprve konstatuje, že všechny opravné prostředky byly podány osobami oprávněnými [§ 246 odst. 1 písm. b) tr. ř.], a to ve lhůtě uvedené v ustanovení § 248 odst. 1 tr. ř. Po přezkoumání obsahu opravných prostředků pak lze konstatovat, že tyto (byť některé z nich až po jejich dodatečném odůvodnění) splnily náležitosti obsahu odvolání ve smyslu § 249 odst. 1 tr. ř.

22. Na podkladě podaných opravných prostředků přezkoumal vrchní soud podle hledisek vyjádřených v ustanovení § 254 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků napadeného rozsudku, proti nimž byla odvolání podána, jakož i správnost postupu řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, přičemž k vadám, které odvoláními vytýkány nebyly, přihlížel toliko, pokud měly vliv na správnost výroků, proti nimž byla odvolání podána. Přestože obžalovaní zaměřili primárně své opravné prostředky proti výroku o vině (výroku o trestu odnětí svobody pak vytýkali obecně toliko jeho nepřiměřenost, přičemž výrokům o trestech propadnutí věci nevytkli vady žádné, a stejně tak nebyl napaden v případě obžalovaného R. Z. ani výrok o trestu zákazu činnosti), přezkoumal odvolací soud nejen tento výrok, ale i všechny výroky na něj navazující, tedy výroky o všech uložených trestech, neboť tyto výroky mají svůj podklad v obžalovanými napadeném výroku o vině (§ 254 odst. 3 tr. ř.). Odvolací soud tedy z podnětu podaných opravných prostředků přezkoumal napadený rozsudek v podstatě ve všech jeho výrocích, pokud se týkaly odvolatelů (když část napadeného rozsudku týkající se původně spoluobžalovaného J. L. nebyla napadena opravným prostředkem ze strany žádné oprávněné osoby, a proto nabyla samostatně právní moci, přičemž se tak ocitla mimo rozsah přezkumné povinnosti odvolacího soudu), a poté dospěl k následujícím závěrům.

23. V bodech 23. až 29. odvolací soud vyložil, z jakých důvodů shledal, že řízení předcházející vydání napadeného rozsudku nebylo zatíženo vadami předpokládanými v ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

30. V bodech 30. až 44. odvolací soud především vyložil a odůvodnil svoje hodnotící úvahy a závěry týkající se skutkových zjištění popsanych pod bodem I. výroku o vině napadeného rozsudku, přičemž žádnou z námitek, jež by se k této části skutkových zjištění vztahovala, neshledal důvodnou, neboť soud prvního stupně postupoval v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Odvolací soud se zde zabýval také otázkou, zda v tomto řízení nenastala situace tzv. opomenutých důkazů, v níž by mohlo být spatřováno porušení základního práva na spravedlivý proces, podle jeho názoru však k takovému pochybení nedošlo.

45. Jako nedůvodné posoudil odvolací soud rovněž námitky obžalovaných K. a Z. vztahující se k držení červeného fosforu. Nelze přehlédnout, že tato látka byla vydána oběma obžalovanými v rámci provedených domovních prohlídek, přičemž protokoly o těchto domovních prohlídkách jako správné oba obžalovaní podepsali a v rámci svých vyjádření nesdělili žádné námitky svědčící o tom, že by jimi vydaná látka označená jako červený fosfor patřila jiným osobám než jim samotným. Nelze rovněž přehlédnout, že obžalovaní předmětné byty v uvedené době sami užívali a zmíněná látka byla nalezena v těchto bytech na místech, kde nemohla být uschována bez vědomí obžalovaných (v případě obžalovaného K. tak byla dokonce ukryta v pračce). Odvolací soud tedy nemá žádných pochybností, že předmětný červený fosfor patřil jmenovaným obžalovaným a závěr soudu prvního stupně v tomto směru nezpochybnil žádný konkrétní provedený důkaz. Obdobně pak lze tuto otázku uzavřít i ve vztahu léčivého přípravku Respidina, jež byl nalezen v bytě užívaném obžalovaným Z.

č. 29

46. V tomto bodě odvolací soud ve vztahu ke skutkovým zjištěním učiněným pod bodem I. výroku o vině napadeného rozsudku uzavřel, že tato považuje za zcela odpovídající obsahu provedených důkazů.

47. V bodech 47. a 48. se odvolací soud zabýval skutkovými zjištěními, jež soud prvního stupně učinil ve vztahu k obžalovanému R. Z. a skutku popsanému pod bodem II. napadeného rozsudku. Konstatoval, že popis skutku pod tímto bodem je nejasný a nesrozumitelný, když tresty zákazu řízení motorových vozidel uložené na dobu tří, resp. dvou roků byly současně vymezeny na období od roku 2011 do roku 2023, resp. od roku 2012 do roku 2025. Protože se jednalo o vadu, kterou mohl odvolací soud napravit, aniž by došlo ke změně postavení obžalovaného Z. k horšímu, svým rozhodnutím uvedený výrok zrušil, po doplnění dokazování upřesnil popis předmětného skutku a ten právně posoudil ve shodě s napadeným rozsudkem jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

49. V případě skutků popsaných ve výrokové části I. napadeného rozsudku pak odvolací soud dospěl k závěru, že i přes správná a úplná skutková zjištění vykazuje napadený rozsudek zásadní vady, pro něž nemohl v části týkající se obžalovaných T. K. a R. Z. obstát a musel být odvolacím soudem v této části zrušen. Stalo se tak v podstatě ze dvou důvodů.

50. Prvním z těchto důvodů je skutečnost, že v případě obžalovaného R. Z. soud prvního stupně do právní věty vztahující se k bodu I./2 pojal rovněž znak „prodal psychotropní látku“ ač tomuto znaku skutkové podstaty zvlášť závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 tr. zákoníku neodpovídá žádné skutkové zjištění obsažené v popisu skutku v bodě I./2 napadeného rozsudku. Jinými slovy, soud prvního stupně tento znak zahrnul do právní kvalifikace zmíněného trestného činu, ač obžalovanému R. Z. nebylo kladeno za vinu, že by jiné osobě prodal psychotropní látku a pro takové jednání jmenovaný ani nebyl napadeným rozsudkem uznán vinným. Rovněž toto pochybení mohl ve svém novém rozhodnutí odvolací soud napravit a i v tomto případě tato náprava s sebou nenesla zhoršení postavení obžalovaného, nýbrž naopak. Odvolací soud proto v rámci svého nového rozhodnutí již uvedený znak předmětné skutkové podstaty do právní věty nepojal a bez dalšího jej vypustil.

51. Zcela zásadním důvodem, pro který odvolací soud zrušil výrok o vině napadeného rozsudku pod bodem I. ve vztahu k obžalovaným T. K. a R. Z., pak je ovšem skutečnost, že soud prvního stupně pochybil při právním posouzení, jež na jednání jmenovaných obžalovaných užil.

52. V tomto bodě se odvolací soud zabýval povahou látky označené jako „červený fosfor“. Zmínil přitom určitou nekonzistentnost přístupu soudu prvního stupně, pokud v některých částech svého rozhodnutí označuje či evidentně posuzuje jako prekurzor (např. body 12., 13. a 39.), v jiných částech však tomu jeho závěry neodpovídají. Nicméně podle názoru odvolacího soudu skutečnost, zda červený fosfor je či není vlastním prekurzorem, není pro právní kvalifikaci jednání obžalovaných zásadní.

53. Soud prvního stupně navíc své úvahy poměrně zjednodušil, když v rámci bodu 39 písemného vyhotovení napadeného rozsudku konstatoval, že obžalovaní naplnili skutkovou podstatu pokusu zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 21 odst. 1 k § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku, neboť neoprávněně – bez povolení vyrobili, prodali a pro jiného přechovávali psychotropní látku, kterou je pervitin, a prekurzor, kterým jsou tablety obsahující pseudoefedrin a červený fosfor, a to ve velkém rozsahu. Samotná skutková zjištění vtělená do bodu I./1e a do bodu I./2d výroku o vině napadeného rozsudku však spočívají v tom, že obžalovaní červený fosfor přechovávali vědomě pro účely vlastní výroby metamfetaminu, kterou nerealizovali z důvodu zadržení a zajištění věcí policií. Z uvedeného je tak zřejmé, že obžalovaní zmíněný červený fosfor přechovávali pro výrobu pervitinu, kterou sami měli v úmyslu realizovat.

54. Na tomto místě je třeba poznamenat, že držení prekurzoru je možno podle trestního zákoníku postihnout různým způsobem podle různých ustanovení v závislosti na tom, k jakému účelu jej pachatel drží.

55. Podle § 283 tr. zákoníku se trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dopustí pachatel, který neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekurzor nebo jed. V tomto případě je samotné přechovávání omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který takové látky obsahuje či prekurzoru nebo jedu (bez návaznosti na další formy jednání v předchozí části této skutkové podstaty uvedené) trestné pouze tehdy, pokud jsou přechovávány pro jinou osobu odlišnou od pachatele.

56. Podle § 286 tr. zákoníku se trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu dopustí ten, kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekurzor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu. Zmíněné ustanovení postihuje pachatele, který vyrobí sobě nebo někomu jinému, opatří nebo přechovává prekurzor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu, který je však pouze obecně určen k takové nedovolené výrobě, ovšem bez vztahu ke konkrétnímu, individuálně určenému, trestnému činu. Trestným činem podle § 286 tr. zákoníku je totiž sama výroba, opatření nebo přechovávání zmíněného prekurzoru či předmětu, bez ohledu na to, zda je jejich pachatel nebo někdo jiný zamýšlí použít

k trestnému činu podle § 283 tr. zákoníku buď vůbec, nebo v dohledné době. Pokud si však pachatel vyrobil, opatřil nebo přechovával předmět určený k výrobě omamných nebo psychotropních látek, přípravku obsahující omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu v úmyslu bez povolení takové látky vyrábět, pak by ho bylo možno postihnout za přípravu k trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 20 odst. 1 k § 283 tr. zákoníku, ovšem jen tehdy, pokud by jeho úmysl směřoval k některé z okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby, neboť příprava je podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku trestná jen u zvláště závažných zločinů. V ostatních případech by takový pachatel byl trestný toliko podle § 286 tr. zákoníku.

57. V projednávané věci však bylo zcela jednoznačně prokázáno, že obžalovaní T. K. a R. Z. si látku označenou jako červený fosfor (ať již tato látka bude posouzena jako prekurzor či toliko jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky nebo jedu) opatřili pro sebe, nikoliv pro jiného, a to jednoznačně za účelem vlastní opakované a dlouhodobé výroby psychotropní látky (pervitin), k níž neměli příslušné oprávnění či povolení. Uvedený závěr je logický, neboť jiné uplatnění pro uvedenou látku obžalovaní neměli a s ohledem na jejich dlouhodobé zaměření a výrobu pervitinu je úsudek, že zmíněná látka byla určena právě k tomuto účelu, a to v celém zajištěném množství, logickým a podloženým. Navíc pokud by obžalovaní neměli v úmyslu tuto látku použít k výrobě pervitinu (a znovu je třeba zdůraznit, že uvedenou látku ani pro jiný účel použít nešlo), pak by ani neměli důvod tuto látku skladovat, a to dokonce v případě obžalovaného K. skrytým způsobem (když byla uschována v pračce). Lze tedy důvodně uzavřít, že obžalovaní si v tomto případě úmyslně vytvářeli podmínky pro spáchání zvláště závažného zločinu spočívajícího v tom, že neoprávněně vyrobí a pro jiného budou přechovávat psychotropní látku a spáchají takový čin ve velkém rozsahu, a to opatřováním prostředků k jeho spáchání. Takové jednání je podle názoru odvolacího soudu v souvislosti s výše rozvedeným výkladem nutno postihnout již jako přípravu podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k trestnému činu nedovolené výroby a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, když s ohledem na množství zmíněné látky, kterou si obžalovaní opatřili a drželi, je zřejmé, že tato mohla sloužit k výrobě metamfetaminu ve velkém rozsahu (tedy v množství přesahujícím 1 kg). V tomto případě byla již splněna podmínka ustanovení § 20 odst. 1 tr. zákoníku, neboť zmíněná příprava směřovala ke spáchání zvláště závažného zločinu (viz § 14 odst. 3 tr. zákoníku), přičemž navíc ustanovení § 283 odst. 5 tr. zákoníku výslovně stanoví, že příprava k tomuto trestnému činu je trestná.

58. Odvolací soud tedy uzavírá, že postup soudu prvního stupně, pokud výše označené jednání obžalovaných T. K. a R. Z. posoudil jako pokus trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, je nesprávný, neboť v daném případě je možno uvedené jednání posoudit toliko jako přípravu k trestnému činu ve smyslu § 20 odst. 1 tr. zákoníku.

59. Pro úplnost je třeba uvést, že pokusem trestného činu ve smyslu § 21 odst. 1 tr. zákoníku je jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, jestliže však k dokonání trestného činu nedošlo. V daném případě však ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně vyplývá, že jednání obžalovaných nemohlo bezprostředně směřovat k dokonání trestného činu, neboť obžalovaní neměli kromě červeného fosforu k dispozici další látky (zejména prekurzor v potřebném množství, z něhož by mohl být extrahován pseudoefedrin) v takovém rozsahu,

aby mohli zajištěné množství červeného fosforu k výrobě metamfetaminu reálně a bezprostředně použít. V tomto směru odvolací soud odvolatelům přisvědčil, když má za to, že teprve v případě opatření všech dalších potřebných látek nutných k výrobě metamfetaminu v rozsahu, k němuž mohlo být využito zajištěné množství červeného fosforu a teprve po zahájení samotného procesu výroby metamfetaminu by jednání obžalovaných přešlo do fáze pokusu ve smyslu výše citovaného zákonného ustanovení (tedy ani samotné opatření všech potřebných látek v dostatečném množství by ještě samo o sobě nebylo pokusem trestného činu, pokud by obžalovaní nezahájili vlastní výrobní proces vedoucí k možné výrobě metamfetaminu). V opačném případě by tedy takové pouhé opatření (byť všech potřebných) surovin, přípravků a pomůcek stále bylo možno posuzovat toliko jako opatření prostředků ke spáchání trestného činu, a tedy pouze přípravu ve smyslu § 20 odst. 1 tr. zákoníku.

60. Z uvedeného důvodu musel proto ve vztahu k obžalovaným T. K. a R. Z. odvolací soud napadený rozsudek ve výroku o vině pod bodem I. zrušit, a protože nové rozhodnutí mohl učinit na podkladě již soudem prvního stupně správně zjištěného skutkového stavu, pak ve svém novém rozhodnutí (založeném na shodných skutkových zjištěních, jaká učinil v napadeném rozsudku již soud prvního stupně) následně jednání obžalovaného T. K. v této části (I./1) posoudil jako zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku dílem dokonaný (v části I/1a–f) a dílem nedokonaný ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku (v části I./1e). V případě obžalovaného R. Z. pak bylo jeho jednání v části I./2 posouzeno jako příprava k zvláště závažnému zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, neboť v jeho případě k následku předpokládanému v ustanovení § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, tedy k výrobě či přechovávání pro jiného psychotropní látky ve velkém rozsahu nedošlo a nedošlo ani k pokusu tento trestný čin spáchat.

61. I přes shora zjištěnou vadu napravenou postupem odvolacího soudu lze ovšem ve zbývajících částech plně odkázat na odůvodnění napadeného rozsudku v části IX., v rámci které soud prvního stupně správně a přiléhavě odůvodnil naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty obsažené v § 283 tr. zákoníku ve vztahu k jednotlivým obžalovaným a nepochybil, pokud jednání obžalovaných posoudil jako spolupachatelství ve smyslu § 23 tr. zákoníku, přičemž rovněž jeho závěr, že obžalovaní se předmětné trestné činnosti dopustili všichni shodně formou úmyslu přímého ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, je odpovídající provedeným zjištěním. V případě obžalovaného R. Z. pak soud prvního stupně rovněž správně v případě právního posouzení tohoto obžalovaného postihl, že obžalovaný se vytýkaného jednání dopustil přesto, že byl rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 28.10.2017, sp. zn. 5 T 19/2017, odsouzen mimo jiné pro zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 48 měsíců, z jehož výkonu byl propuštěn 15. 3. 2020 (tedy krátce před spácháním nyní projednávané trestné činnosti), a k trestu propadnutí věci realizovanému 23. 1. 2018. V jeho případě tak byla splněna podmínka pro posouzení jím spáchaného jednání rovněž podle ustanovení § 283 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Za správný pak odvolací soud považuje i názor soudu prvního stupně v tom směru, že protiprávní jednání obžalovaných naplnila rovněž kritéria společenské škodlivosti ve smyslu ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

62. Nad rámec věci pak odvolací soud konstatuje, že ač, jak shora rozvedl, přisvědčil námitce obžalovaných stran toho, že jejich jednání bylo nesprávně posouzeno jako pokus trestného činu, pak samotná tato vada napadeného rozsudku nepostačuje k učinění závěru, že v případě obžalovaných bylo porušeno právo na spravedlivý proces. Jak rozvedl odvolací soud výše, neshledal v řízení předcházející vydání napadeného rozsudku žádnou vadu předpokládanou ustanovením § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. a za této situace zjištění vady samotného rozsudku a porušení ustanovení trestního zákona při právní kvalifikaci jednání obžalovaných nelze za porušení práva na spravedlivý proces považovat.

63. Pokud jde o výrok o vině napadeného rozsudku týkající se obžalovaného J. M., pak odvolací soud ve vztahu k tomuto výroku neshledal žádná pochybení jak ve vztahu k učiněným skutkovým zjištěním, tak ve vztahu k právní kvalifikaci užitě na jednání obžalovaného M. soudem prvního stupně. Odvolání tohoto obžalovaného proto bylo v části směřující do výroku o vině posouzeno odvolacím soudem jako nedůvodné.

č. 29

64. Ze shora rozvedených důvodů proto odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b), d) [a v případě obžalovaného Z. i podle písm. e)], odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek z podnětu odvolání obžalovaných T. K. a R. Z. částečně zrušil, a to ohledně těchto obžalovaných v celém rozsahu, tedy jak ve výroku o vině, tak i v navazujících výrocích o trestech. Při splnění podmínek ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. pak odvolací soud ve zrušené části sám znovu rozhodl tak, že obžalované T. K. a R. Z. uznal vinnými shodným jednáním jak bylo obsaženo ve výroku o vině napadeného rozsudku (s výše zmíněnou změnou u obžalovaného Z., kdy odvolací soud vypustil z výroku o vině v rámci právní věty znak prodeje, jak bylo rozvedeno výše), přičemž jednání obžalovaného T. K. pak právně kvalifikoval jako zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku dílem dokonaný a dílem nedokonaný ve stadiu přípravy ve smyslu § 20 odst. 1 tr. zákoníku a jednání obžalovaného R. Z. pod bodem I. právně kvalifikoval jako přípravu k zvláště závažnému zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 20 odst. 1 k § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku a jednání pod bodem II. pak právně kvalifikoval jako přečin výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

65. V bodech 65. až 72. odvolací soud odůvodnil tresty, které v návaznosti na nové rozhodnutí o jejich vině obžalovaným T. K. a R. Z. uložil.

73. Na závěr odvolací soud odůvodnil, že v případě obžalovaného J. M. neshledal jeho odvolání důvodné ani v té části, pokud směřovalo proti výroku o trestu.

74. Nad rámec věci pak považoval odvolací soud za potřebné ještě doplnit, že pokud obžalovaní obecně namítali přísnost a nepřiměřenost uložených trestů, pak v tomto směru jsou soudy vázány úmyslem zákonodárce přísně trestat trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy spáchaný ve velkém rozsahu, čemuž odpovídá i trestní sazba stanovená v § 283 odst. 3 tr. zákoníku, která činí rozmezí od 8 do 12 let odnětí svobody. Obžalovaní se tedy nemohou domnívat, že dosáhnou uložení mírnějších trestů, zvláště pokud při neexistenci zákonných podmínek umožňujících případné uložení trestu pod spodní hranici této trestní sazby, neboť jim byly uloženy tresty odnětí svobody ještě v první polovině zákonné sazby, zvláště pak, když v projednávané věci byly naopak v případě všech obžalovaných zjištěny skutečnosti, jež jim výrazně přitěžovaly.

75. Ze všech výše rozvedených důvodů proto odvolací soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, přičemž, pokud přistoupil ke zrušení napadeného rozsudku a k novému rozhodnutí, učinil tak z podnětu odvolání obžalovaných T. K. a R. Z., která byla shledána částečně důvodnými. Protože pak uvedené změny se netýkaly obžalovaného J. M. a jeho odvolání bylo odvolacím soudem posouzeno jako nedůvodné v celém rozsahu, nezbylo, než je podle § 256 tr. ř. zamítnout. Mimo výše uvedené změny vztahující se k obžalovaným T. K. a R. Z. tedy zůstal napadený rozsudek jinak nezměněn (a to jak v části týkající se obžalovaného J. M., jehož odvolání bylo zamítnuto, tak i v části týkající se původně spoluobžalovaného J. L., jež nabyla právní moci samostatně, neboť žádná z oprávněných osob tuto část rozsudku opravným prostředkem nenapadla).

č. 30

Podmínka pro uložení trestu zrušení právnické osoby podle § 16 odst. 1 t. o. p. o., že činnost právnické osoby spočívala převážně v páčání trestného činu nebo trestných činů, je zpravidla splněna, pokud trestná činnost právnické osoby tvořila nadpoloviční část její činnosti (pojímáno z hlediska času, vynaložených prostředků, počtu zainteresovaných subjektů, rozsahu aktivit, resp. činů fyzických osob, které se právnické osobě přičítají).

Zrušení právnické osoby

§ 16 odst. 1 t. o. p. o.

č. 30

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 12. 2022, sp. zn. [12 To 44/2022](#), ECLI:CZ:VSPH:2022:12.TO.44.2022.1

Vrchní soud v Praze zamítl odvolání obžalované FILO TRANS TRADE, s. r. o., proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. 8. 2022, č. j. 3 T 5/2021–1590.

Z odůvodnění:

1. Shora konkretizovaným rozsudkem Krajského soudu (dále jen KS) v Ústí nad Labem byla obžalovaná obchodní společnost FILO TRANS TRADE, s. r. o., se sídlem Kladruby 76, okr. Teplice, shledána vinnou zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, za použití § 7 a § 8 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 písm. a) zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen t. o. p. o.).
2. Uvedeného deliktu se obžalovaná obchodní společnost měla dopustit jednáním, jak je konkretizováno ve výrokové části napadeného rozsudku.
3. Za uvedený zločin byl jmenované podle § 240 odst. 2 tr. zákoníku za užití § 16 odst. 1 t. o. p. o. uložen trest zrušení právnické osoby.
4. Rozsudek právní moci nenabyl, neboť jej obžalovaná obchodní organizace v zákonem stanovené lhůtě napadla odvoláním, které podal ustanovený opatrovník M. P. a odůvodnil jej následovně.
5. Rozsudek napadá toliko ve výroku o trestu, když je přesvědčen, že trest zrušení právnické osoby lze uložit pouze v případě, že její činnost spočívala zcela nebo převážně v páčání trestného činu nebo trestných činů. Namítá, že FILO TRANS TRADE s. r. o., se páčáním trestné činnosti nezabývala výlučně ani převážně, od svého založení v roce 2004 až do roku 2018 vedla obvyklou podnikatelskou činnost, spočívající zejména v nákladní autodopravě. Projednávaná trestná činnost se vztahuje pouze k obdobím 1. a 2. čtvrtletí roku 2018, tudíž z hlediska časového ani hlediska rozsahu aktivit právnické osoby není dán ani prvek (znak) převážnosti.

Z uvedených důvodů pak má uložený trest nejen za nepřiměřený, ale i nezákonný. Navrhuje, aby odvolací soud napadený rozsudek ve výroku o trestu zrušil a sám rozhodl tak, že obžalované obchodní společnosti uloží trest zákazu činnosti, spočívající v provádění velkoobchodu a maloobchodu, tedy činností, ve vztahu k nimž byla její trestná činnost páchána.

6. V rámci veřejného zasedání, v němž bylo jednáno v nepřítomnosti obžalované, předseda senátu přečetl písemné vyhotovení opravného prostředku, koncipovaného opatrovníkem, a prezentoval i konečný návrh, jak je konkretizován v odst. 5. shora.

7. Intervenující státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství (dále jen VSZ) v Praze konstatovala, že odvolání obžalované obchodní společnosti považuje za zcela nedůvodné a navrhla, aby jako takové bylo zamítnuto.

8. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací postupem podle § 254 odst. 1 tr. ř. z titulu opravného prostředku obžalované obchodní společnosti FILO TRANS TRADE, s. r. o., přezkoumal jí napadený výrok rozsudku krajského soudu, přezkumu pak podrobil i řízení, které jeho vydání předcházelo. Učinil závěr, že na odvolání obžalované je nutno nahlížet jako na nedůvodné.

9. Zmíněným přezkoumáním napadeného rozsudku a jemu předcházejícího řízení bylo zjištěno, že toto řízení je prosto procesních vad, které by byly natolik vážné, že by mohly mít za následek nesprávnost některého z rozsudečných výroků a představovat tak titul pro jeho zrušení. Nalézací soud postupoval v plném souladu s patřičnými ustanoveními trestního řádu, přičemž dbal o zachování práv stran trestního řízení, jmenovitě práv obžalované na obhajobu a zákonný (fair) proces.

10. V rámci přezkumného řízení bylo odvolacím soudem též zjištěno, že soud prvního stupně ve věci shromáždil důkazy v rozsahu, který je vyžadován ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř., tedy v rozsahu postačujícím k tomu, aby soudu umožnil učinit ve věci rozhodnutí, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Důkazní materie tak byla náležitým a adekvátním podkladem pro rozhodovací činnost nalézacího soudu.

11. V návaznosti na skutečnosti shora uvedené odvolací soud konstatuje, že výsledkem jeho přezkumu věci je rezultát, že soud prvního stupně provedené důkazy vyhodnotil způsobem plně konformním ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., tedy jednotlivě i v jejich souhrnu, ve vzájemných souvislostech a vazbách, a učinil ve věci správné skutkové i právní závěry, pokud uzavřel, že zažalovaný skutek se stal, má všechny znaky deliktu v něm obžalobou spatřovaného a jeho pachatelkou je právě obžalovaná obchodní společnost FILO TRANS TRADE, s. r. o., se sídlem v Kladrubech. Uložený trest byl v intencích zjištění nalézacího soudu shledán zákonným a zcela adekvátním.

12. Nebylo taktéž zjištěno, že by přezkoumávaný rozsudek byl zatížen, pokud jde o výroky, které nebyly opravným prostředkem výslovně vytykány, vadou, která by měla vliv na správnost výroků, proti nimž odvolání bylo podáno, v daném případě jde konkrétně o výrok o uloženém trestu.

13. Není především namístě přisvědčit výhradám odvolatelky, že od svého založení v roce 2004 až do roku 2018 vedla obvyklou podnikatelskou činnost, spočívající zejména v nákladní

autodopravě, že projednávaná trestná činnost se vztahuje pouze k obdobím 1. a 2. čtvrtletí roku 2018, tudíž z hlediska časového ani z hlediska rozsahu aktivit právnické osoby není naplněn znak převážnosti a uložený trest zrušení právnické osoby je tak nutno mít za nepřiměřený, ale i nezákonný.

14. V prvé řadě lze plně odkázat na odůvodnění napadeného rozsudku KS v Ústí nad Labem, v němž tento soud představuje jednotlivé důkazní prostředky a prezentuje jejich podstatný obsah, a následně tyto hodnotí jednotlivě i v jejich souhrnu a činí své skutkové a právní závěry, včetně závěrů, vztahujících se k volbě druhu a stanovení výměry ukládaného trestu. Na tomto místě je zapotřebí zmínit, že s většinou argumentů, uplatněných v opravném prostředku obžalované, vypořádal se v rámci svých hodnotících úvah v odůvodnění napadeného rozsudku již jmenovaný soud prvního stupně.

č. 30

15. Toto odůvodnění rozsudku krajského soudu, jmenovitě co do výroku o trestu, jehož těžiště spadá do bodů 11. a 12., není na tomto místě zapotřebí obsáhleji citovat, postačí na ně, a potažmo i na závěry o vině odkázat, jak již bylo učiněno shora. Uvedený postup je aprobován i judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, vycházející z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), z níž se podává, že odvolací soud se při zamítnutí odvolání v principu může omezit na převzetí odůvodnění soudu nižšího stupně (viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [5 Tdo 86/2002](#), usnesení Ústavního soudu sp. zn. [II. ÚS 2947/08](#) a konečně zejména rozhodnutí ESLP ve věci [Garcia vs. Španělsko](#)).

16. Na tomto místě patří se zrekapitulovat, případně, nad rámec zmíněného odůvodnění napadeného rozsudku, konstatovat následující:

17. Z ustanovení § 14 t. o. p. o., upravujícího otázku přiměřenosti trestu (a ochranného opatření) plyne, že při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne soud zejména též k poměrům právnické osoby, včetně její dosavadní činnosti a jejích majetkových poměrů; dále pak přihlédne k působení právnické osoby po činu, zejména k její případné účinné snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu. Přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí činnost právnické osoby. Pokud pak jde o možnost uložení sankce zrušení právnické osoby (§ 16 t. o. p. o.), toto lze učinit v případě, že její činnost spočívala zcela nebo převážně v páčání trestného činu nebo trestných činů. Trest zrušení právnické osoby nelze uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby.

18. Prvořadým východiskem je postulát, že trest zrušení právnické osoby podle § 16 t. o. p. o. je nejpřísnějším trestem, který lze uložit trestně odpovědné právnické osobě, a který někdy bývá nadneseně označován jako „trest smrti“ právnické osoby, neboť směřuje k úplnému zániku její existence (po právní moci odsuzujícího rozhodnutí totiž ze zákona vstupuje odsouzená právnická osoba do likvidace). S ohledem na likvidační charakter trestu proto zákon stanoví řadu omezujících podmínek jeho uložení, které vyplývají z ustanovení § 16 odst. 1 až 3 t. o. p. o. a musejí být naplněny kumulativně. Právnická osoba především musí mít sídlo v České republice, její činnost musela zcela nebo převážně spočívat v páčání trestného činu (trestných činů), a uložení trestu nesmí vylučovat povaha právnické osoby (případně u právnických osob vyjmenovaných v § 16 odst. 2 a 3 t. o. p. o. se vyžaduje předchozí vyjádření České národní banky nebo jiné příslušné instituce – orgánu státní správy k možnostem a důsledkům uložení trestu zrušení právnické osoby).

19. Pokud jde o pojem převážně, lze dovozovat, že trestná činnost musí tvořit nadpoloviční část činnosti (pojímáno z hlediska času, vynaložených prostředků, počtu zainteresovaných subjektů, rozsahu aktivit apod.) právnické osoby (resp. činů fyzických osob, které se přičítají právnické osobě jako její trestné činy). Byla-li však trestná činnost jen ojedinělým vybočením z legálního působení právnické osoby, k naplnění zmíněného kritéria to nepostačuje. Je zapotřebí zkoumat (a rozlišovat), zda jde o právnickou osobu, která byla za účelem páchaní trestné činnosti již založena, nebo která k páchaní trestné činnosti „dospěla“ až postupně, třeba v důsledku nastalých personálních či majetkových změn (změna osob společníků, nedostatek potřebných peněžních prostředků apod.).

20. Zákaz činnosti (§ 20 t. o. p. o.) pak patří k těm druhům trestů, které mají přímo zabránit právnické osobě v dalším páchaní trestné činnosti. Jeho smyslem je dočasně vyřadit právnickou osobu z možnosti vykonávat určité činnosti, k nimž je třeba zvláštního povolení nebo oprávnění nebo jejichž výkon upravují zvláštní předpisy. Zejména u obchodních společností nabývá na významu citelnost postihu, protože uložení tohoto trestu může znamenat ukončení dosavadních podnikatelských aktivit, což by někdy mohlo být srovnatelné se zrušením odsouzené právnické osoby. Trest zákazu činnosti lze u právnických osob uložit na 1 rok až 20 let, a to i jako samostatný trest. Právnické osobě lze zakázat jen tu činnost, v souvislosti s níž se dopustila trestného činu, tato činnost musí být v rozsudku určena přesně a jednoznačně, aby nevznikaly pochybnosti při výkonu trestu tak, aby tento výkon byl kontrolovatelný.

21. Po vyhodnocení všech rozhodných skutečností, plynoucích ze zajištěných a v řízení řádně provedených důkazních prostředků, vrchní soud uzavřel, že podmínky pro uložení trestu zrušení právnické osoby byly u obžalované FILO TRANS TRADE, s. r. o., se sídlem v Kladrubech, jednoznačně naplněny. Jeho uložení nebrání žádná ze skutečností, vyjmenovaných v příslušných ustanoveních zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim jako zákonné překážky. Soud prvního stupně zcela po právu shledal, že od převodu společnosti na nové společníky a jednatele bylo páchaní trestné činnosti (se způsobením škody, blížící se hranici škody velkého rozsahu) její jedinou náplní. Obžalovaná obchodní společnost má toliko formálního společníka a jednatele, jehož pobyt není znám, od roku 2018 nevyvíjí žádnou obchodní činnost, s úřady nekomunikuje (musel jí tudíž být ustanoven opatrovník), a nemá žádný majetek, z čehož plyne, že nelze ukládat trest peněžitý ani trest propadnutí majetku, stejně tak uložení trestu zákazu činnosti bylo by ryze formálním, bezobsažným aktem. Trest zrušení právnické osoby je tak skutečně jediným reálně vhodným a povaze spáchané trestné činnosti a její společenské škodlivosti adekvátním trestem.

22. Po shrnutí a vyhodnocení všech relevantních skutečností, jak byly zmíněny a rozebrány shora, Vrchní soud v Praze uzavřel, že na opravný prostředek obžalované FILO TRANS TRADE, s. r. o., je nutno nahlížet jako na nedůvodný, a proto jej jako takový postupem podle § 256 tr. ř. zamítl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

č. 63

Nesouvisí-li žaloba na vydání bezdůvodného obohacení se smluvním vztahem mezi stranami a nemá-li současně ani původ v deliktním či kvazideliktním jednání žalovaného, nemá žalobce k dispozici na výběr danou příslušnost podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis.

Příslušnost soudu mezinárodní, Bezdůvodné obohacení

čl. 4 odst. 1 a čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) č. 1215/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2023, sp. zn. [27 Cdo 2327/2022](#), ECLI:CZ:NS:2023:27.CDO.2327.2022.1

č. 63

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 25 Co 134/2022, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou podanou Obvodnímu soudu pro Prahu 4 se žalobkyně po žalované domáhá zaplacení 1.105.262 Kč z titulu nároku na vydání bezdůvodného obohacení, které žalované vzniklo v důsledku zrušení pravomocného rozhodnutí, na jehož základě jí žalobkyně uhradila 1.105.262 Kč na náhradu nákladů soudního řízení.

2. Usnesením ze dne 16. 12. 2021, č. j. 38 C 274/2021-34, Obvodní soud pro Prahu 4 řízení zastavil (výrok I.), rozhodl o nákladech řízení (výrok II.), rozhodl o vrácení soudního poplatku (výrok III.) a vyzval žalobkyni ke sdělení čísla účtu, na který bude vrácen soudní poplatek (výrok IV.).

3. Soud prvního stupně mimo jiné vyšel z toho, že:

1) Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 7. 2016, č. j. 5 Cmo 241/2013-819 (dále jen „rozhodnutí o nákladech řízení“), bylo žalobkyni uloženo zaplatit žalované 25.009.949 Kč jako úroky z prodlení a 1.105.262 Kč na náhradu nákladů řízení.

2) Žalobkyně žalované obě částky uhradila 8. 9. 2016.

3) Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. [29 Cdo 4435/2016](#), bylo rozhodnutí o nákladech řízení zrušeno.

4) Dopisem z 23. 7. 2018 žalobkyně vyzvala žalovanou k vydání bezdůvodného obohacení a 7. 5. 2021 zaslala žalované předžalobní výzvu.

4. Na takto ustaveném skutkovém základu soud prvního stupně konstatoval – odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2013, sp. zn. [28 Cdo 797/2013](#), ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. [28 Cdo 2953/2013](#) – že pravomoc (mezinárodní příslušnost) soudu je nutno posuzovat podle čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění; dále jen „nařízení Brusel I bis“), neboť odpovědnost z bezdůvodného obohacení je odpovědností kvazideliktní. Soud poukázal i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. [27 Cdo 4352/2017](#), podle něhož „místo kde došlo ke škodné události se vztahuje k místu, kde došlo ke škodě a zároveň k místu příčinné souvislosti, v níž má tato škoda původ“ s tím, že žalovaný může být žalován u soudu jednoho či druhého místa, podle volby žalobce.

5. Podle soudu prvního stupně bezdůvodné obohacení vzniká v okamžiku, kdy obohacený plnění přijal. V projednávané věci jde o bezdůvodné obohacení vzniklé plněním z právního důvodu, který posléze odpadl. Ke vzniku takového bezdůvodného obohacení tak může dojít až okamžikem kasace pravomocného rozhodnutí, na jehož základě byla uložena povinnost splněna (pro podporu těchto závěrů soud prvního stupně odkazuje na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2013, sp. zn. [32 Cdo 4099/2011](#), ze dne 9. 8. 2017, sp. zn. [32 Cdo 3540/2015](#), ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. [28 Cdo 961/2020](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2017, sp. zn. [28 Cdo 3617/2016](#), ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. [28 Cdo 1535/2018](#), ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. [28 Cdo 1297/2019](#), a ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. [28 Cdo 1530/2019](#)).

6. S ohledem na to, že v okamžiku kasace rozhodnutí o nákladech řízení se peněžní prostředky již nacházely v dispoziční sféře žalované – na jejím účtu vedeném u Bank Mendes Gans N. V. (dále jen „banka“), se sídlem v Amsterdamu – měl soud prvního stupně za to, že místem vzniku bezdůvodného obohacení je místo sídla banky, u níž má žalovaná veden účet.

7. Jelikož má banka sídlo v Nizozemském království, jsou podle čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis mezinárodně příslušné nizozemské soudy. Obecné pravidlo pro určení mezinárodní příslušnosti podle čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis pak jako mezinárodně příslušné určuje soudy Kyperské republiky, neboť žalovaná má sídlo v Kyperské republice.

8. Podala-li žalobkyně žalobu u českého soudu, trpí řízení nedostatkem mezinárodní příslušnosti a muselo být zastaveno.

9. K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze napadeným rozhodnutím změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že řízení se nezastavuje.

10. Odvolací soud (vycházející ze skutkových zjištění soudu prvního stupně) uzavřel, že názor soudu prvního stupně, podle něhož „soud místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ se nachází v Nizozemském království dle sídla banky vedoucí účet, na který v roce 2016 žalobkyně žalované pravomocně přisouzené náklady řízení zaslala, není správný.

11. Podle odvolacího soudu se Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“ nebo „Soudní dvůr“) k právní otázce určení místa vzniku škody již opakovaně vyjádřil a vysvětlil, že pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ ve smyslu ustanovení čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis odkazuje k místu, kde se škoda projevila (*locus damni infecti*), a zároveň k místu, kde došlo k události, která je příčinou této škody (*locus delicti commissi*), takže žalovaný může být

na základě volby žalobce žalován u soudu jednoho či druhého místa (k tomu odvolací soud odkázal na rozsudek SDEU ze dne 29. 7. 2019, Tibor-Trans, [C-451/18](#), a v něm citovanou judikaturu, jakož i na rozsudky ze dne 9. 7. 2020, Verein für Konsumenteninformation proti Volkswagen AG, [C-343/19](#), ze dne 12. 5. 2021, Vereniging van Effectenbezitters proti BP plc, [C-709/19](#), a ze dne 12. 7. 2021, RH proti AB Volvo a ostatním, [C-30/20](#)).

12. Výklad, podle kterého je místem vzniku škody žalobkyně místo, kde se projevilo bezdůvodné obohacení žalované, by podle odvolacího soudu „vedl k absurdním důsledkům“. Škodou ve smyslu nařízení Brusel I bis je totiž stav „bezdůvodného ochuzení“ žalobkyně, a proto nemůže být místem vzniku škody ve smyslu nařízení Brusel I bis místo, kam žalovaná „bezdůvodné obohacení“ uložila; ostatně – pokud by žalovaná tvrdila, že uvedené prostředky již spotřebovala – logika rozhodnutí soudu prvního stupně by nutně vedla k tomu, že žalobkyni by pak právo volby soudu dle čl. 7 nařízení Brusel I bis bylo zcela odepřeno.

13. Pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ současně podle odvolacího soudu nelze vykládat rozšiřujícím způsobem tak, že by zahrnoval každé místo, kde mohou být pocítovány škodlivé následky skutečnosti, která způsobila škodu, jež ve skutečnosti vznikla v jiném místě (viz rozsudek SDEU ze dne 12. 9. 2018, Helga Löber proti Barclays Bank plc, [C-304/17](#), a v něm citovanou judikaturu). Uvedený pojem nezahrnuje místo bydliště žalobce, kde se nachází „centrum jeho majetkových zájmů“, jen ze samotného důvodu, že zde utrpěl peněžní újmu vyplývající ze ztráty části jeho majetku, ke které došlo a kterou utrpěl v jiném členském státě (srov. rozsudky SDEU ze dne 10. 6. 2004, Kronhofer, [C-168/02](#), a ze dne 16. 6. 2016, Universal Music International Holding, [C-12/15](#)).

14. Z judikatury Soudního dvora dále plyne, že místem, „kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, je místo, kde se tvrzená škoda konkrétně projeví, a není vyloučeno, aby soudy místa, kde má žalobce bydliště, byly příslušné z titulu vzniku škody, když tvrzená újma nastane přímo na bankovním účtu žalobce u banky usazené v obvodu tohoto soudu (rozsudek SDEU ze dne 12. 9. 2018, Löber, [C 304/17](#)). Vznikla-li tvrzená újma žalobkyni přímo na jejím bankovním účtu u banky usazené v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 4, tak takto určené místo vzniku škody odpovídá cíli nařízení Brusel I bis, kterým je posílení právní ochrany osob usazených v členských státech Evropské unie tím, že žalobkyni je umožněno snadno určit soud, ke kterému může podat žalobu, a žalované rozumně předvídat, u kterého soudu může být žalována, neboť i žalované je známa banka, ze které k platbě došlo (viz rozsudky SDEU ze dne 28. 1. 2015, Kolassa, [C 375/13](#), či ze dne 12. 5. 2021, Vereniging van Effectenbezitters proti BP plc, [C-709/19](#)).

15. K otázce mezinárodně příslušného soudu v případě bezdůvodného obohacení spočívajícího v tom, že žalobkyně ze svého účtu poukázala peněžní prostředky bezhotovostně ve prospěch účtu jiné osoby se sídlem na území některého z členských států Evropské unie, se pak Soudní dvůr vyslovil v rozsudku ze dne 11. 4. 2013, Land Berlin proti Ellen Mirjam Sapir a dalším, [C-645/11](#), tak, že je založena na výběr daná mezinárodní (i místní) příslušnost soudu, v jehož obvodu došlo k odepsání finančních prostředků (shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2021, sp. zn. [30 Cdo 240/2021](#)).

16. Odvolací soud tak neměl pochyb, že žalobkyni škoda ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis vznikla právě v České republice, právě tam se škoda projevila (a to snížením zůstatku na bankovním účtu žalobkyně). Veškeré příčiny vzniku škodné události jsou situovány

výlučně do České republiky. Výběr mezi potencionálními sudišti v České republice pak byl výlučně na žalobkyni.

17. Závěrem odvolací soud podotkl, že soud prvního stupně podle něj „nedůsledně přistoupil“ i k úvahám o „bydlišti žalované“ ve smyslu bodu 15 poslední věta Preambule a čl. 63 nařízení Brusel I bis, podle kterého pro účely tohoto nařízení se v případě společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob rozumí „bydlištěm“ místo, kde mají své: a) sídlo, b) ústředí, nebo c) hlavní provozovnu. Žalobkyně přitom poukazovala na to, že „ovládající osobou žalované je Z. s bydlištěm v České republice“ a žalovaná tuto skutečnost nerozporovala. Soud prvního stupně se tak tedy před tím, než přistoupil k zastavení řízení pro nedostatek mezinárodní příslušnosti, měl zabývat tím, zda ústředí žalované není ve skutečnosti v České republice, a zda tak není dána mezinárodní příslušnost českých soudů ve smyslu čl. 4 nařízení Brusel I bis.

č. 63

II.

Dovolání a vyjádření k němu

18. Proti usnesení odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, a to „zda rozhodnutí dovolacího soudu, kterým bylo zrušeno předcházející rozhodnutí odvolacího soudu, může být považováno za událost, jež má za následek vznik bezdůvodného obohacení, a jež může zakládat mezinárodní příslušnost soudu dle čl. 7 odst. Brusel I bis“, která v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud nebyla řešena.

19. Dovolatelka má za to, že odvolací soud nesprávně určil místo, kde došlo ke škodné události. Podle ustálené rozhodovací praxe Soudního dvora totiž nelze pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ vykládat rozšiřujícím způsobem tak, že by zahrnoval každé místo, kde mohou být pocíťovány škodlivé následky, když škoda ve skutečnosti vznikla v jiném místě (srov. rozsudky SDEU ze dne 19. 9. 1995, Antonio Marinari, [C-364/93](#), a ze dne 16. 6. 2016, Universal Music International Holding B proti Michaelu Tétreault Schillingovi a dalším, [C-12/15](#)). Zároveň platí, že pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ nezahrnuje místo bydliště, kde se nachází centrum majetkových zájmů poškozeného, jen z toho důvodu, že zde utrpěl peněžní újmu vyplývající ze ztráty části jeho majetku, ke které došlo a kterou utrpěl v jiném členském státě (srov. rozsudky C-168/02 a [C-12/15](#)).

20. Místem, kde se tvrzená škoda způsobená žalobkyni projevila, tak podle dovolatelky je účet žalobkyně vedený u banky se sídlem v Nizozemském království, neboť „z tohoto účtu fakticky byly peněžní prostředky ve prospěch žalovaného odeslány, bankovní účet u banky se sídlem na území České republiky byl jen zprostředkujícím účtem, přes který byla platba provedena, a neodpovídá místu, kde vzniklo ke škodné události“.

21. Rozhodnutí soudu pak „z povahy věci“ nelze považovat za protiprávní jednání, nebo událost, která mohla mít za následek vznik bezdůvodného obohacení. Proto z něj nelze ani odvozovat místo příčinné souvislosti, v níž má mít bezdůvodné obohacení původ, a nemůže představovat základ mezinárodní příslušnosti soudu podle čl. 7 odst. 2 Brusel I bis.

22. Závěr odvolacího soudu, podle něhož má škodná událost původ ve zrušeném pravomocném rozhodnutí, a příčiny vzniku škodné události se nacházejí pouze na území České republiky, tak nemůže obstát.

23. Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí „v celém rozsahu zrušil, potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně a uložil žalobkyni povinnost nahradit žalované náklady odvolacího a dovolacího řízení“.

24. Žalobkyně v podaném vyjádření k dovolání navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání žalované jako nepřipustné odmítl, nebo jako nedůvodné zamítl.

III.

Připustnost dovolání

25. Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou a splňující podmínku podle § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

26. Dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení dovolatelkou formulované otázky, zda rozhodnutí dovolacího soudu, kterým bylo zrušeno předcházející rozhodnutí odvolacího soudu, může být považováno za událost, jež má za následek vznik bezdůvodného obohacení, a jež může zakládat mezinárodní příslušnost soudu dle čl. 7 odst. 2 Brusel I bis, která v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud nebyla řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

a) Použitá právní úprava

27. Podle článku 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.

28. Podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.

b) K mezinárodní příslušnosti soudů u žalob na vydání bezdůvodného obohacení

29. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že:

1) Soudní dvůr pravidla obsažená v oddílu 2 kapitoly II nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), pojímá jako výjimky ze základního pravidla stanoveného v čl. 2 odst. 1 tohoto nařízení. Podle ustálené judikatury Soudního dvora je proto třeba čl. 5 až 7 nařízení Brusel I interpretovat restriktivně, a to v tom smyslu, že neumožňují výklad, který přesahuje případy výslovně předvídané uvedeným nařízením (srov. např. rozsudky SDEU ze dne 16. 7. 2009, Zuid-Chemie BV proti Philipppo's Mineralenfabriek NV/SA, [C-189/08](#), odst. 20-22, nebo ze dne 18. 7. 2013,

ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB proti Frank Koot a Evergreen Investments BV, [C-147/12](#), odst. 30-31).

2) Pojem „věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“ podle čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I je rovněž nezbytné vykládat autonomně, a to především s přihlédnutím k systematické a cílům tohoto nařízení (srov. např. rozsudky SDEU ze dne 27. 9. 1988, Athanasios Kalfelis proti Banque Schröder, Münchmeyer, Hengst & Co. a dalším, [C-189/87](#), odst. 16; nebo ze dne 25. 11. 2011, [C-509/09 a C-161/10](#), eDate Advertising GmbH proti X a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited, odst. 38). Uvedený pojem tedy Soudní dvůr vnímá „jako nezávislý koncept, který se vztahuje na všechny žaloby, jež mají za cíl založit odpovědnost žalovaného a jež nesouvisí se smlouvou ve smyslu čl. 5 odst. 1“ (rozsudek [Kalfelis](#) výše, odst. 18). Jinými slovy, souběžné použití čl. 5 odst. 1 – podle něhož osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována, pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy – a čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I je v případě téhož nároku vyloučeno [srov. Mankowski, P. in: Magnus, U., Mankowski, P. (eds.), Brussels I Regulation. European Law Publishers, 2007, s. 184-186].

3) S ohledem na výše uvedené lze dovodit, že pojmu „delikt“ typově odpovídá nárok na náhradu škody, včetně nároku na odškodnění majetkové a nemajetkové újmy. „Kvazidelikt“ se od deliktu pak odlišuje tím, že ne vždy vyžaduje protiprávní jednání na straně žalovaného. Kvazideliktem ve smyslu nařízení Brusel I tak může být nárok z jednatelství bez příkazu nebo právě z bezdůvodného obohacení (srov. Simon, P. In: Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2903), a to za podmínky, že nesouvisí se smlouvou podle čl. 5 odst. 1 nařízení Brusel I.

4) Na rozdíl od základního pravidla obsaženého v čl. 2 odst. 1 však čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I neupravuje jen mezinárodní příslušnost, ale i příslušnost místní. To znamená, že příslušným soudem je v případě aplikace čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I „soud v místě, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ a pravidla místní příslušnosti zakotvená ve vnitrostátním právu se nepoužijí. Případný nedostatek místní příslušnosti se však řeší v souladu s prostředky její nápravy podle vnitrostátního práva, tj. v případě českého práva podle § 105 o. s. ř. (srov. Simon, P., tamtéž, s. 2893-2894).

5) Věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis zahrnují všechny návrhy, které usilují o určení odpovědnosti žalovaného a které nesouvisí se smlouvou nebo nároky ze smlouvy ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení.

Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2013, sp. zn. [28 Cdo 797/2013](#), ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. [28 Cdo 2953/2013](#), ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. [27 Cdo 4352/2017](#), ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. [27 Cdo 4100/2018](#), ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. [27 Cdo 4469/2018](#), ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. [27 Cdo 3456/2019](#), ze dne 3. 3. 2021, sp. zn. [30 Cdo 240/2021](#), ze dne 13. 10. 2022, sp. zn. [27 Cdo 957/2022](#), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2018, sp. zn. [30 Cdo 6002/2016](#), a v těchto rozhodnutích citovanou judikaturu Soudního dvora.

30. Nejvyšší soud však nepřehlédl další vývoj rozhodovací praxe Soudního dvora, jenž v rozsudku ze dne 9. 12. 2021, HRVATSKE ŠUME d. o. o., Zagreb proti BP Europa SE, [C-242/20](#) (dále jen „věc HRVATSKE ŠUME“), založeném na obdobném skutkovém základě (i zde šlo o částku zaplacenou na základě později zrušeného rozhodnutí) formuloval a odůvodnil závěry, podle kterých:

1) Pro určení, zda žaloba na vydání bezdůvodného obohacení spadá mezi věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I, je třeba ověřit, zda jsou splněny dvě podmínky, a sice že jednak tato žaloba nesouvisí se smlouvou nebo nároky ze smlouvy ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) uvedeného nařízení a jednak že tato žaloba směřuje k určení odpovědnosti žalovaného.

2) Pokud jde o první podmínku, věci týkající se smluv nebo nároků ze smluv ve smyslu posledně uvedeného článku zahrnují všechny návrhy vycházející ze závazku svobodně přijatého jednou osobou vůči jiné osobě (srov. rozsudek SDEU ze dne 11. 11. 2020, Ellmes Property Services, [C-433/19](#), bod 37, a v něm citovanou judikaturu).

3) V rámci žaloby na vydání bezdůvodného obohacení nevyplývá (ve věci [HRVATSKE ŠUME](#)) závazek vrácení, kterého se dovolává žalobkyně, obecně z dobrovolného závazku žalovaného vůči ní, ale vznikl nezávisle na vůli žalovaného. Z toho vyplývá, že taková žaloba na vydání v zásadě nespadá pod věci týkající se smluv nebo nároků ze smluv ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I.

4) O deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost se jedná tehdy, může-li škodní událost ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I být přičítána žalovanému v rozsahu, v němž je mu vytýkáno jednání nebo opomenutí, které je v rozporu s povinností nebo zákazem uloženým zákonem. Deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost totiž může přicházet v úvahu pouze za podmínky, že je možné mezi újmou a protiprávním jednáním, které vedlo k této újmě, prokázat příčinnou souvislost (viz rozsudek SDEU ze dne 21. 4. 2016, Austro-Mechana, [C-572/14](#), body 40, 41 a 50, a v něm citovanou judikaturu).

5) Tato upřesnění platí bez rozdílu pro všechny věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti, aniž je třeba specificky rozlišovat věci týkající se kvazideliktní odpovědnosti. Kromě skutečnosti, že výraz „kvazideliktní“ není uveden v dánské, estonské, nizozemské, portugalské, slovenské, finské a švédské verzi čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I, pojem „kvazidelikt“ totiž odkazuje nikoli na situace vyznačující se neexistencí škodní události, ale spíše na situace, v nichž ke škodní události došlo z neopatrnosti nebo nedbalosti.

6) Žaloba na vydání bezdůvodného obohacení (ve věci [HRVATSKE ŠUME](#)) je přitom založena na povinnosti, která nemá základ ve škodní události. Tato povinnost totiž vzniká nezávisle na jednání žalovaného, takže neexistuje příčinná souvislost, která by mohla být prokázána mezi újmou a případným protiprávním jednáním nebo opomenutím, kterého se žalovaný dopustil.

7) Žaloba na vydání bezdůvodného obohacení (ve věci [HRVATSKE ŠUME](#)) tudíž nemůže spadat pod věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I.

8) Je možné, že žaloba na vydání bezdůvodného obohacení nespadá do oblasti smluv nebo nároků ze smlouvy ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I, ani do oblasti deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 5 bodu 3 tohoto nařízení.

9) V takové situaci se na žalobu na vydání bezdůvodného obohacení vztahuje základ pro určení příslušnosti soudů členského státu, v němž má žalovaný bydliště, v souladu s obecným pravidlem stanoveným v čl. 2 odst. 1 nařízení Brusel I.

31. Nejvyšší soud na tomto místě podotýká, že právě uvedené závěry Soudního dvora, byť přijaté při výkladu nařízení Brusel I, se prosadí i při výkladu nařízení Brusel I bis.

32. Je tak zřejmé, že Soudní dvůr nově rozlišuje mezi bezdůvodným obohacením, které úzce souvisí se smluvním vztahem mezi stranami [kde má žalobce na výběr danou mezinárodní příslušnost soudu podle čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis], bezdůvodným obohacením, k němuž došlo v souvislosti s deliktním či kvazideliktním jednáním žalovaného (u něhož má žalobce na výběr danou mezinárodní příslušnost soudu podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis), a bezdůvodným obohacením, které nesouvisí se smluvním vztahem mezi stranami a zároveň nemá původ v deliktním či kvazideliktním jednání žalovaného, přičemž u tohoto typu bezdůvodného obohacení žalobce nemá k dispozici na výběr danou příslušnost a musí se řídit obecným pravidlem pro určení mezinárodní příslušnosti stanoveným v čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

33. V projednávané věci – stejně jako ve věci [HRVATSKE ŠUME](#) – jde právě o třetí (v odst. 32 uvedený) případ. Nesouvisí-li žaloba o vydání bezdůvodného obohacení se smluvním vztahem mezi stranami a nemá-li současně ani původ v deliktním či kvazideliktním jednání žalované, nemá žalobkyně dispozici na výběr danou příslušnost podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis, ale – jak bylo výše řečeno – musí se řídit obecným pravidlem určení mezinárodní příslušnosti podle článku 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

34. Dovodil-li odvolací soud, že české soudy jsou mezinárodně příslušné na základě na výběr dané příslušnosti stanovené v čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis, není jeho právní posouzení otázky mezinárodní příslušnosti správné.

35. Pouze pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že v projednávané věci není při aplikaci unijního práva povinen pokládat předběžnou otázku Soudnímu dvoru, neboť existuje-li ustálená judikatura Soudního dvora k dané otázce nebo rozsudek Soudního dvora týkající se v zásadě identické otázky (jde o tzv. *acte éclairé*), tato povinnost národní soud, proti jehož rozhodnutí nelze podat opravný prostředek, nestíhá [srov. rozsudek SDEU ze dne 6. 10. 1982, Srl CILFIT a Lanificio di Gavardo SpA proti Ministero della sanità, [C-283/81](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. [31 Cdo 2325/2008](#), uveřejněné pod číslem 29/2011 Sb. rozh. obč.].

c) Shrnutí rozhodnutí

36. Jelikož právní posouzení věci není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl dovolatelkou uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

37. V něm se odvolací soud – po případném doplnění skutkových zjištění – bude zabývat i (jím samotným v odst. 25 napadeného usnesení nastíněnou) otázkou, zda v projednávané věci není dána mezinárodní příslušnost soudů České republiky podle čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

38. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

č. 64

Datum vyhotovení prohlášení o uznání dluhu není obligatorní obsahovou náležitostí tohoto právního úkonu (právního jednání).

*Uznání dluhu, Forma právních jednání (o. z.) [Právní jednání (o. z.)], Právní úkony
§ 40 odst. 3 obč. zák., § 558 obč. zák., § 561 odst. 1 o. z., § 2053 o. z., § 3028 o. z.*

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2023, sen. zn. [23 ICdo 60/2022](#),
ECLI:CZ:NS:2023:23.ICDO.60.2022.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 11. 2021 a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 4. 2021 ve výrocích pod body II a III, a věc v tomto rozsahu vrátil Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V posuzované věci se žalobce domáhal vůči žalované jako insolvenční správce dlužníka J. M. určení pravosti pohledávky ve výši 1 180 969,40 Kč z titulu půjček a zápůjček poskytnutých dlužníkovi v letech 2012 - 2018, přihlášené v insolvenčním řízení dlužníka a popřené žalovanou co do pravosti z důvodu, že nebyl prokázán její vznik. Žalovaná namítala, že dohoda o uznání a splátkách dluhu, kterou žalobce předložil, je neurčitým a proto neplatným právním jednáním, a i kdyby žalobce poskytnutí půjček doložil, byly by pohledávky z větší části promlčeny. Ohledně zápůjček poskytnutých v době od 23. 4. 2016 do 3. 3. 2018 v úhrnné výši jistiny 140 000 Kč vzala žalovaná v průběhu řízení před soudem prvního stupně popření pohledávky zpět a žalobce vzal v tomto rozsahu zpět žalobu.

2. Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 21. 4. 2021, č. j. 24 ICm 2607/2020-35, ve výroku pod bodem I řízení v rozsahu částky 157 431,40 Kč zastavil, ve výroku pod bodem II žalobu v rozsahu částky 1 023 538 Kč zamítl a ve výroku pod bodem III rozhodl o nákladech řízení.

3. Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích pod body II a III potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

4. Odvolací soud vyšel z následujících zjištění soudu prvního stupně.

5. Žalobce v insolvenčním řízení dlužníka přihláškou doručenou soudu dne 28. 2. 2020 přihlásil nevykonatelnou peněžitou pohledávku v částce 1 180 969,40 Kč, sestávající z jistiny ve výši 1 050 000 Kč a zákonného úroku z prodlení 9 % p. a. od 3. 10. 2018 do 20. 2. 2020 ve výši 130 696,40 Kč. Jako důvod vzniku pohledávky uvedl, že poskytl dlužníkovi postupně několik půjček k řešení jeho finanční situace a dne 5. 9. 2018 uzavřeli dohodu o uznání a splátkách

dluhu, podle níž mu měl dlužník hradit dluh z půjček v měsíčních splátkách po 15 000 Kč pod ztrátou výhody splátek vždy každého 1. dne v měsíci, počínaje 1. 10. 2018; dluh se tak stal splatným dnem 2. 10. 2018, dlužník však nic neuhradil.

6. V dohodě o uznání a splátkách dluhu ze dne 5. 9. 2018 dlužník prohlásil, že uznává dluh vůči žalobci ve výši 1 050 000 Kč, vzniklý na základě v minulosti postupně poskytnutých půjček, a zavázal se uhradit tento dluh pod ztrátou výhody splátek ve splátkách 15 000 Kč vždy každého 1. dne v měsíci, počínaje dnem 1. 10. 2018.

7. V nedatovaném prohlášení dlužník potvrdil, že převzal půjčky specifikované v tomto prohlášení vždy částkou a datem (první půjčka mu byla poskytnuta dne 5. 12. 2012 ve výši 10 000 Kč a poslední dne 3. 3. 2018 ve stejné výši), a uvedl, že tyto dluhy uznává co do důvodu a výše a zavazuje se je všechny zaplatit do 30. 6. 2018. Identifikace věřitele je (až) na rubu této listiny (za podpisem dlužníka) a je dána prohlášením věřitele (žalobce), že přijímá uznání a souhlasí se splatností dluhu v částce 1 050 000 Kč do 30. 6. 2018.

č. 64

8. Poskytnutí peněžitých půjček [dle § 657 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“)] a zápůjček [dle § 2390 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“)] bylo v řízení prokázáno.

9. Odvolací soud s odkazem na rozhodovací praxi Nejvyššího soudu shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že ani jedno z předložených uznávacích prohlášení není platným uznáním dluhu dle § 2053 o. z., neboť projev vůle dlužníka není ani u jednoho z nich určitý. Z uznání dluhu ze dne 5. 9. 2018 nevyplývá, které jednotlivé dluhy, jichž bylo více, dlužník co do důvodu a výše uznal. Nedatované uznání sice obsahuje konkrétní uznávané dluhy, avšak není v něm uvedeno, komu je adresováno, kdo je věřitelem, vůči němuž je dluh uznáván, listina není datována, tudíž ani toto uznání nesplňuje obligatorní náležitosti a není platným uznáním dle § 2053 o. z.

10. Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně též v tom, že přísliby dlužníka k zaplacení dlužné částky je třeba důsledně odlišit od skutečné splatnosti jednotlivých půjček a zápůjček. Dovedil, že půjčky poskytnuté do 31. 12. 2013 neobsahovaly ve smlouvě stanovenou splatnost, proto se jednalo o půjčky na dobu neurčitou a dlužník byl povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán. Počátek běhu tříleté promlčecí doby je tudíž vázán na okamžik, kdy dluh vznikl, poslední půjčka poskytnutá dne 5. 11. 2013 se proto promlčela 6. 11. 2016, a obdobně počal a skončil běh promlčecí doby u ostatních poskytnutých půjček. Obdobně je tomu u zápůjček, z nichž první byla poskytnuta dne 2. 1. 2014 a promlčela se 3. 1. 2017, a z dalších zápůjček se jako poslední promlčela dne 29. 12. 2019 zápůjčka poskytnutá 29. 12. 2016. Právo z těchto půjček a zápůjček bylo u soudu uplatněno dne 28. 2. 2020, tedy po marném uplynutí promlčecí doby, a žalovaná promlčení namítla, proto je nebylo možno věřiteli přiznat. Zápůjčky poskytnuté v době od 23. 4. 2017 do 3. 3. 2018 nebyly předmětem odvolacího řízení, neboť ohledně nich byla žaloba vzata zpět.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

11. Žalobce napadl rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, výslovně v celém rozsahu, podle obsahu však jen ve výroku o věci samé.

12. Dovolatel spatřuje přípustnost dovolání v tom, že odvolací soud se při řešení otázky, zda došlo k platnému uznání dluhu, odchýlil od závěru přijatého v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. [33 Odo 507/2001](#) (který je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, dostupný na jeho webových stránkách), podle něhož k platnosti uznání dluhu ve smyslu § 558 obč. zák. je třeba písemná forma, vyjádření slibu zaplatit dluh a uvedení důvodu dluhu a jeho výše. Důvod dluhu sice nemusí být vždy v listině obsahující uznání práva uveden výslovně, ale musí být jednoznačně dovoditelný; stejně tak uznání dluhu co do jeho výše musí být vyjádřeno tak, aby výše byla objektivně určitelná. Veškeré tyto požadavky má dovolatel za splněné, obzvláště v nedatovaném uznání dluhu. Názor odvolacího soudu, podle něhož absence data podpisu a uvedení věřitele, jemuž je uznání dluhu určeno, má za následek neplatnost uznání, považuje za nesprávný. Argumentuje, že z logiky věci vyplývá, že uznání dluhu muselo být podepsáno v časovém období od 3. 3. 2018 do 30. 6. 2018, a že věřitel je uveden na zadní straně listiny.

13. Dovolatel vytýká napadenému rozhodnutí přepjatý formalismus a má je tudíž za rozporné se závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. [I. ÚS 189/05](#).

14. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

15. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů [srov. čl. II bod 1 zákona č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony], dále jen „o. s. ř.“.

17. Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se dovolací soud zabýval nejprve otázkou jeho přípustnosti.

18. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

19. Co se týče dohody o uznání dluhu datované dnem 5. 9. 2018, Nejvyšší soud dovozuje ve své ustálené rozhodovací praxi (na niž správně odkázal odvolací soud), že v případě uznání více dluhů musí dlužník nepochybně určit, které jednotlivé dluhy (co do důvodu i výše) uznává, a pouze v takovém případě je splněna podmínka určitosti právního úkonu (právního jednání) [ve vztahu k právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 srov. například rozsudek ze dne 30. 6. 2004,

sp. zn. [32 Odo 376/2003](#), a ve vztahu k právní úpravě účinné od 1. 1. 2014 závěry rozsudku ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. [21 Cdo 4606/2018](#)]. O situaci, na niž míří závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. [33 Cdo 4492/2008](#), se tu nejedná (nedošlo k vyčíslení všech půjček poskytnutých žalobcem dlužníku v konkrétně vymezeném časovém období). Otázku platnosti této dohody (§ 37 odst. 1 obč. zák.), popř. zdánlivosti tohoto právního jednání (§ 553 odst. 1 o. z.), tedy odvolací soud posoudil v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu.

20. Nedatované uznávací prohlášení shledal odvolací soud neplatným ze dvou důvodů, jednak proto, že v něm není uvedeno, komu je uznání adresováno (není označen věřitel, vůči němuž je dluh uznáván), jednak proto, že listina není datována. Pro řešení těchto otázek shledává Nejvyšší soud dovolání přípustným, neboť k otázce, zda prohlášení dlužníka o uznání dluhu musí být pod sankcí neplatnosti, popřípadě zdánlivosti, opatřeno datem, se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud explicitně nevyjádřil, a otázku neplatnosti uznání dluhu, popřípadě jeho zdánlivosti, pro absenci označení adresáta (věřitele) odvolací soud řešil v rozporu s rozhodovací praxí Ústavního soudu a Nejvyššího soudu.

č. 64

IV.

Důvodnost dovolání

21. Dovolání je zároveň důvodné, neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

22. Ustanovení § 558 věty první obč. zák. stanoví, že uzná-li někdo písemně, že zaplatí svůj dluh určený co do důvodu i výše, má se za to, že dluh v době uznání trval.

23. Podle § 2053 o. z. uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá.

24. Podle § 40 odst. 3, části věty před středníkem, obč. zák. písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednajícím osobou.

25. Ustanovení § 561 odst. 1 věty první o. z. stanoví, že k platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího.

26. Podle § 3028 o. z. tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti (odstavec 1). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů (odstavec 2). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy (odstavec 3 věta první).

27. Nejvyšší soud uzavřel v rozsudku ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. [23 Cdo 1056/2020](#), uveřejněném pod č. 56/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní (dále jen „Sb. rozh. obč.“), že použijí-li se dosavadní právní předpisy pro změnu či zánik závazku založeného smlouvou uzavřenou před 1. 1. 2014, včetně narovnání,

jímž původní závazek zaniká, pak tím spíše to platí pro uznání dluhu, jímž se původní závazek pouze zajišťuje, popř. utvrzuje.

28. Ve zde souzené věci se posuzované uznávací prohlášení dlužníka vztahuje jak k pohledávkám vzniklým z právních úkonů učiněných před 1. 1. 2014, tak k pohledávkám vzniklým z pozdějších právních jednání. Odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně, při jeho posouzení aplikoval (bez bližšího zdůvodnění) pouze § 2053 o. z., tedy použil toto ustanovení též na uznání závazků vzniklých před 1. 1. 2014, to však vliv na správnost právního posouzení nemělo. Jak z dikce obou právních předpisů, tak z příslušné judikatury totiž vyplývá, že požadavky na formu a obsah uznání dluhu jsou v obou režimech shodné.

29. Nejvyšší soud vyložil například v rozsudku ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. [33 Cdo 4492/2008](#), na který odkazuje celá řada jeho dalších rozhodnutí, že uznání dluhu je jednostranný právní úkon dlužníka adresovaný věřiteli. Účinky uznání, tj. vyvratitelná domněnka existence dluhu, se váže k datu, kdy k písemnému uznání došlo (bylo vyhotoveno), nikoliv k datu, kdy bylo doručeno. Totéž platí pro počátek běhu promlčecí doby podle § 110 obč. zák. Pokud je však v písemném vyhotovení projevů vůle uvedena lhůta k plnění, promlčecí doba počíná jejím uplynutím. Kromě obecných náležitostí předepsaných pro právní úkony (§ 34 a násl. obč. zák.) je k jeho platnosti třeba písemná forma, vyjádření příslibu zaplatit dluh a uvedení důvodu dluhu a jeho výše. K těmto závěrům se Nejvyšší soud přihlásil v celé řadě navazujících rozhodnutí (srov. například usnesení ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. [33 Cdo 1126/2009](#), ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [33 Cdo 3840/2012](#), ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. [33 Cdo 4286/2015](#); [33 Cdo 4287/2015](#), a ze dne 29. 1. 2019, sp. zn. [33 Cdo 2119/2018](#)).

30. Ve vztahu k právní úpravě účinné od 1. 1. 2014 přijal Nejvyšší soud shodné závěry [srov. rozsudek ze dne 19. 3. 2019, sp. zn. [21 Cdo 6073/2017](#), již citovaný rozsudek sp. zn. [21 Cdo 4606/2018](#), a důvody rozsudku ze dne 31. 3. 2021, sen. zn. [29 ICdo 112/2019](#), uveřejněného pod číslem 97/2021 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 97/2021“)]. Mimo jiné zdůraznil, že kromě obecných náležitostí předepsaných pro právní jednání (§ 545 a násl. o. z.) je k platnosti uznání dluhu třeba písemná forma a uvedení důvodu dluhu a jeho výše (tedy uznání dluhu „co do důvodu a výše“).

31. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi rovněž vysvětlil, že písemná forma právního úkonu předpokládá podle § 40 odst. 3, části věty před středníkem, obč. zák. existenci dvou náležitostí, písemnosti (spočívající v tom, že obsah právního úkonu je zachycen v textu listiny) a podpisu jednající osoby (srov. rozsudek ze dne 14. 12. 2000, sp. zn. [20 Cdo 2427/98](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 12, ročník 2001, pod číslem 141, rozsudek ze dne 30. 6. 2003, sp. zn. [29 Odo 43/2001](#), uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, nakladatelství C. H. Beck, pod č. C 2035, rozsudek ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. [30 Cdo 1230/2007](#), uveřejněný v témže Souboru pod č. C 6992, a rozsudek ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. [23 Cdo 1593/2012](#)). V usnesení ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. [21 Cdo 682/2018](#), uveřejněném pod č. 29/2020 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 29/2020“), Nejvyšší soud dodal, že náležitosti písemného právního jednání spočívají v tom, že se obsah tohoto právního jednání uvede v příslušné listině. Další náležitostí písemné formy tohoto právního jednání je podpis účastníka (jednající osoby) umístěný na konci textu, jímž účastník jako subjekt právního vztahu potvrzuje, že se ztotožňuje s písemným projevem vůle obsaženým v jeho textu.

32. K výkladu § 561 odst. 1 věty první o. z. se Nejvyšší soud vyjádřil například v rozsudku ze dne 19. 3. 2021, sp. zn. [21 Cdo 2114/2019](#), v němž převzal závěry [R 29/2020](#).

33. Souhlasný názor stran náležitostí písemné formy zastává též komentářová literatura. M. Hulmák v díle Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I, II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 363, marg. č. 4), k § 40 obč. zák. uvedl, že písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí: písemnosti a podpisu. Výslovně zdůraznil, že uvedení data není obligatorní náležitostí písemného právního úkonu; je-li však datum ve smlouvě uvedeno, prokazuje, že smlouva byla uvedeného dne, měsíce a roku skutečně uzavřena.

34. Shodně se komentářová literatura vyjadřuje k náležitostem písemné formy v úpravě nového občanského zákoníku. M. Janoušek v díle Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1792, marg. č. 13., dovozuje, že občanský zákoník zásadně nepožaduje, aby součástí právního jednání učiněného v písemné formě, které je kryté podpisem jednajícího, byl lokalizační a temporální dovětek, tedy údaj o místě a času jeho pořízení. Nejedná se o náležitost písemnosti (listiny). Z praktických důvodů (rozložení důkazního břemena v případných sporech, v nichž je časový a místní aspekt právního jednání významný) je však i tento údaj obsažený na písemnosti vhodný a doporučitelný.

35. V usnesení ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. [33 Cdo 4052/2013](#), však Nejvyšší soud, ačkoliv odkázal na závěry rozsudku sp. zn. [33 Cdo 4492/2008](#) a usnesení sp. zn. [33 Cdo 1126/2009](#) a sp. zn. [33 Cdo 3840/2012](#), odmítl dovolání s odůvodněním, že posuzovaná písemnost náležitosti uznání dluhu podle § 558 obč. zák. nesplňuje, neboť v ní chybí (mimo jiné) datum, kdy byla žalovaným podepsána, tj. údaj, významný pro případný běh promlčecí doby. Co se týče posouzení data vyhotovení (pořízení) jako obligatorní náležitosti uznání dluhu, jde o zjevné vybočení z ustálené rozhodovací praxe, neboť tam odkazovaná ani jiná předchozí judikatura datum vyhotovení při vymezení obligatorních náležitostí právního úkonu uznání dluhu neuvádí. Též z pohledu pozdější judikatury je tento názor, vyjádřený toliko v procesním rozhodnutí, zcela ojedinělý.

36. Datum vyhotovení (pořízení) tedy není obligatorní náležitostí písemného právního úkonu (jednání); nejde o náležitost písemné formy. Datum vyhotovení prohlášení o uznání dluhu, jakkoliv je významné z hlediska jeho právních účinků, není obligatorní obsahovou náležitostí tohoto právního úkonu (jednání). Tam, kde zákonodárce zamýšlel podmínit platnost právního úkonu označením data jeho uskutečnění, výslovně tento požadavek vyjádřil (srov. § 476 odst. 2 obč. zák., podle něhož v každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná).

37. Z tohoto názoru Nejvyšší soud implicitně vycházel již v rozsudku ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [32 Odo 376/2003](#), v němž dovodil, že listina bez data (sic!) označená jako „prohlášení“ náležitosti uznání dluhu nesplňuje, neboť ani v ní nejsou určité ve smyslu § 37 odst. 1 obč. zák. vymezeny jednotlivé půjčky.

38. Absence data vyhotovení (pořízení) tedy jako důvod posouzení předmětného právního úkonu (jednání) jako neplatného, popřípadě zdánlivého, neobstojí.

39. Co se týče označení věřitele v prohlášení o uznání dluhu coby adresáta tohoto prohlášení (a zároveň coby součásti skutkového vymezení uznávaného dluhu), rozhodovací praxe Nejvyššího soudu se jak ve vztahu k uznání dluhu v režimu právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, tak ve vztahu k uznání dluhu v režimu nového občanského zákoníku, shoduje v tom, že uznání dluhu je jednostranný právní úkon (jednostranné právní jednání) dlužníka adresovaný (adresované) věřiteli. To však nebrání tomu, aby prohlášení o uznání dluhu bylo učiněno ve smlouvě uzavřené mezi dlužníkem a věřitelem. Způsob vymezení důvodu dluhu a jeho výše zákon nestanoví. Nemusí být tedy výslovně uvedeny přímo v písemném prohlášení, stačí, že písemný projev obsahuje takové údaje, ze kterých za případné pomoci výkladu projevu vůle vyjádřeného v posuzovaném právním úkonu (jednání) důvod dluhu a jeho výše nepochybně vyplývají. Protože uznání dluhu je právním úkonem (jednáním), pro které je pod sankcí neplatnosti stanovena písemná forma, musí být určitost projevu vůle uznat dluh co do důvodu a výše dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán; nestačí, že dlužníku, který jednostranné právní jednání učinil, případně věřiteli, kterému bylo toto právní jednání adresováno, byl jasný jak důvod uznávaného dluhu, tak jeho výše, není-li to poznatelné z textu listiny (srov. již citované rozsudky sp. zn. [21 Cdo 6073/2017](#), sp. zn. [21 Cdo 4606/2018](#) a [R 97/2021](#), jakož i předchozí judikaturu v těchto rozhodnutích označenou).

40. Z prohlášení dlužníka o uznání dluhu tedy musí být seznatelné (popř. i cestou užití výkladových prostředků), komu (kterému věřiteli) dlužník uznané dluhy dluží a komu je prohlášení adresováno.

41. Odvolací soud pochybil již tím, že se nezabýval posouzením, zda listina, která na líci obsahuje prohlášení dlužníka a na rubu akceptační prohlášení věřitele (její pravost v řízení zpochybněna nebyla), nezachycuje smlouvu uzavřenou mezi dlužníkem a věřitelem. Skutečnost, že prohlášení věřitele (projev jeho vůle) je na rubu listiny, za podpisem dlužníka, nemusí být sama o sobě na překážku, nejde-li o případ, kdy plyne ze zákona, že podpisy jednajících osob musí být na téže listině (srov. § 40 odst. 3 věta první obč. zák. a § 561 odst. 2 o. z.)

42. Při samotném posouzení obsahu předmětné listiny jako jednostranného právního úkonu (jednání) odvolací soud právně pochybil, jestliže pominul uvedenou skutečnost (kterou soud prvního stupně nepřehlédl, leč nepřiznal jí náležitý význam), že na rubu téže listiny, na jejímž líci je zachyceno prohlášení dlužníka, se nachází prohlášení žalobce, z něhož je nade všeí rozumnou pochybnost zřejmé, že dlužníkově prohlášení jako jeho adresát a věřitel v něm označených dluhů převzal a přijal. V rozsudku ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [33 Cdo 153/2012](#), sice Nejvyšší soud zdůraznil, že se zřetelem k charakteru právního úkonu uznání dluhu se nepředpokládá žádná reakce věřitele (formou akceptace), to však zdaleka neznamená, že dojde-li k akceptaci, nelze ji podle okolností vzít na zřetel.

43. Byť z hlediska čistě formálního v samotném dlužníkově prohlášení krytém jeho podpisem chybí údaj o tom, komu dluží a komu je tedy prohlášení určeno, ve specifických poměrech zde souzené věci, v nichž je z rubu listiny obsahující dlužníkově prohlášení seznatelné, komu bylo adresováno a dluhy vůči kterému věřiteli jsou uznávány, je takovýto formální přístup zároveň přístupem přepjatě formalistickým, nerespektujícím autonomii vůle ve vztazích soukromého práva. Podle konstantní judikatury Ústavního soudu (srov. již nález ze dne 14. 4. 2005, sp. zn.

[I. ÚS 625/2003](#), uveřejněný pod č. 84/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, a dále například nález ze dne 13. 9. 2016, sp. zn. [I. ÚS 190/15](#), uveřejněný tamtéž pod č. 171/2016), jejíž závěry se promítly též v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu (srov. například již rozsudek ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. [26 Cdo 2317/2006](#), a z pozdější doby rozsudek ze dne 29. 1. 2013, sp. zn. [32 Cdo 159/2011](#), uveřejněný pod č. 54/2013 Sb. rozh. obč., či rozsudek ze dne 21. 3. 2019, sp. zn. [33 Cdo 1141/2017](#)), jsou-li ve vztazích soukromého práva ve vzájemném konfliktu interpretační alternativy, z nichž jedna zakládá neplatnost smlouvy a druhá nikoliv, uplatní se pravidlo priority výkladu nezakládajícího neplatnost smlouvy. Nejvyšší soud pak vysvětlil v rozsudku ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. [23 Cdo 1212/2010](#), že to, co v tomto ohledu platí pro smlouvy, platí z povahy věci *mutatis mutandis* též pro jednostranné právní úkony; i při posouzení jejich platnosti se musí prosazovat požadavek respektu projevené vůle účastníka právního úkonu, odpovídající povaze soukromého práva, založeného na principu autonomie vůle účastníků soukromoprávních vztahů.

44. Pravidlo priority výkladu nezakládajícího neplatnost smlouvy bylo třeba *mutatis mutandis* zohlednit též ve zde projednávané věci při posouzení nedatovaného prohlášení o uznání dluhu; i tu jde o to, aby nebyla jen z ryze formálních důvodů nerespektována autonomie vůle účastníka soukromoprávního vztahu. Odvolací soud ve zde souzené věci tomuto požadavku nedostál a jeho rozhodnutí tudíž nemůže obstát.

45. Protože rozhodnutí odvolacího soudu není z výše uvedených důvodů správné a podmínky pro jeho změnu dány nejsou, Nejvyšší soud je, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil, spolu se závislými výroky o nákladech řízení (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.). Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně v dotčených výrocích pod body II a III. Nejvyšší soud proto podle § 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř. zrušil v této části též toto rozhodnutí a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

č. 65

Nepřijali-li spoluvlastníci rozhodnutí o významné záležitosti týkající se společné věci, rozhodne na návrh spoluvlastníka soud; podání návrhu není vázáno na lhůtu uvedenou v § 1128 odst. 3 o. z.

Správa (správce) společné věci (o. z.)

§ 1128 a § 1129 o. z.

č. 65

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2023, sp. zn. [22 Cdo 3689/2022](#), ECLI:CZ:NS:2023:22.CDO.3689.2022.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 17 Co 139/2021, a rozsudek Okresního soudu v Prostějově ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. 8 C 34/2020, a věc vrátil Okresnímu soudu v Prostějově k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Prostějově (dále jen jako „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 24. 2. 2021, č. j. 8 C 34/2020-39, zamítl žalobu na nahrazení projevu vůle žalovaného jakožto vlastníka spoluvlastnického podílu o velikosti id. ½ na pozemku parc. č. st. 1 v k. ú. S., jehož součástí je stavba č. p. 2, spočívajícího v souhlasu s realizací stavebních úprav této stavby blíže specifikovaných ve výroku I pro účely řízení o dodatečném povolení stavby vedeného u příslušného správního úřadu (výrok I). Ve výroku II rozhodl o náhradě nákladů nalézacího řízení.

2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně prováděla od října 2016 do září 2018 na shora uvedené nemovitosti v rovnodílném spoluvlastnictví účastníků stavební úpravy, a to bez souhlasu žalovaného. Městský úřad v K., Odbor výstavby, rozhodnutím ze dne 2. 10. 2019, č. j. KON 11286/2019, nařídil odstranění těchto stavebních úprav. Krajský úřad Olomouckého kraje, Odbor strategického rozvoje kraje, rozhodnutím ze dne 16. 11. 2020, č. j. KUOK 3583/2020, rozhodnutí správního orgánu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k novému projednání. V rámci řízení o odstranění stavebních úprav žalobkyně požádala u příslušného správního orgánu o dodatečné povolení stavby ve smyslu § 129 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů. Této žádosti však správní orgán nevyhověl, neboť žalobkyně nepředložila souhlas žalovaného jakožto rovnodílného spoluvlastníka stavby s provedenými stavebními úpravami.

3. Nalézací soud dovodil, že žalobkyní provedené stavební práce představují významnou záležitost při nakládání se společnou věcí ve smyslu § 1129 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „o. z.“), přičemž k přijetí rozhodnutí spoluvlastníků o této záležitosti týkající se společné věci je nutné dosáhnout alespoň dvoutřetinové většiny hlasů

spoluvlastníků. Žalobkyně prováděla tyto stavební úpravy bez souhlasu žalovaného jakožto druhého spoluvlastníka, a to od října roku 2016 do září roku 2018, tedy bez potřebné 2/3 většiny hlasů spoluvlastníků při rozhodování o nakládání se společnou věcí. Žalobkyně tedy nejpozději od 1. 10. 2016 věděla, že potřebnou většinou hlasů spoluvlastníků nedisponuje. V takovém případě se však mohla domáhat, aby o dané záležitosti rozhodl soud ve lhůtě 30 dnů od přijetí rozhodnutí ve smyslu § 1129 odst. 2 o. z. ve spojení s § 1128 odst. 3 o. z. Jelikož tak neučinila a žalobu podala až v lednu roku 2020, tedy po uplynutí shora uvedené lhůty, soud prvního stupně žalobu zamítl.

4. Krajský soud v Brně (dále jen jako „odvolací soud“) k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 27. 4. 2022, č. j. 17 Co 139/2021-68, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II).

5. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně s tím, že žalobkyně prováděla stavební úpravy již od května roku 2015. Dovedil ovšem, že žalobkyni muselo být zřejmé až v říjnu roku 2019 (kdy příslušný správní orgán zastavil řízení o dodatečném povolení stavby zahájeného na návrh žalobkyně z důvodu absence souhlasu žalovaného jako druhého spoluvlastníka), že potřebným souhlasem žalovaného – a tedy většinou hlasů spoluvlastníků – nedisponuje. Pokud žalobkyně podala žalobu až v lednu 2020, i v takovém případě tak učinila po uplynutí lhůty 30 dní ve smyslu § 1129 odst. 2 o. z. ve spojení s § 1128 odst. 3 o. z. Proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil.

č. 65

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), a v němž uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. Namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu je založeno na právní otázce, která nebyla doposud v ustálené rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena, a to otázce „počátku běhu a okamžiku uplynutí hmotněprávní prekluzivní lhůty 30 dnů pro podání žaloby podle § 1128 odst. 3 o. z.“ Poukazuje především na skutečnost, že až dne 21. 1. 2020 jí bylo doručeno rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje, Odboru strategického rozvoje kraje, ze dne 16. 11. 2020, č. j. KUOK 3583/2020, kterým odvolací správní orgán zrušil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně o odstranění stavby a věc vrátil tomuto správnímu orgánu k novému projednání. Správní řízení o odstranění stavby tedy nebylo ke dni podání žaloby pravomocně skončeno, a proto nemohla uplynout třicetidenní lhůta pro podání žaloby ve smyslu § 1128 odst. 3 o. z.

7. Žalobkyně v dovolání rovněž napadá skutková zjištění soudů nižších stupňů. Má za to, že soudy se dostatečně nevypořádaly s předloženými důkazy a tyto důkazy řádně nehodnotily. Z provedeného dokazování podle dovolatelky především vyplývá, že žalovaný souhlasil s uskutečněnými stavebními úpravami na nemovitosti a podílel se na jejich realizaci (a to již od roku 2015).

8. Navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

9. Žalovaný ve vyjádření k dovolání odkazuje na svá předchozí podání v této věci, ze kterých se podává, že žalobu nepovažuje za důvodnou.

III.

Přípustnost dovolání

10. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

11. Podle § 241a odst. 1 – 3 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

12. Dovolací soud konstatuje, že dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení právní otázky problematiky zákonné lhůty k podání žaloby v případě nepřijetí rozhodnutí spoluvlastníků o významné záležitosti týkající se společné věci, neboť rozhodnutí odvolacího soudu na výše uvedené právní otázce spočívá a tato otázka nebyla doposud v ustálené rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešena, že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky odvolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

13. K námitkám žalobkyně k provedení dokazování soudy nižších stupňů a jejich skutkovým zjištěním:

14. Dovolatelka v souvislosti s provedeným dokazováním soudy nižších stupňů pouze polemizuje s příslušnými skutkovými zjištěními odvolacího soudu a souvisejícím procesem dokazování, aniž v této souvislosti řádně formuluje konkrétní otázku procesního práva, na níž by mělo být rozhodnutí odvolacího soudu založeno. V dovolání rovněž neuvádí, který z předpokladů přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. považuje v této souvislosti za naplněný.

15. Pouhá polemika se skutkovými zjištěními odvolacího soudu, aniž by dovolatelka uvedla, v čem spatřuje (v této souvislosti) splnění předpokladů přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř., nepředstavuje řádné vymezení předpokladů přípustnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 237 o. s. ř. (srovnej odst. 24 – 27 nálezu Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2017, sp. zn. [II. ÚS 1966/16](#), dostupného na nalus.usoud.cz). V takovém případě je

ovšem dovolací soud skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů vázán a není oprávněn je v rámci dovolacího řízení přezkoumávat (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. [28 Cdo 4295/2013](#), ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. [22 Cdo 5688/2016](#), nálezem Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2017, sp. zn. [II. ÚS 1966/16](#), a nálezem Ústavního soudu ze dne 3. 5. 2017, sp. zn. [I. ÚS 2135/16](#)).

16. K námitce žalobkyně, že žalobu ohledně rozhodnutí rovnodílných spoluvlastníků o významné záležitosti týkající se společné věci podala k soudu ve lhůtě 30 dnů ve smyslu § 1128 odst. 3 o. z.:

17. V souvislosti s touto námitkou Nejvyšší soud předně zdůrazňuje, že je s ohledem na shora uvedené vázán skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů, že žalovaný neudělil žalobkyni souhlas s provedenými stavebními úpravami na společné věci, a Nejvyšší soud není oprávněn tato skutková zjištění v rámci tohoto dovolacího řízení přezkoumávat.

18. V poměrech projednávané věci Nejvyšší soud vyšel ze závěru soudů nižších stupňů, že rozhodnutí o provedených stavebních úpravách na společné věci představuje rozhodnutí spoluvlastníků o významné záležitosti týkající se společné věci (mimořádnou správu) ve smyslu § 1129 o. z., neboť tento závěr soudů nižších stupňů nebyl v dovolacím řízení zpochybněn. Proto Nejvyšší soud tento závěr soudů nižších stupňů, vázán rozsahem podaného dovolání, rovněž nepřezkoumával (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. [22 Cdo 2792/2016](#)).

19. Z uvedeného se rovněž podává, že pokud jsou žalobkyně a žalovaný rovnodílnými spoluvlastníky nemovitostí, žalobkyně souhlasila a souhlasí s provedenými stavebními úpravami a žalovaný nikoliv, žádné rozhodnutí spoluvlastníků o této významné záležitosti týkající se společné věci ve smyslu § 1129 odst. 1 o. z. nemohlo být přijato, jelikož nemohlo být dosaženo potřebné 2/3 většiny hlasů spoluvlastníků pro přijetí (ať již souhlasného či zamítavého) rozhodnutí týkajícího se této záležitosti ve smyslu § 1129 odst. 1 o. z.

20. Rozhodnutí odvolacího soudu je tak založeno na řešení právní otázky, zda v případě nepřijetí rozhodnutí spoluvlastníků o významné záležitosti týkající se společné věci je podmíněno podání žaloby podle § 1129 odst. 1 o. z. lhůtou třiceti dnů ve smyslu § 1128 odst. 3 o. z., případně od jakého okamžiku počíná tato lhůta běžet.

21. Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je v této části podle § 237 o. s. ř. přípustné (rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na výše uvedené právní otázce, které nebyla doposud v ustálené rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena), že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné.

22. Podle § 1128 odst. 1 o. z. o běžné správě společné věci rozhodují spoluvlastníci většinou hlasů.

Podle § 1128 odst. 2 o. z. rozhodnutí má právní účinky pro všechny spoluvlastníky pouze v případě, že všichni byli vyzooměni o potřebě rozhodnout, ledaže se jednalo o záležitost, která vyžadovala jednat okamžitě. Spoluvlastník opominutý při rozhodování o neodkladné

záležitosti může navrhnout soudu, aby určil, že rozhodnutí o neodkladné záležitosti nemá vůči němu právní účinky, nelze-li po něm spravedlivě požadovat, aby je snášel.

Podle § 1128 odst. 3 o. z. není-li návrh podle odstavce 2 podán do třiceti dnů od přijetí rozhodnutí, právo podat jej zaniká; nebyl-li spoluvlastník o nakládání uvědoměn, běží lhůta ode dne, kdy se o rozhodnutí dozvěděl nebo dozvědět mohl.

Podle § 1129 odst. 1 o. z. k rozhodnutí o významné záležitosti týkající se společné věci, zejména o jejím podstatném zlepšení nebo zhoršení, změně jejího účelu či o jejím zpracování, je třeba alespoň dvoutřetinové většiny hlasů spoluvlastníků. Nedosáhne-li se této většiny, rozhodne na návrh spoluvlastníka soud.

Podle § 1129 odst. 2 o. z. spoluvlastník přehlasovaný při rozhodování podle odstavce 1 může navrhnout, aby o záležitosti rozhodl soud; v rámci toho může též navrhnout, aby soud dočasně zakázal jednat podle napadeného rozhodnutí. Ustanovení § 1128 odst. 3 platí obdobně.

23. V rozsudku ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. [22 Cdo 2792/2016](#), publikovaném pod č. 71/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč., Nejvyšší soud přijal a odůvodnil závěr, že „pro případ, kdy se při rozhodování záležitosti týkající se společné věci nedosáhne potřebné většiny hlasů, dává zákon kterémukoli ze spoluvlastníků právo navrhnout, aby rozhodl soud, aniž by toto právo jakkoli dále podmiňoval (srovnej § 1129 odst. 1 a § 1139 odst. 2 o. z.).“

24. Z uvedeného vyplývá, že v případě, že spoluvlastníci potřebné dvoutřetinové většiny pro přijetí rozhodnutí o významné záležitosti týkající se společné věci nedosáhnou, zakládá § 1129 odst. 1 o. z. oprávnění spoluvlastníka obrátit se s žalobou na soud ohledně rozhodnutí v této záležitosti. Takové rozhodnutí soudu o sporu spoluvlastníků je podle § 1139 o. z. konstitutivním rozhodnutím, jímž dochází ke vzniku, změně či zániku práva a jemu odpovídající povinnosti mezi účastníky řízení (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. [22 Cdo 2792/2016](#)). Samotné nedosažení potřebné většiny je dostačující pro podání žaloby; splnění žádného dalšího předpokladu není nutné.

25. Ani v poměrech zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srovnej § 139 tohoto zákona), ani v režimu § 1129 odst. 1 o. z. zákon nepodmiňuje podání takové žaloby žádnou zákonnou lhůtou. V zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, nebyly stanoveny vůbec žádné výslovné lhůty pro podání žalob v případě existujících spoluvlastnických neshod, a to ani tam, kde určité rozhodnutí o důležité změně společné věci bylo přijato.

26. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, naproti tomu v případech, v kterých rozhodnutí bylo přijato a zákon s ním spojil možnost jeho přezkumu soudem, vždy zakládá lhůtu pro podání žaloby (§ 1128 odst. 3, § 1129 odst. 2, § 1130). Je-li totiž možné napadnout přijaté rozhodnutí u soudu, je stanovení lhůty pro podání žaloby žádoucí, aby poměry spoluvlastníků nezůstaly po nepřiměřeně dlouhou dobu v nejistotě (jde-li o rozhodnutí, které je pro všechny spoluvlastníky závazné a účinné, respektive se jich zásadním způsobem dotýká). V případě mimořádné správy při přijetí rozhodnutí je oprávněn přehlasovaný spoluvlastník podle § 1129 odst. 2 o. z. navrhnout, aby o záležitosti rozhodl soud, a může též navrhnout, aby soud dočasně zakázal jednat podle napadeného rozhodnutí.

27. O tuto situaci však při nepřijetí rozhodnutí ve smyslu § 1129 odst. 1 o. z. nejde. Právní poměry spoluvlastníků by neměly být zásadně dotčeny, jelikož žádné rozhodnutí přijato nebylo a dosavadní stav by měl zůstat i v takovém případě neměnný.

28. Z uvedeného se podává, že vzhledem k zákonné konstrukci zakotvení lhůt pro podání žaloby v jednotlivých konkrétních případech vázaných buď na přijetí závažného rozhodnutí, nebo na rozhodnutí přijaté v neodkladné záležitosti, které váže opomenutého spoluvlastníka, není podání žaloby v případě nepřijetí rozhodnutí rovnodílných spoluvlastníků o významné záležitosti týkající se společné věci ve smyslu § 1129 odst. 1 o. z. podmíněno žádnou lhůtou [ke stejným závěrům dospěla rovněž odborná literatura, srovnej SPÁČIL, Jiří, KRÁLÍK, Michal a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 579–580, marg. č. 22–27].

29. Dospěl-li odvolací soud k závěru, že podání žaloby v případě nepřijetí rozhodnutí spoluvlastníků o významné záležitosti týkající se společné věci ve smyslu § 1129 odst. 1 o. z. je podmíněno lhůtou uvedenou v § 1128 odst. 3 o. z. (a jelikož dovolatelka měla podat žalobu po uplynutí této lhůty, tuto žalobu zamítl), spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř.

30. Dovolání žalobkyně je tedy důvodné, a jelikož Nejvyšší soud neshledal podmínky pro postup podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř., rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Jelikož důvody, pro které Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, platí přiměřeně i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozhodnutí nalézacího soudu a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

31. V rámci dalšího řízení jsou soudy nižších stupňů vázány právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).

č. 66

K absolutní neplatnosti lichevní smlouvy, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru, přihlédně soud i bez návrhu.

Neplatnost právního jednání (o. z.), Lichva (o. z.)

§ 588 o. z., § 1796 o. z.

č. 66

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. [23 Cdo 2885/2022](#), ECLI:CZ:NS:2023:23.CDO.2885.2022.3

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2022, sp. zn. 14 Co 442/2021, 14 Co 443/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Soudy nižších stupňů rozhodovaly o žalobě, kterou se žalobci domáhali určení, že jejich otec O. K., jehož jsou žalobci dědici, byl ke dni svého úmrtí 27. 4. 2017 vlastníkem bytové jednotky č. 1, způsob využití byt, nacházející se v budově - bytovém domě č. p. 2, stojícím na pozemku parc. č. 3 – zastavěná plocha a nádvoří, a spoluvlastnického podílu ve výši 866/11007 na společných částech budovy č. p. 2 a pozemku parc. č. 3, zapsaných na LV č. 4 pro katastrální území N., obec P., v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro hlavní město Prahu, Katastrální pracoviště Praha (dále též jen „bytová jednotka“).

2. Obvodní soud pro Prahu 1 (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 30. 4. 2021, č. j. 41 C 180/2017-457, ve znění opravného usnesení ze dne 14. 9. 2021, č. j. 41 C 180/2017-473, rozhodl, že se určuje, že vlastníkem bytové jednotky č. 1, způsob využití byt, nacházející se v budově – bytovém domě č. p. 2, stojícím na pozemku parc. č. 3 - zastavěná plocha a nádvoří, a spoluvlastnického podílu ve výši 866/11007 na společných částech budovy č. p. 2 a pozemku parc. č. 3, pro katastrální území N., obec P., v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro hlavní město Prahu, Katastrální pracoviště Praha, byl ke dni 27. 4. 2017 O. K. (výrok I.). Dále pak rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení ve výši 47.000 Kč (výrok II.) a že žalovaný je povinen zaplatit České republice náhradu nákladů řízení na znalečném ve výši, jež bude určena samostatným usnesením (výrok III.). Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 29. 11. 2021, č. j. 41 C 180/2017-485, pak bylo rozhodnuto, že výše náhrady nákladů řízení na znalečném, kterou je žalovaný povinen zaplatit České republice podle výroku III. rozsudku téhož soudu ze dne 30. 4. 2021, č. j. 41 C 180/2017-457, se určuje částkou 49.679 Kč.

3. K odvolání žalovaného Městský soud v Praze (dále též jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 17. 6. 2022, č. j. 14 Co 442/2021-525, 14 Co 443/2021, rozhodl, že rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocích I a III potvrzuje (první výrok), ve výroku II se mění jen tak, že výše náhrady nákladů řízení činí 83.990 Kč, jinak se v tomto výroku potvrzuje (druhý výrok), a usnesení soudu prvního stupně ze dne 29. 11. 2021, č. j. 41 C 180/2017-485, se mění tak, že výše náhrady nákladů řízení na znalečném, kterou je žalovaný povinen zaplatit České republice dle výroku III rozsudku soudu prvního stupně, činí 48.679 Kč (třetí výrok). Dále pak rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobcům náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 21.040 Kč (čtvrtý výrok).

4. Soudy nižších stupňů přitom vyšly z toho, že:

a) Dne 28. 1. 2015 byla mezi žalovaným jako kupujícím a O. K., otcem žalobců, jako prodávajícím uzavřena kupní smlouva, jejímž předmětem byl převod vlastnického práva k bytové jednotce za kupní cenu 1.920.000 Kč (dále též jen „kupní smlouva“).

b) Na základě této kupní smlouvy došlo k zápisu vlastnického práva ve prospěch žalovaného do katastru nemovitostí.

c) Kupní cena byla, resp. měla být, uhrazena takto: částka 300.000 Kč byla uhrazena hotově před podpisem kupní smlouvy, částka 1.600.000 Kč měla být uhrazena tak, že z ní bude kupujícím dle aktuálního vyčíslení uhrazena pohledávka společnosti A. C. C., a.s., za prodávajícího a zbývající část bude zaslána prodávajícímu do 10 dnů ode dne provedení vkladu vlastnického práva ve prospěch kupujícího do katastru nemovitostí. Částka 20.000 Kč měla být uhrazena do 15 měsíců, resp. podle Dodatku kupní smlouvy č. 1 ze dne 24. 2. 2015, do 18 měsíců od podpisu kupní smlouvy s tím, že nebude-li kupní cena takto doplacena, je prodávající oprávněn od kupní smlouvy odstoupit.

d) Na předmětné bytové jednotce vázlo zástavní právo ve prospěch společnosti A. C. C., a. s., na základě smlouvy o zřízení zástavního práva ze dne 7. 2. 2014, které mělo být dle kupní smlouvy vyplaceno z kupní ceny.

e) O. K., otec žalobců, poskytl bytovou jednotku jako zástavu za úvěr, který byl poskytnut žalobci a) společností A. C. C., a. s. V zástavní smlouvě bylo sjednáno právo uvedené společnosti jako zástavního věřitele po splatnosti zajištěných pohledávek prodat předmětnou bytovou jednotku dražbou osobou jí určenou, tj. přímo. Kromě toho otec žalobců zástavní smlouvou převzal i ručení za zajištěné dluhy. Uvedený úvěr byl poskytnut žalobci a) ve výši 850.000 Kč, pro jeho převzetí se s otcem rozhodli v průběhu nabízení předmětné bytové jednotky k prodeji, otec žalobců si z poskytnutých prostředků vzal 270.000 Kč pro svou potřebu.

f) V září 2014 žalobce a) obdržel avízo, že společnost A. C. C., a. s., navýší úvěrové splátky o 4.000 Kč. Takové jednání považoval za neseriózní, a proto s uvedenou společností začal jednat o případném odstoupení. Bylo mu sděleno, že v takovém případě bude muset zaplatit částku okolo 1.500.000 Kč.

g) Žalobce a) tyto informace sdělil svému otci, který nerozuměl tomu, proč mají splatit tak vysokou částku, žalobce a) mu vysvětlil, že je to v důsledku různých napočítaných smluvních pokut. Neměli jak zaplacení takové částky vyřešit. V té době též měli nabídku na prodej bytové jednotky za částku 3,5 mil. Kč, tato částka se jim zdála vzhledem k hodnotě bytu nízká, žalobce a) proto hledal další možnosti, jak získat prostředky na úhradu dluhu u společnosti A. C. C., a. s.

h) Prostřednictvím svědka V. získal kontakt na žalovaného, s nímž se žalobce a) domluvil na tom, že uvedený dluh zafinancuje. Žalovanému za tím účelem poskytl i ocenění jednotky na částku cca 5,5 mil. Kč, žalovaný byl ochoten při vědomí tohoto ocenění poskytnout částku 1.900.000 Kč, resp. 1.920.000 Kč.

i) Žalobce a) se domníval, že celá transakce proběhne formou zápůjčky a zástavní smlouvy, byl proto překvapen, když mu byla předložena kupní smlouva. Obrátil se proto na žalovaného, který mu sdělil, že nikdy nehovořil o půjčce a zástavní smlouvě, ale vždy to koncepčně dělá tak, že si věc koupí a že věc stojí tak „ber nebo neber“. Žalobce a) celou věc konzultoval s otcem, dohodli se na tom, že jim nezbývá než na nabídku přistoupit.

j) Žalovaný je ujišťoval, že nezaplatí doplatek kupní ceny ve výši 20.000 Kč, čímž poruší smlouvu, a oni budou moci od smlouvy odstoupit, vrátit peníze a byt bude převeden zpět na otce žalobců. Otec žalobců v době uzavření smlouvy nepodnikal, byl zapomnětlivý, starý.

k) O. K. byla vyplacena částka 20.000 Kč, zasláná mu žalovaným dne 5. 9. 2016.

l) Otec žalobců O. K. zemřel dne 27. dubna 2017. Žalobci jsou pozůstalé děti a jediní zákonní dědici O. K.

5. Soudy nižších stupňů po právní stránce předmětnou kupní smlouvu ze dne 28. 1. 2015 posoudily jako smlouvu lichevní ve smyslu § 1796 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též jen „o. z.“).

6. Dle soudů nižších stupňů došlo k naplnění objektivního znaku lichevní smlouvy, neboť byla uzavřena kupní smlouva o převodu bytové jednotky za kupní cenu ve výši 1.920.000 Kč, která je v hrubém nepoměru k její obvyklé ceně. Ta v době uzavření smlouvy činila 6.576.058 Kč. Sjednaná kupní cena tak představuje pouhých 29 % ceny odhadní, přičemž zde – posuzováno k okamžiku uzavření kupní smlouvy – nebylo žádných okolností objektivního charakteru, které by uvedený nepoměr byly způsobily odůvodnit.

7. Dle soudů nižších stupňů byly naplněny subjektivní znaky lichevní smlouvy dle § 1796 o. z., neboť otec žalobců v době uzavření předmětné kupní smlouvy věděl, k jakému navýšení splátek úvěru poskytnutého společností A. C. C., a. s., dojde, jakou částku bude třeba zaplatit v případě odstoupení od úvěrové smlouvy, a byl v pozici nejen ručitele uvedeného dluhu, ale též zástavního dlužníka, přičemž zástavou byl byt, v němž bydlel. Odmítl za účelem uspokojení dluhu vyplývajícího z úvěrové smlouvy prodat byt za částku 3,5 mil. Kč, která se mu vzhledem k hodnotě bytu zdála nízká. Přesto však přistoupil, neboť neviděl jiné řešení, na uzavření předmětné kupní smlouvy s kupní cenou ještě nižší – 1.920.000 Kč, a to po ujištění,

že žalovaný ve lhůtě uvedené v kupní smlouvě nedoplatí třetí část kupní ceny ve výši 20.000 Kč, čímž bude dán důvod pro odstoupení od smlouvy. Odstoupení od smlouvy však bylo podmíněno vrácením již zaplacené části kupní ceny.

8. V jeho jednání odvolací soudy shledaly lehkomyšlnost spočívající v nedostatečné péči o význam a dopady takového rozhodnutí. Otec žalobců nejednal dostatečně uvážlivě, kupní smlouvu podepsal v situaci, kdy zde nebyly prostředky na úhradu dluhu u společnosti A. C. C., a. s., v nižší výši, než kolik činila částka, kterou by bylo zapotřebí vracet v případě odstoupení od smlouvy, spolehl se na vysvětlení žalovaného, že částku 20.000 Kč ve lhůtě uvedené v kupní smlouvě nedoplatí, ačkoli z ujednání obsaženého v kupní smlouvě vyplývalo naopak jeho oprávnění uvedenou částku v dané lhůtě uhradit kdykoli.

9. V jeho jednání odvolací soud shledal též prvky subjektivního znaku lichevní smlouvy spočívajícího v tísní, neboť na návrh kupní smlouvy přistoupil evidentně po vysvětlení žalovaného, jako na menší zlo, a to i ve vztahu k jiné nabídce kupní ceny ve výši 3,5 mil. Kč.

č. 66

10. Odvolací soud ve věci shledal i naplnění dalšího znaku lichevní smlouvy, a to zneužití popsané lehkomyšlnosti a tísně otce žalobců žalovaným. V řízení bylo prokázáno, že žalovaný byl před uzavřením kupní smlouvy seznámen se situací, v níž se otec žalobců nacházel. Byl seznámen s podmínkami úvěrové smlouvy včetně 10denní splatnosti, se skutečností, že bytová jednotka, v níž otec žalobců bydlí, je zatížena zástavním právem k zajištění úvěru, s tím, že žalobce a) jako osoba, které byl úvěr poskytnut, nedisponuje finančními prostředky, které společnost A. C. C., a. s., požadovala zaplatit při odstoupení od úvěrové smlouvy. Bylo mu též známo ocenění bytové jednotky ve výši cca 5,5 mil. Kč. Přesto byl, jak výslovně uvedl, ochoten poskytnout částku 1.920.000 Kč, resp. 1.900.000 Kč.

11. Autorem celé koncepce „obchodního případu“ byl právě žalovaný, neboť žalovaný ani jinak k osobám, které potřebují půjčit finanční prostředky, nepřistupuje, neboť jak uvedl, není banka, družstevní záložna, zajímají ho nemovitosti, vždy obchody dělá tak, že si věc „koupí“, a kromě toho postupuje tak, aby z obchodů měl „nějaké to fí“. Žalovaný se před uzavřením kupní smlouvy byl i v předmětném bytě podívat. Se žalobcem a) žalovaný výslovně nehovořil o tom, jakou formou se obchod uskuteční, odkázal ho na svou právní zástupkyni, která připravila kupní smlouvu. Žalobce a) se na to se žalovaným spojil a žalovaný mu vysvětlil, že obchody nerealizuje formou zápůjčky a zástavní smlouvy, ale že je uskutečňuje formou kupní smlouvy a „ber nebo neber“. Právě toto jednání představuje zcela zřejmé zneužití situace, v níž se otec žalobců nacházel.

12. Odvolací soud tak smlouvu o prodeji bytové jednotky posoudil jako absolutně neplatnou ve smyslu § 588 o. z. za použití § 1796 o. z., neboť tímto jednáním žalovaný zneužil lehkomyšlnost otce žalobců, s níž přistoupil na podmínky jím nastavené, i okolnost, že otci žalobců se daný „obchod“ jevil jako menší zlo, kdy po ujištění, že nebude doplacena částka 20.000 Kč a bude tak dán prostor pro odstoupení od kupní smlouvy, přistoupil k uzavření kupní smlouvy s kupní cenou skoro o polovinu nižší, než která mu předtím byla nabízena (3.500.000 Kč) jiným zájemcem a kterou ve vztahu k hodnotě bytu považoval za nedostatečnou. Takový postup nelze obecně tolerovat, neboť odporuje zákonu (§ 6 a § 8 o. z.) a zcela zjevně narušuje veřejný pořádek, který chrání právní postavení třetích osob, a to tím, že zneužívá handicapu druhé smluvní strany.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný (dále též „dovatel“) dovolání s tím, že je považuje za přípustné dle ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

14. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) dovatel spatřuje v tom, že:

- a) soudy nižších stupňů nesprávně posoudily kupní smlouvu jako smlouvu lichovní,
- b) soudy nižších stupňů nepřihlédly ke skutečné vůli smluvních stran kupní smlouvy,
- c) soudy nižších stupňů nesprávně posoudily, že lichovní smlouva dle § 1796 o. z. zakládá absolutní neplatnost,
- d) pokud by kupní smlouva byla dle § 1796 o. z. neplatná relativně, nemohl se této neplatnosti dovolávat otec žalobců či žalobci dle § 579 odst. 1 o. z.

15. Dovatel odkazuje na závěry vyjádřené v rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2021, sp. zn. [22 Cdo 2737/2021](#), a ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. [30 Cdo 4665/2009](#). Namítá, že odvolací soud v případě kupní smlouvy nesprávně posoudil znaky lichvení smlouvy, a to pokud jde o a) hrubý nepoměr mezi kupní cenou a hodnotou převáděného majetku (tedy hodnotou bytové jednotky), b) subjektivní znak v podobě lehkomyšlnosti a tísně otce žalobců, c) příčinnou souvislost mezi lehkomyšlností a tísní otce žalobců a objektivní stránkou věci, d) zneužití „subjektivní slabosti“ otce žalobců žalovaným.

16. Dovatel dále zpochybňuje správnost nákladových výroků rozsudku odvolacího soudu.

17. Na tomto základě dovatel navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

18. Dovatel se též domáhá, aby dovolací soud odložil právní moc napadeného rozsudku odvolacího soudu.

19. Žalobci ve společném vyjádření uvádí, že dovolání žalovaného nese znaky totožnosti s jeho argumentací během řízení před obecními soudy, se kterou se tyto soudy relevantně vypořádaly v rámci meritorních rozhodnutí. Navrhují proto, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl.

20. Nejvyšší soud usnesením ze dne 2. 11. 2022, sp. zn. [23 Cdo 2885/2022](#), rozhodl, že právní moc výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2022, č. j. 14 Co 442/2021-525, 14 Co 443/2021, pokud jím byl potvrzen výrok I rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 30. 4. 2021, č. j. 41 C 180/2017-457, ve znění opravného usnesení ze dne 14. 9. 2021, č. j. 41 C 180/2017-473, se odkládá až do právní moci rozhodnutí o podaném dovolání.

III.

Přípustnost dovolání

21. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno řádně a včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., se zabýval přípustností dovolání.

22. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

23. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že jsou splněna kritéria přípustnosti dovolání obsažená v tomto ustanovení. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud, který jediný je oprávněn tuto přípustnost zkoumat (srov. § 239 o. s. ř.), dospěje k závěru, že kritéria přípustnosti dovolání uvedená v ustanovení § 237 o. s. ř. skutečně splněna jsou.

24. Přípustnost dovolání nezakládají otázky dovolatele [shora označené pod písm. a) a b)], kterými dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že nesprávně hodnotil obsah kupní smlouvy, když ji posoudil jako smlouvu lichevní ve smyslu § 1796 o. z.

25. Nejvyšší soud se v rozsudcích ze dne 13. 12. 2021, sp. zn. [22 Cdo 2737/2021](#), či ze dne 15. 2. 2023, sp. zn. [33 Cdo 940/2022](#), zabýval otázkou vymezení lichevních smluv. Odkázal na závěry, které přijala judikatura Nejvyššího soudu již za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále též jen „obč. zák.“). Ačkoliv tento zákon lichevní smlouvy výslovně neupravoval, judikatura dovodila, že „lichevní jsou takové smlouvy, které smluvní strana uzavře zneužívaje něčí nezkušenosti, tísně nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení, přičemž dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru. O lichevní smlouvu podle občanského práva jde v případě, kdy jednající z okolností věci věděl anebo musel vědět, že druhá strana je postižena okolnostmi uvedenými shora, a tuto okolnost využil; nevyžaduje se, aby jeho jednání bylo současně v trestním řízení označeno za trestný čin“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2003, sp. zn. [22 Cdo 1993/2001](#)).

26. Dovolací soud dále v citovaných rozsudcích dovodil, že uvedené závěry o znacích lichvy tak lze vzhledem k jejímu vymezení v § 1796 o. z. aplikovat i v poměrech o. z., což potvrzují i závěry komentářové literatury: „Lichva zapovídá zneužití subjektivního stavu slabosti protistrany – případy, kdy poškozený nemůže dostatečně hájit své zájmy. Předpokládá: (i) existenci smlouvy, (ii) hrubý nepoměr mezi plněním a protiplněním (posuzovaný k okamžiku uzavření smlouvy), (iii) existenci některé (postačí byť jen jedna) tzv. subjektivní slabosti poškozeného (posuzované k okamžiku uzavření smlouvy), (iv) zneužití tohoto stavu lichvářem.“ (Janoušek, M. § 1796 Lichva. In: Petrov, J. a kol. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 1874).

27. V rozsudku ze dne 25. 1. 2022, sp. zn. [33 Cdo 42/2021](#), uveřejněném pod číslem 96/2022 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, pak dovolací soud uvedl, že skutková podstata lichvy (§ 1796 o. z.) kombinuje znaky subjektivní povahy (spočívající v tísní, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti jedné strany a zneužití této slabosti druhou stranou) se znakem povahy objektivní (spočívajícím v hrubém nepoměru), právní úprava neúměrného zkrácení je založena na jediném čistě objektivním kritériu, jímž je hrubý nepoměr vzájemných plnění. Zatímco účelem právní úpravy lichvy je ochrana možné poruchy vůle ve spojení s poruchou ekvivalence, účelem neúměrného zkrácení je (toliko) ochrana poruchy ekvivalence. Pokud jde o právní následky, s lichvou se pojí neplatnost, zatímco neúměrné zkrácení zakládá restituční nárok zkrácené strany.

28. Z těchto závěrů, od nichž nemá dovolací soud důvod se odchylovat ani v poměrech věci zde vedené, při svém právním posouzení odvolací soud vycházel a správně hodnotil naplnění subjektivních a objektivních znaků lichvy.

29. Dovolatel zpochybňuje naplnění objektivních znaků lichvy s tím, že odvolací soud při hodnocení hrubého nepoměru hodnoty vzájemného plnění náležitě nepřihlédl ke společné vůli smluvních stran, když nesprávně vyhodnotil dohodu otce žalobců a žalovaného o tom, že žalovaný nezaplatí zbývající část kupní ceny ve výši 20.000 Kč po dobu 15 měsíců (resp. 18 měsíců), aby měli otec žalobců a žalobce a) dostatek času sehnat finanční prostředky a otec žalobců mohl od kupní smlouvy odstoupit.

30. Těmto námitkám nelze přisvědčit, neboť odvolací soud toto smluvní ujednání náležitě hodnotil (bod 74 až 76 odůvodnění rozsudku odvolacího osudu). Ani tato (hypotetická) možnost, na kterou žalovaný poukazuje, totiž nepředstavuje takovou objektivní okolnost, která by ospravedlňovala hrubý nepoměr mezi cenou kupní a cenou obvyklou.

31. Oproti tvrzení dovolatele tak nelze dovodit, že by se odvolací soud odchýlil od závěrů uvedených v rozsudku ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. [30 Cdo 4665/2009](#), ve kterém dovolací soud mimo jiné dovozuje, že objektivním znakem lichevní smlouvy, jejímž předmětem je převod nemovitého majetku, je existence písemně uzavřené smlouvy o převodu nemovitostí, v níž je poskytované plnění (cena za převáděný nemovitý majetek) v hrubém (podstatném) nepoměru oproti hodnotě převáděného majetku. Při posuzování, zda v konkrétním případě jde vskutku o hrubý nepoměr takového vzájemného plnění, nelze zpravidla vystačit pouze se zjištěním hodnot jednotlivých plnění a jejich prostým srovnáním, ale bude zapotřebí přihlídnout i k dalším okolnostem, které ať již přímo či nepřímo – společně s naplněním alespoň jednoho (z níže rozvedených) subjektivních znaků lichevního jednání – mohou mít zpravidla vliv na takto realizované vzájemné plnění (např. hospodářský význam uzavřené smlouvy, solventnost převodce, rizikovost záměru, ekonomická prognóza, resp. vývoj na trhu atd.). Pokud takové okolnosti objektivního charakteru zaznamenány nebudou, soud přistoupí k posouzení hodnot těchto vzájemných plnění, kdy úvahy o hrubém nepoměru ve smyslu též výše připomenuté judikatury může zakládat skutkové zjištění o poskytnutém plnění, které představuje např. polovinu hodnoty plnění druhou smluvní stranou, tedy v podmínkách sledované smlouvy o převodu nemovitosti např. v situaci, kdy prodávající (vlastník nemovitosti) převádí vlastnického právo k nemovitosti nikoliv za cenu obvyklou (neboli tržní), ale za polovinu této jinak obvyklé (tržní) ceny.

32. Obdobně přípustnou dovolací námitku dovolatel neformuluje ani v části dovolání označené bodem VI a VII, ve kterých polemizuje se závěry soudů nižších stupňů o tom, že při uzavření smlouvy žalovaný zneužil tísně a lehkomyšlností otce žalobců.

33. Dovolatel svými tvrzeními však toliko dospívá ke skutkovým závěrům odlišným od těch, které byly podkladem pro právní posouzení věci odvolacím soudem, a teprve na jejich základě buduje právní závěr, že jeho jednání při uzavírání kupní smlouvy nevykazuje znaky lichvy podle § 1796 o. z. Tím ovšem neuplatňuje způsobilý dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 1 o. s. ř., nýbrž primárně brojí proti správnosti skutkových závěrů, z nichž odvolací soud při právním posouzení věci vyšel. Uplatněním způsobilého dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. není zpochybnění právního posouzení věci, vychází-li z jiného skutkového stavu, než z jakého vyšel při posouzení věci odvolací soud, a samotné hodnocení důkazů odvolacím soudem (opírající se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř.) nelze úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), uveřejněné pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

č. 66

34. Dovolání v části, ve které směřuje proti výrokům rozsudku odvolacího soudu, v němž odvolací soud rozhodl o nákladech řízení, není přípustné. Podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. totiž dovolání není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroků o nákladech řízení.

35. Dovolání je však přípustné pro řešení právní otázky [shora označené písm. c)] posouzení následků lichevní smlouvy dle § 1796 o. z., která doposud v rozhodovací praxi dovolacího soudu nebyla řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

36. Právní posouzení věci je činnost soudu spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jež vede k učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná, či nikoliv.

37. Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

38. Dovolání není důvodné.

39. Dle § 580 odst. 1 o. z. je neplatné právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.

40. Dle § 588 o. z. soud přihlédně i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému.

41. Dle § 1796 o. z. je neplatná smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru.

42. K důsledkům neplatnosti dle § 588 odst. 1 o. z. pro rozpor s dobrými mravy dovolací soud v rozsudku ze dne 16. 3. 2021, sen. zn. [23 ICdo 56/2019](#), uveřejněném pod číslem 80/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, uvedl a blíže odůvodnil závěr, dle kterého porušení korektivu dobrých mravů má za následek absolutní neplatnost právního jednání. Právní jednání se tedy buď přičítá dobrým mravům a je absolutně neplatné, nebo dobré mravy porušeny nejsou a právní jednání z tohoto důvodu neplatné není.

43. V judikatuře, jež se vztahovala k právní úpravě účinné do 31. 12. 2013, bylo dovozováno, že lichevní smlouvy, tedy takové smlouvy, které smluvní strana uzavře zneužívaje něčí nezkušenosti, tísně nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení, přičemž dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, jsou pro rozpor s dobrými mravy absolutně neplatné podle § 39 obč. zák. (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2003, sp. zn. [22 Cdo 1993/2001](#); k následkům lichevní smlouvy obdobně viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2007, sp. zn. [21 Cdo 3040/2005](#), ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. [30 Cdo 4665/2009](#), a ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. [30 Cdo 670/2013](#)).

44. Dovolací soud na tyto závěry navázal v již výše zmíněném rozsudku ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. [30 Cdo 4665/2009](#), s tím, že objektivním znakem tzv. lichevní smlouvy, jejímž předmětem je převod vlastnického práva k nemovitostem, je existence písemně uzavřené smlouvy o převodu nemovitostí, v níž je poskytované plnění (cena za převáděný nemovitý majetek) v hrubém (podstatném) nepoměru oproti hodnotě převáděného majetku. Při posuzování, zda v konkrétním případě jde o hrubý nepoměr ve vzájemném plnění, nelze zpravidla vystačit pouze se zjištěním hodnot jednotlivých plnění a jejich prostým srovnáním, ale bude zapotřebí přihlédnout i k dalším okolnostem případu, které – společně s naplněním jednoho ze subjektivních znaků lichevního jednání – mohou mít zpravidla vliv na takto realizované vzájemné plnění (např. hospodářský význam uzavřené smlouvy, solventnost převodce, rizikovost záměru, ekonomická prognóza, resp. vývoj na trhu atd.). Subjekty lichevní smlouvy jsou jednak osoba profitující z lichevního jednání, a dále osoba, která z určitého důvodu převádí svůj nemovitý majetek, jehož hodnota je v hrubém nepoměru k plnění, jež se převodci za takový majetkový transfer dostává. Mezi subjektivní znaky lichevní smlouvy náleží např. rozumová slabost, tíseň, lehkomyšlnost, stav rozrušení nebo nezkušenost převodce. Pro závěr, že smlouva o převodu nemovitosti představuje lichevní smlouvu, je nezbytné zjištění o naplnění objektivního a (alespoň jednoho) subjektivního znaku lichvy, které jsou v příčinné souvislosti, jakož i zjištění, že jednání osoby profitující z lichvy bylo úmyslné, a to alespoň ve formě nepřímého úmyslu (účastník profitující z lichvy věděl anebo musel vědět, že druhá strana je postižena okolnostmi uvedenými shora, a tuto okolnost využil); půjde tedy o jednání, které s přihlédnutím k okolnostem případu a zjištěnému hrubému nepoměru ve vzájemném plnění vytěsňuje jakékoliv úvahy o tom, že se jednalo o projev běžného (standardního) jednání obvyklého při uzavírání převodní smlouvy mezi uvážlivě jednajícími osobami, a současně nevznášá žádné pochybnosti o tom, že toto jednání

v daném místě a čase již překročilo pravidla slušnosti a poctivosti, a tedy ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. je v kolizi s dobrými mravy.

45. Ústavní soud v nálezu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. [I. ÚS 3308/16](#), uvedl, že „typickým příkladem absolutně neplatného právního úkonu, u něhož se uplatní ochrana slabší strany, jsou tzv. lichevní smlouvy [srov. Janoušek, M. Trestněprávní aspekty lichvy po rekonstrukci soukromého práva ve srovnání s německým pojetím trestného činu lichvy. In Státní zastupitelství, Roč. 13 (2015), č. 1, str. 27-32, podle kterého je lichva symbolem překročení pomyslné smluvní svobody]. (...) Pokud jde o lichvu, představující určité právní jednání, které je v rozporu s dobrými mravy, jejím podstatným objektivním znakem je hrubý nepoměr vzájemných plnění, neboť takový nepoměr je v rozporu s ústavní zásadou přiměřenosti, tj. s jedním ze stěžejních principů ústavního soudnictví (srov. výše citovaný nálezn [I. ÚS 523/07](#)). (...) Pokud by totiž jednání uvedených osob dosáhlo intenzity přečinu lichvy podle § 218 trestního zákoníku, nejednalo by se o absolutní neplatnost občanskoprávního úkonu pro rozpor s dobrými mravy, nýbrž pro přímý rozpor se zákonem“.

č. 66

46. Lze tak shrnout, že dosavadní rozhodovací praxe přijímala stanovisko, dle kterého má být lichevní smlouva stižena absolutní neplatností pro rozpor s dobrými mravy.

47. Řešenou právní otázkou nyní tedy je, jakým právním následkem lichevní jednání trpí v poměrech aplikace občanského zákoníku z roku 2012.

48. Protože právní úprava lichvy dle § 1796 o. z. představuje konkretizaci (typizaci) jednání, které se svojí povahou příčí dobrým mravům, je neplatné dle § 588 o. z.

49. Jak vyplývá i z již citované dosavadní judikatury k důsledkům neplatnosti dle § 588 o. z. pro rozpor s dobrými mravy (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sen. zn. [23 ICdo 56/2019](#), uveřejněný pod číslem 80/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), porušení korektivu dobrých mravů má za následek absolutní neplatnost právního jednání. Právní jednání se tedy buď příčí dobrým mravům a je absolutně neplatné, nebo dobré mravy porušeny nejsou a právní jednání z tohoto důvodu neplatné není.

50. K obdobnému závěru je třeba dospět v případě lichevní smlouvy, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru, která je podle § 1796 o. z. neplatná. Takové jednání při uzavírání smlouvy tedy buď naplňuje znaky lichvy (příčí se dobrým mravům) a je absolutně neplatné, nebo nenaplňuje znaky lichvy (dobré mravy porušeny nejsou) a právní jednání z tohoto důvodu neplatné není.

51. Podobnou argumentaci lze vysledovat v části literatury. Např. F. Melzer argumentuje, že „i rozpor s dobrými mravy je důvodem absolutní neplatnosti. Tato skutečnost má vliv na posouzení povahy neplatnosti ve zvláštních případech (např. v případě lichvy). Tomuto řešení je – alespoň při stávajícím pojetí kategorie dobrých mravů – nutno přisvědčit. Odlišné pojetí by totiž např. vedlo k důsledku, že v případě nedovolání se relativní neplatnosti by veřejná moc (soud) autoritativně ukládala nemravné povinnosti, a co více, v rámci výkonu rozhodnutí by nemravná ujednání i vynucovala státním donucením!“ (viz Melzer, F. § 588. In:

Melzer, F. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654. Praha: Leges, 2014, s. 785).

52. Obdobně v další literatuře je pak uváděno, že „pokud dojde ke zneužití převahy jedné ze stran smlouvy takovým způsobem, že naplní skutkovou podstatu lichvy dle soukromého práva (nikoli skutkovou podstatu trestného činu lichvy), dopouští se tím jednání, které je zjevně nemravné (do očí bijící), a proto musí být stíháno absolutní neplatností dle § 588 o. z., tj. bez nutnosti oprávněného dovolávat se relativní neplatnosti v obecné tříleté subjektivní promlčecí lhůtě“ (viz Selucká, M. § 1796 - Lichva. In: Pražák, Z. a kol. Závazky z právních jednání podle občanského zákoníku. Praha: Leges, 2017, s. 127-128).

53. Je však třeba pro úplnost uvést, že dosavadní pohled zejména komentářové literatury na právní následek lichevních smluv nebyl jednotný. Část literatury spojuje lichevní smlouvu s následkem relativní neplatnosti [srov. např. Petrov, J. § 1796 - Lichva. In: Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Praha: C. H. Beck, 2014, s. 334 - 341, či Janoušek, M. Ochrana slabší smluvní strany v občanském zákoníku. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 199].

54. Již i vzhledem k výše popsané dosavadní nálezové judikatuře Ústavního soudu o tzv. absolutní neplatnosti lichevních smluv a dosavadním závěrům judikatury Nejvyššího soudu o právních následcích jednání v rozporu s dobrými mravy, soud k neplatnosti lichevní smlouvy přihlédne i bez návrhu. Právní úprava lichvy dle § 1796 o. z. totiž představuje konkretizaci (typizaci) jednání, které se svojí povahou příčí dobrým mravům, a je tudíž neplatné dle § 588 o. z.

55. Lze tak uzavřít, že soud i bez návrhu přihlédne k neplatnosti lichevní smlouvy, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru.

56. Vzhledem k výše uvedenému se již dovolací soud nezabýval otázkou dovolatele pod písm. d) týkající se relativní neplatnosti předmětné smlouvy.

57. Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo a jelikož Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci přihlíží u přípustných dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

č. 67

V případě vystavení bezpodmínečné bankovní záruky ve prospěch třetí osoby dlužník nemá žádný zákonný ani smluvní titul k tomu, aby výstavci (bance) znemožnil poskytnout věřiteli (beneficientovi) plnění z bankovní záruky. Dlužník nemůže požadovat, aby banka věřiteli v souladu se záruční listinou neplnila či uplatňovala námitky, o nichž záruční listina mlčí.

Bankovní záruka

§ 2029 odst. 1, 2 o. z., § 2034 odst. 1 o. z., § 2035 odst. 1, 2 o. z., § 2039 odst. 1, 2 o. z.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2023, sp. zn. [29 Cdo 1807/2021](#), ECLI:CZ:NS:2023:29.CDO.1807.2021.1

č. 67

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobce proti části prvního výroku rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. 4 Cmo 48/2020, jíž byl potvrzen rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 11. 2019, sp. zn. 44 Cm 46/2017, v bodech I. až IX. výroku; ve zbývajících částech jeho dovolání zamítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 13. 11. 2019, č. j. 44 Cm 46/2017-193, Krajský soud v Plzni zamítl žalobu, kterou se žalobce (G. G. a. s.) domáhal určení, že prvnímu žalovanému (Městu D.) nevznikl vůči žalobci nárok na zaplacení smluvních pokut v uvedené výši za nesplnění konkretizovaných milníků dle smlouvy o dílo č. AA.15020.1.110 uzavřené dne 27. 8. 2015 mezi žalobcem a prvním žalovaným, ve znění jejích příloh a dodatků (dále též jen „smlouva o dílo“) [body I. až IX. výroku], zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal, aby druhému žalovanému (Č. s., a. s.) bylo zakázáno poskytnout prvnímu žalovanému jakékoliv plnění z bankovní záruky č. 578224/15 vystavené dne 4. 9. 2015 (dále též jen „bankovní záruka“) [bod X. výroku] a rozhodl o náhradě nákladů řízení (body XI. a XII. výroku).

2. Soud prvního stupně vyšel mimo jiné z toho, že:

[1] Dne 28. 5. 2015 uzavřel žalobce se společností PSJ, a. s. společenskou smlouvu, kterou vytvořili společnost s názvem „Společnost GG-PSJ, bazén D.“ za účelem vypracování a podání společné nabídky do zadávacího řízení pro veřejnou zakázku „Plavecký bazén D. – stavební úpravy, přístavba a nástavba“.

[2] Dne 27. 8. 2015 uzavřel první žalovaný (jako objednatel) s žalobcem (jako zhotovitelem č. 1) a se společností PSJ, a. s. (jako zhotovitelem č. 2) smlouvu o dílo č. AA15020.1.110, jejímž předmětem bylo provedení díla s názvem „Plavecký bazén D. – stavební úpravy, přístavba a nástavba“ dle projektové dokumentace vypracované třetí osobou. Zhotovitel se zavázal provádět dílo v souladu s předem odsouhlaseným

časovým harmonogramem průběhu prací (nedílnou součástí smlouvy), v němž musí být uvedeny základní milníky (významné uzlové body) provádění díla, včetně termínu jejich dokončení. Cena díla byla ujednána ve výši 186 500 573,08 Kč bez daně z přidané hodnoty.

[3] Ve smlouvě o dílo si strany sjednaly, že k zajištění závazků podle smlouvy, zejména k zajištění povinností k platbě sankcí, na jejichž úhradu vznikne objednateli nárok v důsledku porušení povinnosti provést a předat dílo řádně a včas, zhotovitel poskytne objednateli neodvolatelnou a nepodmíněnou bankovní záruku splatnou na první požádání. Článek XXI. smlouvy o dílo obsahuje ujednání o smluvních pokutách ve prospěch objednatele. Mimo jiné byla sjednána smluvní pokuta za prodlení zhotovitele s prováděním díla nebo s plněním závazných milníků dle harmonogramu nebo s dokončením a předáním díla oproti termínům uvedeným ve smlouvě o dílo, a to ve výši 0,2 % z ceny díla bez daně z přidané hodnoty za každý započatý den prodlení.

[4] Dne 4. 9. 2015 druhý žalovaný vystavil bankovní záruku č. 578224/15 do maximální výše 22 566 570 Kč, a to jako neodvolatelnou a bezpodmínečnou bankovní záruku za řádné a včasné provedení díla z příkazu a na účet žalobce, a zavázal se vyplatit prvnímu žalovanému na jeho první písemnou žádost bez námitek vyplývajících ze smlouvy o dílo a bez přezkoumání předmětného právního vztahu na účet uvedený prvním žalovaným jakoukoli částku až do maximální výše zaručené částky.

[5] Dopisem ze dne 9. 11. 2016 první žalovaný žalobci sdělil, že je v prodlení s plněním dle smlouvy o dílo (aktualizovaný harmonogram provedení prací měl být dodán do 15. 8. 2016), přičemž tato okolnost má za následek vznik smluvní odpovědnosti žalobce.

[6] Dopisem ze dne 7. 12. 2016 žalobce odstoupil od smlouvy o dílo z důvodu, že první žalovaný neposkytuje potřebnou součinnost nutnou k provedení díla.

[7] Dne 21. 12. 2016 první žalovaný vyzval žalobce k úhradě smluvní pokuty ve výši 47 744 147,20 Kč za dlouhodobé prodlení s prováděním díla a plněním závazných milníků dle časového harmonogramu. V dopise ze dne 4. 1. 2017 žalobce prvnímu žalovanému sdělil, že není v prodlení s prováděním díla, když prodlení způsobil objednatel neposkytnutím potřebné součinnosti.

[8] Dne 31. 1. 2017 první žalovaný vyzval žalobce k zaplacení smluvní pokuty ve výši 63 037 193,70 Kč za prodlení se splněním dílčího milníku „Saunový svět“.

[9] Dne 21. 2. 2017 byla druhému žalovanému doručena žádost prvního žalovaného o vyplacení bankovní záruky v částce 22 566 570 Kč.

[10] Žalobou ze dne 14. 8. 2019 podanou u Krajského soudu v Plzni se první žalovaný (v postavení žalobce) domáhá po žalobci (jako žalovaném) zaplacení celkové částky 12 950 449 Kč představující smluvní pokutu podle smlouvy o dílo. Řízeno je vedeno pod sp. zn. 49 Cm 87/2019 a usnesením ze dne 25. 9. 2019 bylo přerušeno do pravomocného skončení v nyní projednávané věci.

3. V části, jíž se žalobce domáhal určení neexistence nároku prvního žalovaného na zaplacení smluvních pokut, soud prvního stupně žalobu zamítl, neboť neshledal naléhavý právní zájem žalobce na požadovaném určení. Zdůraznil, že první žalovaný podal žalobu o zaplacení totožných smluvních pokut, přičemž v onom později zahájeném řízení se může žalobce (zhotovitel) účinně bránit a zvrátit tak tvrzený stav nejistoty.

4. Ohledně požadavku žalobce ve vztahu k druhému žalovanému soud prvního stupně – odkazuje na ustanovení § 2029 odst. 1 a 2, § 2034 odst. 1, § 2035 a § 2039 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) – dospěl k závěru, že druhému žalovanému nelze zakázat plnit z bankovní záruky. Druhý žalovaný je povinen plnit bez ohledu na oprávněnost nebo neoprávněnost čerpání záruky prvním žalovaným, což je v souladu se smyslem institutu bankovní záruky, kterým je především rychlé uspokojení požadavků oprávněného z bankovní záruky. Podstatné je to, že v okamžiku uplatnění bankovní záruky byly naplněny formální podmínky požadované záruční listinou k poskytnutí plnění z bankovní záruky. Mezi žalobcem a prvním žalovaným a mezi prvním žalovaným a druhým žalovaným jde o zcela samostatné právní vztahy a žalobci nepřísluší do právního vztahu vyplývajícího z bankovní záruky mezi prvním žalovaným a druhým žalovaným jakkoli zasahovat.

5. K odvolání žalobce a prvního žalovaného Vrchní soud v Praze ve výroku označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý a třetí výrok).

6. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, která považoval za správná. Poté, co zopakoval dokazování listinami označenými v odůvodnění napadeného rozhodnutí, se ztotožnil i s právním posouzením věci soudem prvního stupně.

7. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně především dospěl k závěru, že žalobce nemá naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), na určení, že prvnímu žalovanému nevznikl nárok na zaplacení smluvní pokuty za porušení povinnosti splnit konkrétní milníky podle smlouvy o dílo. K tomu odvolací soud uvedl, že preventivní význam určovací žaloby částečně devaluje značný časový odstup od sporného jednostranného úkonu žalobce (odstoupení od smlouvy ze dne 7. 12. 2016) a do té doby existujícího prodlení s provedením dohodnutých závazných milníků díla utvrzených smluvní pokutou. Rozhodující je skutečnost, že 14. 8. 2019 podal první žalovaný proti žalobci žalobu na plnění, jíž se domáhá zaplacení dílčích smluvních pokut za prodlení se splněním zcela totožných devíti milníků podle smlouvy o dílo, jako označených v žalobě.

8. Druhý důvod, pro který zákonný požadavek preventivní ochrany práv, a tedy naléhavosti právního zájmu na požadovaném určení, nelze podle odvolacího soudu pokládat za naplněný, představuje stanovisko žalobce vyjádřené v dopise ze dne 4. 1. 2017 o jeho neochotě plnit prvnímu žalovanému cokoliv na smluvní pokutu. S poukazem na označenou judikaturu Nejvyššího soudu a Ústavního soudu odvolací soud připomněl, že bylo-li právo již porušeno, nemá preventivní ochrana postavení žalobce již žádného smyslu, neboť jejím prostřednictvím již v zásadě nelze spory, které by o ně mohly v budoucnu vzniknout nebo jejichž vznik již bezprostředně hrozí, odvrátit.

9. Dále odvolací soud (shodně se soudem prvního stupně) dovedl, že druhému žalovanému nelze uložit zákaz poskytnout prvnímu žalovanému jakékoliv plnění z bankovní záruky,

kteřou vystavil druhý žalovaný ve prospěch prvního žalovaného. Odvolací soud konstatoval, že finanční záruka představuje ve vztahu k zajištěnému dluhu akcesorický institut. Na vztah mezi žalobcem jako dlužníkem a druhým žalovaným jako výstavcem a na vztah mezi druhým žalovaným a prvním žalovaným jako věřitelem je nutno nahlížet jako na dva dílčí závazkové vztahy, které jsou co do subjektů i obsahu zcela odlišné a vzájemně autonomní. Oprávnění prvního žalovaného žádat druhého žalovaného o splnění povinnosti (výplaty zaručené částky 22 566 570 Kč) je determinováno pouze obsahem záruční listiny. Případné odepření plnění přísluší pouze výstavci. Žádná vně stojící třetí osoba (ani dlužník) nedisponuje subjektivním právem k tomu, aby výstavci zakázal (sám nebo prostřednictvím rozhodnutí soudu) plnit ve prospěch beneficianta.

10. Odvolací soud též přisvědčil názoru soudu prvního stupně, že k návrhu třetí osoby nelze meritorním výrokem uložit zákaz výplaty beneficiantovi bankovní záruky, avšak zatímní úprava poměrů účastníků nařízením předběžného opatření je možná.

č. 67

II.

Dovolání a vyjádření k němu

11. Proti té části prvního výroku rozhodnutí, jíž odvolací soud potvrdil body I. až X. výroku rozsudku soudu prvního stupně ve věci samé (posuzováno podle obsahu dovolání), podal žalobce dovolání, v němž namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

12. Přípustnost dovolání dovolatel vymezuje ve smyslu § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, jakož i otázky, která dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena.

13. Dovolatel především namítá, že odvolací soud se odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího soudu (v dovolání specifikované), když shledal nedostatek jeho naléhavého právního zájmu na určení neexistence nároku prvního žalovaného na zaplacení smluvních pokut. Tvrdí, že má naléhavý právní zájem na tomto určení, a to i přesto, že první žalovaný podal žalobu na plnění. Je totiž zřejmé, že v době rozhodování soudu prvního stupně hrozila dovolateli reálná újma spočívající v neoprávněném čerpání bankovní záruky prvním žalovaným a následnou povinností žalobce toto plnění nahradit druhému žalovanému.

14. Jako dosud neřešenou předkládá dovolatel Nejvyššímu soudu otázku, zda výstavci (druhému žalovanému) lze uložit zákaz plnit z bankovní záruky.

15. Dovolatel oponuje závěru odvolacího soudu, podle něhož není oprávněn požadovat, aby druhý žalovaný (výstavce) neposkytl prvnímu žalovanému (oprávněnému) plnění z bankovní záruky. V této souvislosti odkazuje na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. [29 Cdo 2387/2007](#) [jde o rozsudek zveřejněný pod číslem 18/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 18/2010“)], a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2018, sp. zn. [31 Cdo 3936/2016](#) [jde o rozsudek zveřejněný pod číslem 79/2019 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 79/2019“)]. S poukazem na ustanovení § 8 a § 12 o. z. a § 6 o. s. ř.

dovolatel tvrdí, že závěr odvolacího soudu je v rozporu s obecnými principy soukromého práva i civilního soudnictví. Dále poukazuje na to, že zneužitím bankovní záruky prvním žalovaným by dovolateli vznikla nejen rozsáhlá a těžko napravitelná škoda, ale zhoršila by se též jeho důvěryhodnost u bankovních institucí.

16. Závěrem dovolatel považuje za absurdní závěr obou soudů, že zákaz plnit z bankovní záruky lze zatímně uložit předběžným opatřením, avšak rozhodnutím ve věci samé tuto povinnost uložit nelze.

17. První žalovaný ve vyjádření k dovolání zevrubně vyložil, proč považuje za správné závěry odvolacího soudu, na nichž napadené rozhodnutí spočívá. Dále poukazuje na to, že dovolatel v dovolání nezpochybnil všechny právní úvahy, na jejichž základě odvolací soud dospěl k závěru o nedostatku naléhavého právního zájmu na určovací žalobě. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že zákaz vyplatit plnění z bankovní záruky může být uložen předběžným opatřením. Navrhuje dovolání odmítnout, případně zamítnout.

č. 67

III.

Přípustnost dovolání

18. Pro dovolací řízení v této věci je rozhodné aktuální znění občanského soudního řádu.

19. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností podaného dovolání.

20. Důvod připustit dovolání neměl Nejvyšší soud pro řešení otázky týkající se posouzení naléhavého právního zájmu dovolatele na požadovaném určení (vůči prvnímu žalovanému). Co do závěru, že naléhavý právní zájem dovolatele na určení neexistence nároku prvního žalovaného na zaplacení smluvních pokut není dán, je napadené rozhodnutí souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu.

21. Určovací žaloba podle ustanovení § 80 o. s. ř. [před 1. 1. 2014 šlo o ustanovení § 80 písm. c/ o. s. ř.] je preventivního charakteru a má místo jednak tam, kde její pomocí lze eliminovat stav ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu, a k odpovídající nápravě nelze dospět jinak, jednak v případech, v nichž určovací žaloba účinněji než jiné právní prostředky vystihuje obsah a povahu příslušného právního vztahu a jejím prostřednictvím lze dosáhnout úpravy, tvořící určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů účastníků. Tyto funkce určovací žaloby přitom korespondují právě s podmínkou naléhavého právního zájmu. V judikatuře Nejvyššího soudu srov. např. rozsudek ze dne 27. 3. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1338/96, rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. [31 Cdo 1836/2005](#), uveřejněný pod číslem 53/2007 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2016, sp. zn. [31 Cdo 4001/2013](#), uveřejněný pod číslem 22/2017 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek. V judikatuře Ústavního soudu srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. [III. ÚS 17/95](#), uveřejněný pod číslem 35/1995 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu.

22. Naléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým. Naléhavý právní zájem na určení však může být dán

i v případě, kdy by bylo možno žalovat na plnění, jestliže se určovací žalobou vytváří pevný právní základ pro právní vztahy účastníků a předejde-li se tak případně dalším sporům o plnění, nebo jestliže žalobou na plnění nelze řešit celý obsah a dosah sporného právního vztahu nebo práva. Tyto funkce určovací žaloby korespondují právě s podmínkou naléhavého právního zájmu; nelze-li v konkrétním případě očekávat, že je určovací žaloba bude plnit, nebude ani naléhavý právní zájem na takovém určení. Přitom příslušné závěry se vážou nejen k žalobě na určení jako takové, ale také k tomu, jakého konkrétního určení se žalobce domáhá. K tomu srov. dále např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2019, sp. zn. [29 Cdo 1951/2017](#).

23. Probíhá-li před soudem spor o zaplacení pohledávky ze smlouvy mezi věřitelem a dlužníkem, má se dlužník proti takovému nároku bránit v rámci tohoto sporu [a nikoli mu oponovat vzájemnou určovací žalobou (žalobou o určení neexistence právního vztahu z takové smlouvy)]. Viz též důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2019, sp. zn. [29 Cdo 3742/2018](#).

24. Nemá-li žalobce ke dni vydání rozhodnutí o určovací žalobě ve smyslu § 80 o. s. ř. na požadovaném určení naléhavý právní zájem, je to vždy důvodem k zamítnutí určovací žaloby. To platí i tehdy, probíhá-li v době rozhodování o určovací žalobě jiné řízení, jehož výsledek by mohl založit změnu poměrů co do úsudku o (ne)existenci naléhavého právního zájmu na požadovaném určení. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. [29 Cdo 914/2014](#), uveřejněný pod číslem 107/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

25. Z rámce ustaveného výše citovanou judikaturou nevybočuje předmětná věc ani tím, že podání žaloby uložil dovolateli soud prvního stupně usnesením o nařízení předběžného opatření ze dne 1. 3. 2017, č. j. 46 Nc 2005/2017-62, které potvrdil odvolací soud usnesením ze dne 28. 6. 2017, č. j. 4 Cmo 67/2017-106.

26. Úvahy, které odvolací soud vedly k závěru o neexistenci naléhavého právního zájmu dovolatele na požadovaném určení, Nejvyšší soud nepovažuje za zjevně nepřiměřené ani na základě argumentů obsažených v dovolání. Proto dovolání v rozsahu popsaném ve výroku I. tohoto rozhodnutí odmítl podle § 243c odst. 1 a 2 o. s. ř.

27. Nejvyšší soud však shledává dovolání přípustným (ve vztahu ke druhému žalovanému) pro řešení otázek spojených se závěrem, že výstavci nelze zakázat poskytnout oprávněnému plnění z bankovní záruky, neboť jde o věc beze zbytku Nejvyšším soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

28. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

29. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

30. Vzhledem k datu vystavení záruční listiny (4. 9. 2015) jsou pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodná následující ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (srov. § 3028 odst. 1 a § 3073 o. z.):

Podle ustanovení § 2029 o. z. finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině. Je-li výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo, jedná se o bankovní záruku (odstavec 1). Záruční listina vyžaduje písemnou formu (odstavec 2).

Z ustanovení § 2034 o. z. plyne, že výstavce ručí za splnění zajištěného dluhu do výše a za podmínek uvedených v záruční listině. Výstavce může vůči věřiteli uplatnit pouze námitky, jejichž uplatnění záruční listina připouští (odstavec 1).

Dle ustanovení § 2035 o. z. jsou-li podmínky uvedené v záruční listině splněny, splní výstavce povinnost z finanční záruky, pokud jej k tomu věřitel vyzve v písemné formě. Podmiňuje-li záruční listina plnění výstavce předložením určitého dokumentu, musí být předložen při výzvě nebo bez zbytečného odkladu po ní, avšak vždy za trvání finanční záruky (odstavec 1). Nevyplývá-li ze záruční listiny něco jiného, nemůže výstavce uplatnit vůči věřiteli námitky, které by vůči němu byl oprávněn uplatnit dlužník. Předchozí výzva věřitele, aby dlužník splnil dluh, se vyžaduje, stanoví-li to záruční listina (odstavec 2).

Podle ustanovení § 2039 o. z. dlužník nahradí výstavci to, co plnil podle záruční listiny vystavené v souladu s uzavřenou smlouvou (odstavec 1 věta první).

Z ustanovení § 2039 o. z. vyplývá, že dlužník nemůže vůči výstavci uplatnit námitky, které by mohl uplatnit vůči věřiteli, neujednal-li s ním, že si výstavce vůči věřiteli uplatnění takových námitek vyhradí v záruční listině (odstavec 2).

31. Judikatura Nejvyššího soudu je při výkladu institutu bankovní záruky (finanční záruky) ustálena v závěrech, podle nichž:

[1] Platná právní úprava bankovní záruky (finanční záruky) obsažená v ustanovení § 2029 až § 2039 o. z. v zásadě vychází z úpravy tohoto institutu v zákoně č. 513/1991 Sb. (účinné do 31. 12. 2013) [k tomu srov. též důvodovou zprávu k návrhu občanského zákoníku (sněmovní tisk číslo 362, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období 2010 – 2013)]. I pro právní poměry založené bankovní zárukou vystavenou po 1. 1. 2014 jsou proto nadále využitelné (níže uvedené) závěry, z nichž soudní praxe ve vztahu k bankovním zárukám dosud ustáleně vycházela.

[2] Při bankovní záruce vzniká v zásadě právně samostatný závazek banky, který je závislý na existenci zajišťovaného závazku, jen když to vyplývá z obsahu záruční listiny.

[3] Nevyplývá-li z obsahu bankovní záruky něco jiného, má tato záruka povahu bezpodmínečné bankovní záruky (tj. záruky na první výzvu a bez námitek). Při této formě bankovní záruky se neuplatní ani princip akcesority, ani princip subsidiarity.

[4] V rozsahu vyplývajícím ze záruční listiny může mít bankovní záruka podmíněnou povahu a banka si v ní může vyhradit některé nebo všechny námitky, které má vůči věřiteli v souvislosti se zajištěným závazkem dlužník. V záruční listině tak může být stanovena (v určitém rozsahu nebo zcela) akcesorita bankovní záruky, jakož i subsidiarita bankovní záruky (např. věřitel musí napřed požadovat zaplacení na dlužníku, nebo jej žalovat či dokonce neúspěšně vést exekuci na jeho majetek).

[5] Obsah práv a povinností banky a oprávněného z bankovní záruky je dán striktně (jen) obsahem záruční listiny. Nejsou-li splněny podmínky stanovené v záruční listině, nelze plnění z bankovní záruky požadovat.

[6] Pro posouzení, zda byly splněny podmínky pro plnění z vystavené bankovní záruky je určující obsah samotné záruční listiny, tedy v zásadě prosté poměření toho, zda skutečnosti tvrzené či doložené osobou oprávněnou z bankovní záruky odpovídají podmínkám v záruční listině (§ 2035 o. z.)

č. 67

K tomu srov. např. důvody [R 18/2010](#), rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. [32 Cdo 1730/2012](#), rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. [29 Cdo 2171/2014](#), uveřejněného pod číslem 92/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. [32 Cdo 4752/2014](#), rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. [29 Cdo 4747/2016](#), rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. [29 Cdo 2151/2019](#), rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2021, sp. zn. [29 Cdo 1872/2019](#), a rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. [29 Cdo 3267/2019](#), uveřejněného pod číslem 70/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

32. Právní vztah mezi dlužníkem a věřitelem není právně závislý na právním vztahu mezi dlužníkem a bankou, paralelní existence těchto právních vztahů vyplývá z podstaty bankovní záruky jakožto abstraktního zajišťovacího prostředku. Vztah mezi bankou a dlužníkem je založen smlouvou uzavřenou mezi těmito dvěma subjekty, přičemž tato smlouva vymezuje rovněž obsah předmětného vztahu. Srov. [R 79/2019](#).

33. V [R 70/2022](#) Nejvyšší soud vyložil, že smyslem bankovní záruky je poskytnout věřiteli jistotu, že banka při splnění podmínek stanovených v záruční listině věřiteli zaplatí (na úhradu zajištěného závazku) částku uvedenou v záruční listině. Banka může v záruční listině vymezit nejen podmínky, za nichž bude z bankovní záruky plnit, ale rovněž stanovit, jaké námitky bude případně proti nároku věřitele oprávněna uplatnit. Není v tomto ohledu nijak limitována (může založit právo k uplatnění libovolných námitek vyplývajících z vlastních vztahů k věřiteli či námitek náležejících jinak jen dlužníkovi, námitku započtení pohledávky své či dlužníkovy z toho nevyjímaje), vždy však musí být již ze záruční listiny zřejmé, zda tohoto práva využila a v jakém rozsahu. Jestliže tak neučiní, či dokonce v záruční listině výslovně deklaruje, že po obdržení výzvy (případně splnění dalších stanovených podmínek) bude plnit „bez námitek“, nemůže věřitel legitimně očekávat nic jiného, než že banka svému závazku z bankovní záruky řádně dostojí a věřiteli požadované peněžité plnění poskytne.

34. Poměřováno těmito závěry odvolací soud v důvodech napadeného rozhodnutí přiléhavě vysvětlil, že pro finanční záruku je typická existence dvou dílčích (odlišných) vztahů; jde jednak

o vztah založený smlouvou mezi dlužníkem (zde žalobcem) a výstavcem (zde druhým žalovaným) a dále o vztah mezi výstavcem a věřitelem (zde prvním žalovaným).

35. Bankovní záruka je zajišťovací institut, který má věřiteli zajistit pro případ, že dlužník nedostojí svým závazkům, že mu (věřiteli) třetí osoba (banka) za předem stanovených podmínek poskytne peněžité plnění, které následně bude požadovat po dlužníkovi. Obsah bankovní záruky, tedy za jakých podmínek a v jaké výši je věřitel oprávněn bankovní záruku čerpat a banka povinna bankovní záruku poskytnout, ujednává (předem) dlužník s bankou. Není-li uvedeno jinak, jsou právní vztahy mezi dlužníkem a bankou a mezi bankou a oprávněnou osobou na sobě zcela nezávislé. Pokud dlužník požádá o vystavení tzv. bezpodmínečné bankovní záruky ve prospěch třetí osoby, musí být srozuměn s tím (a to je podstata zajišťovacího institutu), že této osobě bude bankovní záruka poskytnuta na požádání, tedy bez jakéhokoliv ověřování, zda např. došlo k porušení zajištěné povinnosti, a tedy zda oprávněný bankovní záruku čerpá po právu.

36. Skutečnost, že výstavce ručí za splnění zajištěného dluhu do výše a za podmínek uvedených v záruční listině, přičemž výstavce může vůči věřiteli uplatnit pouze námitky, jejichž uplatnění záruční listina připouští, vyplývá přímo z textu zákona (§ 2034 odst. 1 o. z.). Neplyne-li ze záruční listiny něco jiného, nemůže výstavce uplatnit vůči věřiteli námitky, které by vůči němu byl oprávněn uplatnit dlužník. V okamžiku, kdy se věřitel obrátí na banku s výzvou k plnění bankovní záruky, je banka povinna zkontrolovat, za jakých podmínek je oprávněna finanční prostředky uvolnit a pokud jsou podmínky splněny, musí je (na základě dřívější dohody s dlužníkem v souladu se záruční listinou) oprávněně osobě vyplatit. V tom okamžiku již nemůže dlužník požadovat, aby banka věřiteli v souladu se záruční listinou neplnila či uplatňovala námitky, o nichž záruční listina mlčí. Dlužník nemá žádný zákonný ani smluvní titul k tomu, aby výstavci znemožnil poskytnout věřiteli (beneficientovi) plnění z bankovní záruky. Opačný závěr by vedl k popření smyslu finanční záruky.

37. K námitce dovolatele o možném vzniku rozsáhlé a těžko napravitelné škody v důsledku zneužití bankovní záruky prvním žalovaným Nejvyšší soud dodává, že riziko neoprávněného čerpání finanční záruky věřitelem nelze vyloučit. Žalobci tudíž může vzniknout (nějaká) újma, což je dáno povahou finanční záruky. V dané věci jsou však úvahy dovolatele na téma „reputačních škod“ a nákladů na vystavení dalších bankovních záruk úvahami hypotetickými.

38. Výhradami dovolatele k názoru, že zákaz plnit z bankovní záruky mohl dosáhnout předběžným opatřením, se Nejvyšší soud nezabýval. Obstojí-li závěr, že nebyl důvod takový zákaz vyslovit rozsudkem, pak pro výsledek dovolacího řízení nemá již žádný význam zkoumání toho, zda bylo možné zvolit jiný (prozatímní) postup a jaký.

39. Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že právní posouzení věci co do řešení otázky poskytnutí plnění z bankovní záruky, na níž napadené rozhodnutí (též) spočívá a která byla dovoláním zpochybněna, je správné. Protože vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání žalobce potud zamítl jako nedůvodné (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

č. 68

Krizové opatření, jehož předmětem je omezení či zákaz maloobchodního prodeje a které je přijato ve formě usnesení vlády, je ve smyslu § 36 odst. 1 zák. č. 240/2000 Sb. provedeno v okamžiku, kdy nastaly jeho škodu působící účinky, přičemž není právně významné, že se poškozený omezení stanovenému krizovým opatřením podrobil dobrovolně.

Odpovědnost státu za škodu [Odpovědnost státu za újmu]

§ 36 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb.

č. 68

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2023, sp. zn. [30 Cdo 63/2023](#), ECLI:CZ:NS:2023:30.CDO.63.2023.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 9. 2022, sp. zn. 68 Co 219/2022, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně, obchodní společnost, jejímž předmětem podnikání je maloobchod s tabákovými výrobky, specializovaný maloobchod a maloobchod se smíšeným zbožím, se domáhá náhrady škody ve výši 1 139 123 Kč s příslušenstvím, která jí měla vzniknout v důsledku krizových opatření, konkrétně usnesení vlády České republiky z roku 2020 č. 1103, 1116, 1192, 1196, 1201, 1332, 1294, 1374, 1376 a z roku 2021 č. 12, 57, 126 a 197, jimiž byl v určitých specifikovaných časech omezen a posléze zcela zakázán maloobchodní prodej a prodej a poskytování služeb mj. v provozovně žalobkyně. Tvrzená škoda podle žalobkyně představuje její ušlý zisk za období od 28. 10. 2020 do 28. 2. 2021 ve výši 1 100 123 Kč. K modelaci výše ušlého zisku vyšla z dat pokladního a evidenčního systému a evidovaných tržeb v období od 26. 2. 2007 do 23. 3. 2021, přičemž srovnala zisk realizovaný v období od 12. 3. 2019 do 17. 5. 2019 se ziskem realizovaným v období od 12. 3. 2020 do 17. 5. 2020 a dovozovala, že snížení zisku o 13,068 % bylo způsobeno poklesem spotřebitelské poptávky. Dále srovnala zisk realizovaný v období 28. 10. 2019 do 28. 2. 2020 se ziskem realizovaným v období od 28. 10. 2020 do 28. 2. 2021 a dovozovala, že ve snížení zisku o 32,421 % se již projevila předmětná krizová opatření. V důsledku přijatých krizových opatření tak mělo dojít k poklesu jejího zisku o 19,353 %, když se jedná o rozdíl mezi snížením zisku o 32,421 % a snížením zisku o 13,068 %. Žalobkyně se dále domáhala náhrady škody v podobě nákladů na její právní zastoupení ve výši 39 000 Kč, kdy i tato škoda jí měla vzniknout v důsledku jí uvedených krizových opatření. Žalobkyně zdůraznila, že stát podle ustanovení § 36 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), objektivně odpovídá za škodu vzniklou v důsledku přijatých krizových opatření, a to bez ohledu na to, zda jejich přijetí bylo správné či nezbytné. Příslušenství ve formě úroku z prodlení pak požadovala od 11. 4. 2021, když uvedla, že dne předcházejícího, kdy podala žádost o odškodnění, nastala splatnost pohledávky.

2. Obvodní soud pro Prahu 7 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 10. 3. 2022, č. j. 12 C 212/2021-29, zamítl žalobu o uložení povinnosti žalované zaplatit žalobkyni 1 139 123 Kč s příslušenstvím (výrok I) a uložil žalobkyni zaplatit žalované na nákladech řízení částku 600 Kč (výrok II).

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a uložil žalobkyni zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 600 Kč (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

4. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně provozuje obchod se smíšeným zbožím v P. s nepřetržitou otevírací dobou.

5. Usnesením vlády ČR ze dne 12. 3. 2020, č. 194, byl s účinností od 12. 3. 2020, vyhlášen na území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu Covid-19 nouzový stav na dobu 30 dnů. Usnesením vlády ČR ze dne 9. 4. 2020, č. 396, a ze dne 30. 4. 2020, č. 485, byl vyhlášený nouzový stav prodloužen až do 17. 5. 2020. Usnesením vlády ČR ze dne 30. 9. 2020, č. 957, byl s účinností od 5. 10. 2020 vyhlášen na území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu Covid-19 nouzový stav na dobu 30 dnů. Usnesením vlády ČR ze dne 30. 10. 2020, č. 1108, ze dne 20. 11. 2020, č. 1195, ze dne 10. 12. 2020, č. 1294, ze dne 23. 12. 2020, č. 1373, ze dne 22. 1. 2021, č. 55, ze dne 14. 2. 2021, č. 125, ze dne 26. 2. 2021, č. 196, a ze dne 26. 3. 2021, č. 314, byl vyhlášený nouzový stav postupně prodlužován až do 11. 4. 2021.

6. V návaznosti na výše uvedená usnesení vlády ČR o vyhlášení nouzového stavu rozhodla vláda ČR o přijetí následujících krizových opatření ve smyslu ustanovení § 5 písm. e) a § 6 odst. 1 písm. b) krizového zákona.

7. Usnesením vlády ČR ze dne 26. 10. 2020, č. 1103, byl s účinností od 28. 10. 2020 do 3. 11. 2020 zakázán maloobchodní prodej a prodej a poskytování služeb v provozovnách v neděli po celý den a v pondělí až v sobotu mezi 20:00 až 4:59 hodinou. Platnost zákazu byla následně prodloužena do 20. 11. 2020 usnesením vlády ČR ze dne 30. 10. 2020, č. 1116. Usnesením vlády ČR ze dne 16. 11. 2020, č. 1192, byl s účinností od 18. 11. 2020 do 20. 11. 2020 zakázán maloobchodní prodej a prodej a poskytování služeb v provozovnách v neděli, ve státní svátek a v ostatní svátek po celý den a v pondělí až v sobotu mezi 21:00 až 4:59 hodin. Usnesením vlády ČR ze dne 20. 11. 2020, č. 1196, byla prodloužena účinnost usnesení č. 1192 do 22. 11. 2020. Usnesením vlády ČR ze dne 20. 11. 2020, č. 1201, byl s účinností od 23. 11. 2020 do 12. 12. 2020 zakázán maloobchodní prodej a prodej a poskytování služeb v provozovnách v neděli, ve státní svátek a v ostatní svátek po celý den, a v pondělí až v sobotu v čase mezi 23:00 až 4:59 hodin. Usnesením vlády ČR ze dne 10. 12. 2020, č. 1294, byla prodloužena platnost všech přijatých krizových opatření do 23. 12. 2020. Usnesením vlády ČR ze dne 14. 12. 2020, č. 1332, byl s účinností od 18. 12. 2020 do 23. 12. 2020 zakázán maloobchodní prodej a prodej a poskytování služeb v provozovnách ve státní svátek a v ostatní svátek po celý den, a v ostatní dny v čase mezi 23:00 až 4:59 hodin. Usnesením vlády ČR ze dne 23. 12. 2020, č. 1374, byla prodloužena platnost usnesení č. 1332 do 26. 12. 2020. Usnesením vlády ČR ze dne 23. 12. 2020, č. 1376, byl s účinností od 27. 12. 2020 do 10. 1. 2021 zakázán maloobchodní prodej a prodej a poskytování služeb v provozovnách ve státní svátek a v ostatní svátek po celý den, a v ostatní dny v čase mezi 21:00 až 4:59 hodin. Platnost usnesení č. 1376 byla prodloužena nejprve

usnesením vlády ČR ze dne 7. 1. 2021, č. 12, následně ze dne 22. 1. 2021, č. 57, ze dne 14. 2. 2021, č. 126, a ze dne 26. 2. 2021, č. 197, až do 28. 2. 2021.

8. Dne 12. 4. 2021 vyzvala žalobkyně žalovanou k náhradě škody. Vláda postoupila její žádost Ministerstvu vnitra, které však její nárok dne 14. 6. 2021 odmítlo. K otázce výše škody soud prvního stupně žádné dokazování nevedl pro nadbytečnost.

9. V rámci právního posouzení soud prvního stupně nejprve vyloučil aplikaci zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „Odpšk“), neboť ani nebylo tvrzeno, že by příčinou škody měl být nesprávný úřední postup orgánu státu či jím vydané nezákonné rozhodnutí. Dále soud prvního stupně postupoval podle krizového zákona a dospěl k závěru, že žalobkyni právo na náhradu škody nenáleží. Odpovědnost státu za škodu vzniklou v souvislosti s přijatými krizovými opatřeními je upravena v § 36 krizového zákona, přičemž se jedná o odpovědnost objektivní s možností liberace v případě, že si poškozený škodu způsobil sám. Podmínky odpovědnosti státu podle tohoto ustanovení představuje dle soudu prvního stupně 1) přijetí krizového opatření za vyhlášeného nouzového stavu, 2) činnost orgánu provádějícího krizové opatření proti individuálně určenému subjektu, 3) vznik nahraditelné škody, 4) příčinná souvislost mezi zmíněnou činností orgánu a vznikem škody, 5) absence liberačního důvodu, a 6) řádné uplatnění nároku v prekluzivní lhůtě. Podmínky ad 1) a ad 5) jsou v tomto případě podle soudu prvního stupně splněny, neboť za vyhlášeného nouzového stavu byla vládou přijata krizová opatření a nebylo ani tvrzeno, že by si škodu způsobil žalobkyně sama. Podmínky ad 2) a ad 3) však již podle soudu prvního stupně naplněny nejsou. K nesplnění podmínky ad 2) soud prvního stupně uvedl, že žalobkyně tvrdila, že jí škoda byla způsobena již přijetím krizových opatření, která nařizovala zákaz prodeje a v této souvislosti i vynaložila náklady na právní služby. Výslovně uvedla, že žádné individuální rozhodnutí ukládající jí poskytnout věcný prostředek v souvislosti s činností krizových orgánů vydáno nebylo a nevznikla jí ani újma na zdraví. Soud prvního stupně k tomu uvedl, že předmětná krizová opatření však měla povahu obecně závazného právního aktu (právního předpisu), byla pramenem obecné právní regulace, dopadala na neurčitý a individuálně neurčený okruh osob, jimž stanovila právní povinnosti, přičemž není rozhodné, že pro určité subjekty v opatřeních existovaly výjimky. Stát přitom nenese podle soudu prvního stupně právní odpovědnost za normotvorbu, za obsah právních předpisů, za újmu vzniklou osobám tím, že plní právní povinnosti založené právními předpisy. Taková odpovědnost státu není zakotvena žádným právním předpisem a nebyla dosud dovozena ani soudní judikaturou. Soud prvního stupně zdůraznil, že stát odpovídá pouze za škodu způsobenou jeho činností při provádění konkrétních krizových opatření, která mají individuální povahu a jsou zaměřena vůči konkrétním právníkům a fyzickým osobám. Žádné krizové opatření nebylo směřováno individuálně vůči žalobkyni.

10. Smyslem ustanovení § 36 krizového zákona je podle soudu prvního stupně odškodňovat případy škod vzniklých přímo při činnosti složek státu provádějících krizová opatření, čemuž nasvědčuje i důvodová zpráva ke krizovému zákonu. Takto pojatá odpovědnost vychází z principu „zvláštní oběti“, kdy je třeba rozlišovat mezi individuálním opatřením coby zásahem do individuálních práv a majetkové sféry jednotlivce ve prospěch celku při řešení krizové situace, jež zasluhuje odškodnění, a plošným omezením určitých práv a svobod neurčitého

okruhu osob přijatým obecně závazným právním předpisem při řešení krizového stavu. Měl-li by zákonodárce v úmyslu odškodnit plošně veškerou škodu vzniklou již v důsledku přijatých krizových opatření povahy obecně závazného právního předpisu, vedlo by to k destabilizaci veřejných rozpočtů a ohrožení základních funkcí státu, přičemž takto pojatá odpovědnost státu by ho vedla k odrazení od přijetí efektivních krizových opatření. K nesplnění podmínky ad 3) soud prvního stupně uvedl, že žalobkyně ani vznik nahraditelné škody netvrdila, když předmětem náhrady není veškerá škoda, ale pouze škoda věcná, čímž je třeba rozumět škodu spočívající ve zničení, ztrátě či poškození ať už movité či nemovité věci, škoda spočívající v omezení vlastnického nebo užívacího práva, v poskytnutí věcného prostředku, ve vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, újma na zdraví. Při výkladu pojmu věcná škoda je třeba se podle soudu prvního stupně přidržit kromě gramatického výkladu textu zákona také výkladu historického, když ve stejném roce, jako v případě krizového zákona, byl poslanecké sněmovně předložen také zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, přičemž v něm byl pojem věcná škoda definován jako škoda vzniklá poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škoda vzniklá odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat. Závěrem soud prvního stupně uvedl, že krizový zákon je speciální úpravou odpovědnosti státu za škodu ve vztahu k obecné úpravě náhrady škody obsažené v zákoně č. 89/2012, občanský zákoník.

č. 68

11. Odvolací soud vyšel ze stejných skutkových zjištění jako soud prvního stupně. Uvedl, že danou problematikou se opakovaně zabýval se závěrem, že ustanovení § 36 odst. 1 krizového zákona se vztahuje na náhradu škody vzniklou osobě, jež byla adresátem krizového opatření individuální povahy, a to při jeho faktickém provádění, přičemž neshledal důvod se od již vysloveného názoru odchýlit a na níže uvedená rozhodnutí, z nichž cituje, zcela odkazuje. Odvolací soud upozornil na rozsudek ze dne 17. 2. 2022, č. j. 70 Co 32/2022-310, jímž odvolací soud potvrdil zamítavý rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 19. 11. 2021, č. j. 43 C 92/2021-286, kdy se jednalo o mimořádná opatření vydaná Ministerstvem zdravotnictví na základě zákona o ochraně veřejného zdraví přijatá z důvodu pandemie Covid-19, odvolací soud mimo jiné uvedl, že „výkladem § 36 odst. 1 krizového zákona dle *ratia legis* tak nelze učinit jiný závěr než ten, že smyslem zákona je odškodňovat pouze výjimečné případy škod vzniklých přímo při činnosti složek státu provádějících krizová opatření, při uložení poskytnutí věcných prostředků nebo při cvičeních dle krizového zákona. Takový výklad plně odpovídá zmíněnému historickému kontextu přijetí krizového zákona, kdy povodně nevyžadovaly plošné utlumení všech aktivit, a nebylo přitom v možnostech zákonodárce předvídat, že krizový zákon bude aplikován i na situace, kdy hlavní (a do doby dostupnosti očkovací látky i jedinou) ochranou proti probíhající pandemii bude radikální plošné omezení sociálních kontaktů. Dle § 36 odst. 1 krizového zákona tedy stát odpovídá pouze za škodu způsobenou jeho činností při provádění konkrétních krizových opatření, která mají individuální povahu a jsou zaměřená vůči konkrétním právnickým a fyzickým osobám. Nelze dovodit odpovědnost státu za škody způsobené plošným omezením práv a svobod neurčitému okruhu osob přijetím plošně a všeobecně závazným krizovým opatřením“. Dále odvolací soud odkázal na rozsudek ze dne 23. 2. 2022, č. j. 23 Co 40/2022-93, ve kterém se jednalo o mimořádné opatření vydané vládou z důvodu pandemie Covid-19, a ve kterém soud dovodil, že „citované ustanovení nezakládá odpovědnost státu za škodu vzniklou (samotným) přijetím předmětných krizových opatření, neboť ty samy mají právní povahu obecně závazného právního aktu, jsou pramenem obecné právní regulace dopadající na neurčitý a individuálně neurčený okruh osob,

kterým stanoví právní povinnosti; stát nenese v obecné rovině odpovědnost za normotvorbu a za újmu vzniklou osobám tím, že plní právní povinnosti založené právním předpisem; taková odpovědnost státu nevyplývá z žádného právního předpisu a nebyla dovozena ani judikaturou; v intencích ustanovení § 36 krizového zákona stát odpovídá pouze za škodu při provádění konkrétních krizových opatření, která mají individuální povahu a jsou zaměřena vůči konkrétní právnické nebo fyzické osobě, jak vyplývá ohledně i ze smyslu zákona, kdy záměrem bylo odškodňovat pouze výjimečné případy škod vzniklých přímo při činnosti složek státu provádějících krizová opatření, například poskytnutí věcných prostředků či při cvičeních dle krizového zákona“. Závěrem odvolací soud citoval rozsudek ze dne 29. 6. 2022, č. j. 28 Co 154/2022-104, ve znění opravného usnesení ze dne 5. 8. 2022, č. j. 28 Co 154/2022-109, kde odvolací soud uvedl, že „vytýkané usnesení o přijetí krizového opatření má právně povahu obecného normativního právního aktu a nemůže mít povahu individuálního zásahu. Odvolací soud souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že nedochází k zásahu do individuálního práva a majetkové sféry jednotlivce ve prospěch celku při řešení krizové situace, jež zasluhuje odškodnění. Plošným omezením určitých práv a svobod neurčitému okruhu osob přijatým obecně závazným právním předpisem při řešení krizového stavu k zásahu do individuálního práva žalobkyně nedošlo“. Odvolací soud z výše uvedených důvodů rozsudek soudu prvního stupně jak ve výroku o věci samé, tak i v akcesorickém výroku o náhradě nákladů řízení, podle ustanovení § 219 občanského soudního řádu jako věcně správný potvrdil, aniž se již zabýval tím, zda se v případě žalobkyně jednalo o nahraditelnou škodu či nikoliv.

č. 68

II.

Dovolání a vyjádření k němu

12. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně v rozsahu výroku I dovoláním, ve kterém uplatnila následující dovolací důvody.

13. Odvolací soud nesprávně posoudil otázku, zda na daný skutkový stav může být aplikován výklad ustanovení § 36 odst. 1 krizového zákona, i když všechna krizová opatření, kterými byl v určitých specifikovaných časech omezen a posléze zcela zakázán maloobchodní prodej a prodej a poskytování služeb v provozovnách, směřovala proti okruhu blíže neurčených adresátů, neměla tedy individuální povahu. Přípustnost dovolání ohledně dané otázky spatřuje žalobkyně v tom, že uvedená otázka nebyla dosud v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena.

14. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

16. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. (a § 241a odst. 2 o. s. ř.).

17. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

18. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

19. Podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není dovolání přípustné proti rozsudkům a usnesením, vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

20. Z hlediska hmotného práva záviselo rozhodnutí odvolacího soudu na posouzení otázky podmínek odpovědnosti státu za škodu způsobenou provedením krizového opatření podle § 36 odst. 1 krizového zákona, a to co do povahy krizového opatření a výkladu pojmu „provedení krizového opatření“. Ohledně této otázky je dovolání přípustné, neboť ji odvolací soud dílem posoudil v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu a dílem jde o otázku v judikatuře Nejvyššího soudu dosud neřešenou.

21. Nejvyšší soud k tomu dodává, že otázka, pro jejíž řešení je dovolání přípustné, se týká dílčí složky právního titulu, na jehož základě měly vzniknout celkem dva nároky uplatněné žalobkyní (nárok na náhradu škody spočívající v ušlém zisku a nárok na náhradu škody spočívající v nákladech právního zastoupení). Protože právě otázka existence dílčí složky daného právního titulu, nikoli jednotlivé nároky žalobkyně, jsou předmětem dovolání, neuplatní se v této věci omezení přípustnosti dovolání obsažené v ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2016, sp. zn. [30 Cdo 2478/2015](#), uveřejněný pod č. 9/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Dovolání žalobkyně je tedy přípustné i co do žalobkyní uplatněného nároku na náhradu škody spočívající v nákladech právního zastoupení, byť svou výší nepřesahuje částku 50 000 Kč ve smyslu § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

22. Dovolání je důvodné.

23. Podle § 2 písm. c) krizového zákona pro účely tohoto zákona se rozumí krizovým opatřením organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob.

24. Podle § 5 písm. e) krizového zákona za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění.

25. Podle § 6 odst. 1 písm. b) krizového zákona je vláda oprávněna v době trvání nouzového stavu na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu nařídit zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území.

26. Podle § 36 odst. 1 krizového zákona je stát povinen nahradit škodu způsobenou právními a fyzickými osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními (§ 39 odst. 5) prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.

27. Podle § 36 odst. 2 krizového zákona náhrada věcné škody vzniklé při činnosti orgánů provádějících krizová opatření nebo při uložení poskytnutí věcných prostředků se poskytuje podle právních předpisů platných v době vzniku škody.

28. Podle § 36 odst. 4 krizového zákona peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma.

29. Odvolací soud postavil zamítnutí žaloby na dvou argumentech. Zaprvé ustanovení § 36 odst. 1 krizového zákona nezakládá odpovědnost státu za škodu vzniklou (samotným) přijetím předmětných krizových opatření, neboť ta sama mají právní povahu obecně závazného právního aktu, jsou pramenem obecné právní regulace dopadající na neurčitý a individuálně neurčený okruh osob, kterým stanoví právní povinnosti; stát nenese v obecné rovině odpovědnost za normotvorbu a za újmu vzniklou osobám tím, že plní právní povinnosti založené právním předpisem. Zadruhé má stát odpovídat podle § 36 odst. 1 krizového zákona pouze za škodu způsobenou jeho činností při provádění konkrétních krizových opatření.

30. K podmínkám odpovědnosti státu za škodu způsobenou v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními se Nejvyšší soud již v minulosti vyjádřil. Z ustanovení § 36 odst. 1 krizového zákona je podle Nejvyššího soudu zřejmé, že institut odpovědnosti za škodu vzniklou v příčinné souvislosti s krizovým opatřením je speciální normou obsahující zvláštní skutkovou podstatu odpovědnosti státu za škodu, která se řídí právě tímto zákonem, nikoliv zákonem č. 82/1998 Sb. či obecným předpisem. Zakládá přitom odpovědnost bez zřetele na zavinění (tzv. objektivní odpovědnost) a na rozdíl od uvedeného zákona nevyžaduje, aby škoda byla vyvolána nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem. Tato speciální odpovědnost je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1. provedení krizového opatření, 2. vznik škody a 3. příčinná souvislost mezi krizovým opatřením a vznikem škody. Stát se může odpovědnosti zprostit, prokáže-li (důkazní břemeno leží na něm), že poškozený si způsobil škodu sám. Z díkce ustanovení § 36 odst. 1 krizového zákona je nepochybné, že odpovědnou osobou je stát (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. [25 Cdo 1649/2007](#), uveřejněný pod č. 10/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

31. V souvislosti s tím a v návaznosti na dovolatelkou vymezený dovolací důvod a argumentaci odvolacího soudu, se Nejvyšší soud na prvním místě zabýval otázkou, zda činí krizový zákon rozdíl mezi krizovými opatřeními, která působí na území celé České republiky, a těmi, která směřují vůči konkrétní osobě nebo konkrétně vymezenému okruhu osob.

32. Z textu krizového zákona přitom taková distinkce neplyne. Jeho ustanovení § 2 písm. c) definuje krizové opatření jako organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové

situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob. Z jazykového vyjádření přitom neplyne, že by okruh osob, do jejichž práv a povinností krizové opatření zasahuje, musel být konkrétně vymezen nebo omezen.

33. K určitému omezení okruhu osob, které mohou mít nárok na náhradu škody podle § 36 odst. 1 krizového zákona, dochází z povahy věci jen proto, že konkrétní krizové opatření nezasahuje škodu působícím způsobem do práv všech osob, ale typicky jen těch, kterých se týká. V případě dovolatelky opírala vláda jako orgán krizového řízení předmětná krizová opatření o § 5 písm. e) krizového zákona, podle kterého za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění, a o § 6 odst. 1 písm. b) krizového zákona, podle kterého vláda je oprávněna v době trvání nouzového stavu na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu nařídít zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území. Typicky tak uvedená krizová opatření z hlediska jejich potenciálu způsobit škodu dopadala na ty osoby, které podnikaly v oblasti, v níž bylo podnikání danými opatřeními zakázáno nebo omezeno. Daná okolnost však nijak nepodporuje úvahu odvolacího soudu o tom, že stát odpovídá jen za škodu způsobenou krizovými opatřeními individuální povahy.

34. Jazykový výklad však představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě, a je tedy pouhým východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu, k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad *e ratione legis* atd. (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. [Pl. ÚS 33/97](#), ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. [Pl. ÚS 42/03](#), či ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. [Pl. ÚS 87/06](#)). Ostatně, přihlížet ke smyslu zákona a úmyslu zákonodárce soudům ukládá i § 2 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), podle kterého zákonnému ustanovení nelze přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodárce; nikdo se však nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu.

35. Protože se systematiky krizového zákona žádné omezení odpovědnosti státu na škodu způsobenou individuálně zaměřenými krizovými opatřeními neplyne, zabýval se Nejvyšší soud otázkou, zda takové omezení odpovědnosti státu odpovídá vůli historického zákonodárce.

36. Podle § 54 vládního návrhu zákona o krizovém řízení a integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (krizový zákon) stát odpovídá za škodu způsobenou právními a fyzickými osobám, vzniklou v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními, záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám (odst. 1). Peněžní náhrada se poskytne právními a fyzickými osobám, které utrpěly škodu při činnosti orgánů provádějících krizová opatření a záchranné a likvidační práce, uloženém poskytnutí věcných prostředků, činnostech uvedených v § 48 odst. 3 písm. f) (odst. 2).

37. Důvodová zpráva k dané části vládního návrhu uvádí, že znění odst. 1 vychází ze skutečnosti, že nositelem odpovědnosti za škodu je stát, jehož orgány převážně realizují krizové řízení a krizová opatření. V tomto ustanovení je upraveno řešení náhrady škody, která může vzniknout při výkonu uvedených činností, přičemž nemusí jít vždy o souvislost

s řešením některé konkrétní krizové situace, protože ke škodě může dojít např. i při cvičeních složek integrovaného záchranného systému prováděných podle zákona.

38. V průběhu projednání vládního návrhu zákona výborem pro obranu a bezpečnost byl přijat komplexní pozměňovací návrh, který text původně navrženého § 54 odst. 1 vládního návrhu změnil co do označení na § 36 odst. 1 a co do obsahu jej změnil do podoby, která se dnes nachází v daném ustanovení krizového zákona. Ze stenografického záznamu schůze Poslanecké sněmovny ze dne 24. 5. 2000 plyne, že „většina dalších změn provedených výborem pro obranu a bezpečnost ve vládním návrhu krizového zákona vycházela také z této skutečnosti: jedná se především o úpravu odstraňující překrývání krizového zákona a zákona o zajišťování obrany v některých ustanoveních, ale také zestručnění vlastního textu.“

č. 68

39. Z důvodové zprávy k vládnímu návrhu dále plyne, že důvodem návrhu je společenská potřeba zvláštní právní úpravy, která by vytvořila podmínky pro řešení situací vyvolaných mimořádnými událostmi především velkého rozsahu. Potřebnost odpovídající právní úpravy vyplynula dále zvláště naléhavě při řešení rozsáhlých ničivých povodní v roce 1997, které postihly 1/3 území republiky a zasáhly také území sousedních států. Absence právních a dalších podmínek byla tehdy zřejmá zejména při provádění záchranných a likvidačních prací, kdy byly bezprostředně ohroženy lidské životy a majetek.

40. Z uvedeného nijak neplyne, že by historický zákonodárce zamýšlel omezit povinnost státu k náhradě škody jen na individuálně zaměřená krizová opatření. Naopak, byl si vědom toho, že krizovými opatřeními budou řešeny mimořádné události velkého rozsahu, přičemž přihlížel ke zkušenosti s povodněmi, jež zasáhly třetinu území státu. Konečně skutečnost, že zákonodárce nemůže v době přijetí určité právní úpravy domyslet, na které všechny situace bude do budoucna z hlediska vymezení hypotézy v ní obsažené právní normy tato norma použita, není nijak výjimečná a je řešitelná standardními metodami výkladu práva, včetně analogie a teleologické redukce. Argumentace nepředvídatelností mimořádné situace spočívající v epidemii silně nakažlivého onemocnění, které postihne celé území státu, není proto namístě.

41. Omezení odpovědnosti státu podle § 36 odst. 1 krizového zákona na situace, kdy krizové opatření směřuje proti konkrétně určeným osobám, jak je provedl odvolací soud, proto nemá oporu v zákoně a nelze je dovést ani teleologickým výkladem. Proto je právní posouzení věci odvolacím soudem z tohoto důvodu nesprávné.

42. Nesprávné jsou rovněž úvahy odvolacího soudu v tom směru, že stát nenese odpovědnost za újmu způsobenou krizovými opatřeními, která jsou svojí povahou produktem legislativní činnosti. Předně je třeba poukázat na to, že za újmu způsobenou normativními akty s obecnou působností stát neodpovídá toliko v režimu zákona č. 82/1998 Sb. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. [25 Cdo 1210/2009](#), nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 7. 1994, sp. zn. [I. ÚS 92/94](#)). Je tomu tak proto, že normotvorná činnost nemůže být posuzována jako nesprávný úřední postup, a proto nelze v daném případě dovést ani odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb.

43. Závěr o tom, že stát neodpovídá za újmu způsobenou legislativní činností nebo její absencí ale neplatí bezvýjimečně. V minulosti Nejvyšší soud dovedl odpovědnost státu za legislativní

pochybení v případě porušení práva Evropské unie (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2012, sp. zn. [28 Cdo 2927/2010](#)). Stejně tak v minulosti dovodil Ústavní soud povinnost státu k náhradě škody kvůli pochybení při legislativní činnosti v důsledku absence odpovídající právní úpravy regulace nájemného (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 27/09](#), a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. [31 Cdo 1042/2017](#), uveřejněný pod č. 20/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

44. Konečně zákonodárci nic nebrání v tom, aby na sebe stát dobrovolně přijal povinnost k náhradě škody způsobené různou činností orgánů výkonu veřejné moci, včetně výkonu činnosti legislativní, jak se tomu stalo právě v § 36 odst. 1 krizového zákona.

45. Nejvyšší soud přitom nepovažuje za podstatné se vyjadřovat k otázce, zda konkrétní krizová opatření, od nichž žalobkyně odvozuje vznik své škody, byla či nebyla právními předpisy (k tomu srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2020, sp. zn. [Pl. ÚS 8/20](#), bod 35 a násl., nebo ze dne 16. 6. 2020, sp. zn. [Pl. ÚS 20/20](#), body 11 až 13), neboť jde o otázku, na jejímž řešení právní posouzení nároku žalobkyně nespočívá, protože i svou povahou normotvorné krizové opatření je stále krizovým opatřením ve smyslu § 2 písm. c) krizového zákona.

46. Následně se Nejvyšší soud zabýval výkladem pojmu „provedení krizového opatření“, a to s ohledem na závěr odvolacího soudu, že má stát odpovídat podle § 36 odst. 1 krizového zákona pouze za škodu způsobenou jeho činností při provádění konkrétních krizových opatření. Jinak řečeno, samotné vydání krizového opatření vládou nelze považovat za jeho provedení ve smyslu § 36 odst. 1 krizového zákona.

47. K odpovědi na uvedenou otázku je třeba nejprve vzít do úvahy účel povinnosti státu nahradit škodu způsobenou provedením krizového opatření. Ta stojí na myšlence, že „když byl někdo nucen obětovat svůj majetek ve prospěch jiného, má mu ten, v jehož prospěch tento majetek obětoval, nahradit vzniklou škodu. Vzhledem k tomu, že za krizových stavů jde o ohrožení veřejných zájmů (dobro), má mu být škoda nahrazena z veřejných rozpočtů“ (viz Melzer, F. Poskytování náhrad za újmy vyvolané krizovými opatřeními v průběhu koronavirové pandemie, Bulletin advokacie, č. 4/2020, s. 16). Obdobnou myšlenku lze nalézt i ve stávající právní úpravě § 1037 o. z. (Ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu lze na nezbytnou dobu a v nezbytné míře použít vlastnickou věc, pokud účelu nelze dosáhnout jinak), § 1038 o. z. (Ve veřejném zájmu, který nelze uspokojit jinak, a jen na základě zákona lze vlastnické právo omezit nebo věc vyvlastnit), § 1039 o. z. (Za omezení vlastnického práva nebo vyvlastnění věci náleží vlastníkovu plná náhrada odpovídající míře, v jaké byl jeho majetek těmito opatřeními dotčen – odst. 1; Náhrada se poskytuje v penězích. Lze ji však poskytnout i jiným způsobem, pokud si to strany ujednají – odst. 2) a § 3014 o. z. (Obětuje-li se něčí věc v nouzi, aby se odvrátila větší škoda, dá každý, kdo z toho měl užitek, poškozenému poměrnou náhradu). Lze tedy uzavřít, že náhrada škody v případě obětování statku jedné osoby ve veřejném zájmu není v poměrech českého práva neznámým institutem.

48. Nejvyšší soud se ve své judikatuře dosud nevyjádřil výslovně k otázce, kdy dochází k provedení krizového opatření jako jedné z podmínek vzniku odpovědnosti státu za škodu jím způsobenou. Z výše uvedeného je však zřejmé, že povinnost státu nahradit škodu způsobenou krizovým opatřením nastupuje ve chvíli, kdy nastanou takové účinky krizového opatření, které povedou ke vzniku škody. Tento okamžik je třeba posoudit podle konkrétních okolností

věci, neboť krizová opatření „mohou zahrnovat různorodou skupinu předem víceméně nedeterminovaných aktivit (reakcí) orgánů krizového řízení za účelem zvládnutí krizové situace.“ (srov. Svoboda, T., Helč, D. K povaze „krizových opatření“, odpovědnosti za škodu a ochraně subjektivních práv (1. část), Právní rozhledy 9/2021, s. 315). Z toho důvodu nelze omezit odpovědnost státu jen na ta krizová opatření, která stát sám provede (např. zboření domu, jak je níže popsáno).

49. Čistě pro ilustraci pestrosti možných krizových opatření Nejvyšší soud uvádí, že v rozsudku ze dne 10. 1. 2019, sp. zn. [25 Cdo 1480/2018](#), rozhodoval na základě skutkového stavu, podle něž v době povodní v roce 2013 starostka obce vyzvala žalobkyni, aby vzhledem k nouzovému stavu vyhlášenému vládou ČR v souvislosti s povodňovou situací poskytla obci pásový nakladač Liebherr L 566 za účelem zbudování ochranné hráze. Žalobkyně stroj poskytla, ten byl dne 6. 6. 2013 zaplaven a zničen. Šlo tedy o dobrovolné plnění žalobkyně na základě krizového opatření starostky. V rozsudku ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. [25 Cdo 1649/2007](#), zase Nejvyšší soud rozhodoval na základě skutkového stavu, podle kterého žalobce byl vlastníkem určité budovy. Rozhodnutím předsedy vlády ČR ze dne 12. 8. 2002, č. 373/2002 Sb., došlo k vyhlášení nouzového stavu v důsledku rozsáhlých povodní na dobu od 12. 8. 2002 do 22. 8. 2002 a k nařízení krizových opatření spočívajících mimo jiné v odstraňování staveb, bude-li to nezbytné pro zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení. Na základě příkazu primátora hlavního města Prahy ze dne 12. 8. 2002 o organizaci nutných opatření na ochranu života a zdraví obyvatelstva a na ochranu majetku v rámci realizace krizových opatření rozhodla dne 16. 8. 2002 ve 14 hodin povodňová komise městské části Praha 4 o odstranění podmáčených staveb v prostoru mezi tělesem tramvajové trati a břehem Vltavy, a to i budovy žalobce, která byla odstraněna téhož dne. Konečně v rozsudku ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. [25 Cdo 3798/2007](#), uveřejněném pod č. 74/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozhodoval Nejvyšší soud za skutkového stavu, podle kterého žalobkyně je vlastníkem domu, v němž provozuje hotel. Rozhodnutím předsedy vlády ČR ze dne 12. 8. 2002, č. 373/2002 Sb., došlo k vyhlášení nouzového stavu v důsledku rozsáhlých povodní na dobu od 12. 8. 2002 do 22. 8. 2002 a k nařízení krizových opatření spočívajících mimo jiné v evakuaci ohrožených osob, v zákazu vstupu, pobytu a pohybu osob na postiženém území, přičemž pro území hlavního města konkretizoval tato opatření primátor hlavního města Prahy. Při nucené evakuaci dne 13. 8. 2002 ve 3 hodiny ráno ukončili pracovníci žalobkyně pobyt hotelových hostů a v ranních hodinách pak po výzvách Policie ČR hotel sami opustili. K tomu Nejvyšší soud dodává, že v žádné z uvedených věcí nebyla předmětem dovolacího řízení otázka výkladu pojmu „provedení“ krizového opatření.

50. V poměrech žalobkyně došlo vydáním krizových opatření k omezení či zákazu maloobchodního prodeje, čímž měl žalobkyni ujít zisk. Z povahy těchto opatření plyne, že jejich účinky nastaly okamžikem, který je v každém jednotlivém krizovém opatření uveden. Od něj získala daná opatření potenciál způsobit žalobkyni škodu. Tento okamžik je proto nutno považovat za okamžik provedení krizových opatření ve smyslu § 36 odst. 1 krizového zákona.

51. Okolnost, že se žalobkyně sama krizovému opatření podrobila a že je respektovala, jí nemůže jít k tíži. Dovedení názoru odvolacího soudu ad absurdum by znamenalo, že ten prodejce, který by krizové opatření nerespektoval a proti kterému by muselo být krizové opatření „provedeno“ za použití síly, například orgány policie, by v souladu s úvahou odvolacího soudu nárok na náhradu škody podle § 36 odst. 1 krizového zákona měl,

zatímco žalobkyně, která jednala právně souladně, by jej mít neměla. Takový závěr je zjevně nesprávný.

52. Uvedený závěr podporuje i ustanovení § 36 odst. 3 krizového zákona, které již nehovoří o tom, že škoda či újma měla vzniknout provedením krizového opatření, ale hovoří i o škodě nebo újmě vzniklé v důsledku krizového opatření.

53. Z uvedeného je zřejmé, že v obou částech otázky, pro kterou bylo dovolání přípustně, posoudil odvolací soud nárok žalobkyně nesprávně. Nejvyšší soud vzhledem k tomu napadený rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil.

54. K tomu Nejvyšší soud dodává, že se odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně nezabýval otázkou vzniku škody na straně žalobkyně, a proto se ani Nejvyšší soud k dané otázce nemohl vyjádřit.

55. Soudy jsou ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázány právními názory dovolacího soudu v tomto rozhodnutí vyslovenými.

č. 69

Přihlášený věřitel, který popřel pohledávku jiného přihlášeného věřitele, je povinen složit jistotu na náklady řízení incidenčního sporu ve lhůtě určené v § 202 odst. 3 insolvenčního zákona, byť totožnou pohledávku popřel insolvenční správce.

Výjimka z povinnosti popírajícího věřitele složit jistotu obsažená v ustanovení § 202 odst. 6 věty druhé insolvenčního zákona dopadá (pouze) na situaci vymezenou v ustanovení § 336 odst. 4 insolvenčního zákona.

Popěrný úkon přihlášeného věřitele má při řešení úpadku dlužníka konkursem nebo oddlužením vliv na zjištění popřené pohledávky i tehdy, jestliže pohledávku ve stejném rozsahu současně nebo i dříve popřela jiná osoba nadaná popěrným právem (jiný přihlášený věřitel nebo insolvenční správce při řešení úpadku dlužníka konkursem anebo jiný přihlášený věřitel, insolvenční správce nebo dlužník při řešení úpadku dlužníka oddlužením).

Incidenční spory, Popření pohledávky, Insolvenční správce, Věřitel, Jistota
§ 200 odst. 1, 2, 3, 5 IZ, § 201 odst. 1 písm. a) IZ, § 202 odst. 3 až 6 IZ

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2023, sen. zn. [29 ICdo 94/2021](#), ECLI:CZ:NS:2023:29.ICDO.94.2021.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 5. 2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „insolvenční soud“) usnesením ze dne 30. 3. 2021, č. j. 42 ICM 921/2021-14, odmítl (pro nesložení jistoty) podle § 202 odst. 5 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), žalobu, jíž žalobce (jako přihlášený věřitel) v insolvenčním řízení dlužníka Mladá fronta a. s. uplatnil popření pohledávky žalovaného (rovněž přihlášeného věřitele) [bod I. výroku] a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

2. Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením potvrdil rozhodnutí insolvenčního soudu (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

3. Odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 200 odst. 1 až 3 a 5 a § 202 odst. 3 a 6 insolvenčního zákona – dospěl k závěru, že rozhodnutí insolvenčního soudu je správné. Doplnil, že každý přihlášený věřitel, jenž popřel pohledávku, mohl složit jistotu na náklady incidenčního sporu ve výši 10 000 Kč jen ve lhůtě určené v § 202 odst. 3 insolvenčního zákona; k opožděnému složení jistoty se nepřihlíží. Uvedené platí bezvýjimečně, tedy i v situaci, kdy pohledávku popřel (i) insolvenční správce a o této pohledávce byl již zahájen incidenční

spor. Odvolací soud též vysvětlil, že insolvenční soud není povinen vyzývat popírajícího věřitele k odstranění vad popěrného úkonu, ani jej poučovat o složení jistoty.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, v němž namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod dle § 241a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“)], a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí obou soudů zrušil a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

5. Přípustnost dovolání vymezuje dovolatel argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Konkrétně dovolatel předkládá Nejvyššímu soudu k zodpovězení tuto otázku:

Má přihlášený věřitel, který popřel pohledávku jiného přihlášeného věřitele, povinnost složit (podle ustanovení § 202 odst. 3 insolvenčního zákona) do 15 dnů po skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce u insolvenčního soudu jistotu na náklady řízení incidenčního sporu ve výši 10 000 Kč i tehdy, jestliže totožnou pohledávku popřel též insolvenční správce dlužníka?

6. Dovolatel zdůrazňuje, že pohledávku žalovaného popřel rovněž insolvenční správce a dlužník; oba co do pravosti, *in eventum* co do výše (1 Kč). Dovolatel snáší argumenty ve prospěch názoru, podle něhož nebyl povinen složit jistotu na náklady řízení incidenčního sporu, když jeho popření nemělo vliv na zjištění pohledávky. I kdyby pohledávku dovolatel nepopřel, nebyla by (po dobu popření dovolatelem) zjištěna z důvodu jejího popření insolvenčním správcem. K tomu poukazuje na ustanovení § 202 odst. 6 insolvenčního zákona a na jeho systematický výklad.

7. Žalovaný ve vyjádření považuje napadené rozhodnutí za věcně správné. Navrhuje dovolání odmítnout jako zjevně bezdůvodné, případně zamítnout jako nedůvodné.

III.

Přípustnost dovolání

8. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád, v aktuálním znění.

9. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, dovoláním otevřeně, jde o věc dovolacím soudem v insolvenčních souvislostech beze zbytku neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

11. Ze zjištění odvolacího soudu ve vazbě na obsah insolvenčního spisu plynou následující skutečnosti:

[1] Usnesením ze dne 14. 2. 2020 insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka.

[2] Usnesením ze dne 9. 11. 2020 insolvenční soud (mimo jiné) prohlásil konkurs na majetek dlužníka.

[3] Dne 12. 5. 2020 došlo insolvenčnímu soudu podání, jímž právní předchůdce dovolatele (věřitel č. 257) na předepsaném formuláři popřel pohledávku žalovaného (věřitele č. 213) co do pravosti a výše. Šlo o pohledávku č. 1 přihlášenou ve výši 24 396 819,56 Kč.

[4] Dne 21. 1. 2021 se konalo zvláštní přezkumné jednání, na němž pohledávku popřel insolvenční správce co do pravosti, *in eventum* co do výše.

[5] Usnesení o odmítnutí žaloby insolvenční soud vydal dne 30. 3. 2021. Dovolatel složil jistotu na náklady řízení incidenčního sporu ve výši 10 000 Kč na účet insolvenčního soudu dne 20. 5. 2021.

12. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

13. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

Podle ustanovení § 200 insolvenčního zákona je věřitel oprávněn písemně popřít pohledávku jiného věřitele. Popření pohledávky musí mít stejné náležitosti jako žaloba podle občanského soudního řádu a musí z něj být patrné, zda se popírá pravost, výše nebo pořadí pohledávky. Popření pohledávky lze učinit pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis (odstavec 1). K popření pohledávky přihlášeným věřitelem se přihlíží, jen obsahuje-li podání všechny náležitosti a je-li doručeno insolvenčnímu soudu nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání o popřené pohledávce a, je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, nejpozději do 10 dnů po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek; v případě řešení úpadku oddlužením lhůta neskončí dříve než 7 dní ode dne zveřejnění přihlášky pohledávky v insolvenčním rejstříku. V případě postupu podle věty první se § 43 občanského soudního řádu nepoužije. Po uplynutí této lhůty již nelze měnit uplatněný důvod popření. K popření pohledávky učiněnému ve formě, která v době konání přezkumného jednání o popřené pohledávce vyžaduje jeho písemné doplnění, předložení jeho originálu, případně předložení písemného podání shodného znění,

se nepřihlíží (odstavec 2). Dospěje-li insolvenční soud k závěru, že k popření pohledávky přihlášeným věřitelem se nepřihlíží, odmítne je rozhodnutím, které může vydat jen do skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce nebo nejpozději v rozhodnutí podle § 410 (odstavec 3). Jestliže insolvenční soud popření pohledávky neodmítne, považuje se podání, jímž přihlášený věřitel popřel pohledávku, od rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, nejdříve však po uplynutí 10 dnů od skončení přezkumného jednání a, je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, po schválení zprávy o přezkumu, za žalobu, kterou tento věřitel uplatnil u insolvenčního soudu své popření vůči věřiteli, který pohledávku přihlásil (odstavec 5).

Dle ustanovení § 201 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona je pohledávka zjištěna, jestliže ji nepopřel insolvenční správce ani žádný z přihlášených věřitelů.

Z ustanovení § 202 insolvenčního zákona plyne, že přihlášený věřitel, který popřel pohledávku, je povinen složit do 15 dnů po skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce u insolvenčního soudu jistotu na náklady řízení incidenčního sporu ve výši 10 000 Kč. Nebylo-li v době konání přezkumného jednání o popřené pohledávce ještě rozhodnuto o způsobu řešení úpadku, neskončí tato lhůta dříve než uplynutím 10 dnů od rozhodnutí o způsobu řešení úpadku (odstavec 3). Insolvenční soud může uložit přihlášenému věřiteli, který popřel pohledávku, aby v incidenčním sporu složil i jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla věřiteli popřené pohledávky nedůvodným popřením pohledávky. Učiní tak jen na návrh věřitele popřené pohledávky, který doloží, že mu vznik takové škody nebo jiné újmy zjevně hrozí. Jestliže však podle dosavadních výsledků insolvenčního řízení lze očekávat, že popření pohledávky bude důvodné, insolvenční soud návrh věřitele popřené pohledávky na složení této jistoty zamítne. Přiměřeně se dále použijí ustanovení občanského soudního řádu o jistotě u předběžného opatření (odstavec 4). Nebude-li jistota podle odstavců 3 a 4 složena, nebo nedoloží-li přihlášený věřitel insolvenčnímu soudu, že povinnost složit jistotu podle zákona nemá, insolvenční soud žalobu, kterou přihlášený věřitel uplatnil popření pohledávky, odmítne (odstavec 5). Povinnost složit jistotu podle odstavců 3 a 4 nemá přihlášený věřitel, který ve lhůtě stanovené ke složení jistoty osvědčí, že jistotu bez své viny nemohl složit a že je tu nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mu mohla vzniknout újma. Přihlášený věřitel dále nemá povinnost složit jistotu po dobu, po kterou jeho popření nemá vliv na zjištění popřené pohledávky (odstavec 6).

14. V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení (25. 11. 2019) a později nedoznala změn.

15. Možnost věřitelů popírat pohledávky jiných věřitelů byla do insolvenčního zákona vtělena novelou provedenou s účinností od 31. 3. 2011 zákonem č. 69/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon [dle obecné části důvodové zprávy k vládnímu návrhu této novely, který projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období (2010 – 2013) jako tisk č. 233 (dále jen „důvodová zpráva“)] reagoval především na nález pléna Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. [Pl. ÚS 14/10](#), vyhlášený pod č. 241/2010 Sb., kterým Ústavní

soud zrušil s účinností od 31. 3. 2011 v ustanovení § 192 odst. 1 insolvenčního zákona úpravu, jež vycházela ze zásady, že právo popírat pravost, výši a pořadí přihlášených pohledávek mají jen dlužník a insolvenční správce, nikoliv jednotliví věřitelé.

16. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěrech, že jistotu na náklady řízení incidenčního sporu podle § 202 odst. 3 insolvenčního zákona je možné složit pouze v zákonem stanovené lhůtě. K pozdnímu složení jistoty, byť by bylo učiněno před vydáním rozhodnutí o odmítnutí žaloby podle § 202 odst. 5 insolvenčního zákona, se nepřihlíží. K tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014, sen. zn. [29 ICdo 26/2014](#), uveřejněné pod číslem 8/2015 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (včetně tam zmíněné judikatury Nejvyššího soudu), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014, sen. zn. [29 ICdo 27/2014](#), ze dne 24. 7. 2014, sen. zn. [29 ICdo 4/2014](#), nebo ze dne 26. 8. 2014, sen. zn. [29 ICdo 2/2014](#). Výše jistoty na náklady řízení incidenčního sporu i počátek běhu lhůty k jejímu složení jsou stanoveny zákonem v rámci úpravy popěrného práva věřitelů. Povinnost složit jistotu (a počátek běhu lhůty) se neodvíví od poskytnutí poučení či jakékoliv výzvy insolvenčním soudem popírajícímu věřiteli. Viz opět usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. [29 ICdo 4/2014](#).

17. S výše uvedenými závěry Nejvyššího soudu je napadené rozhodnutí souladné. Ostatně, dovolatel potud právní posouzení věci odvolacím soudem ani nezpochybňuje. Své výhrady soustředil do námitky, že se na něj vztahuje výjimka obsažená v § 202 odst. 6 větě druhé insolvenčního zákona (podle níž přihlášený věřitel nemá povinnost složit jistotu po dobu, po kterou jeho popření nemá vliv na zjištění popřené pohledávky).

18. Nejvyšší soud na tomto místě podotýká, že jako východiska, na nichž spočívá i jeho rozhodovací činnost, přejímá závěry formulované k výkladu právních norem Ústavním soudem již ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. [Pl. ÚS-st.-1/96](#), uveřejněném pod číslem 9/1997 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu. Tam Ústavní soud vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu *e ratione legis* před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Tamtéž Ústavní soud dodal, že smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomuje si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad *e ratione legis* před výkladem jazykovým. Srov. shodně např. též důvody rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. [31 Odo 495/2006](#), uveřejněného pod číslem 45/2009 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. [31 Cdo 1693/2008](#), uveřejněného pod číslem 34/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. [31 Cdo 4545/2008](#), uveřejněného

pod číslem 84/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. [31 Cdo 3881/2009](#), uveřejněného pod číslem 10/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

19. Smysl úpravy § 202 odst. 3 a 6 insolvenčního zákona ozřejmuje důvodová zpráva k pozdějšímu zákonu č. 69/2011 Sb. V její zvláštní části je k bodům 17. a 18. návrhu novely (§ 202) uvedeno, že:

„Navržené doplnění § 202 o nové odstavce 3 až 6 je smysluplnou pojistkou poskytující věřiteli přihlášené pohledávky přiměřenou jistotu, že věřitel, který formálně bezvadným a obsahově příléhavým úkonem popřel jeho pohledávku, je v případě svého neúspěchu ve sporu ochoten a schopen nést tíži nákladů sporu vzniklých věřiteli přihlášené pohledávky. Tomu odpovídá institut jistoty na náklady incidenčního sporu upravený na obdobných principech jako institut jistoty v občanském soudním řádu (srov. § 75b občanského soudního řádu).“

(...)

„Navržené znění § 202 odst. 6 upravuje situace, kdy popírající přihlášený věřitel nemá povinnost složit jistotu (podle zákona nebo rozhodnutí soudu) vůbec (věta první) nebo (ve vazbě na účinky popření v reorganizaci, jak jsou omezeny ustanovením § 336 odst. 4 návrhu zákona) po určitou dobu (věta druhá).“

20. Nejvyšší soud nesdílí názor dovolatele, že ustanovení § 202 odst. 6 věty druhé insolvenčního zákona necílí výlučně na ustanovení § 336 odst. 4 insolvenčního zákona. Z citované judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu plyne, že smysl a účel zákona lze dovodit z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce (v první řadě z důvodové zprávy k návrhu zákona); není-li tato vůle v důvodové zprávě nijak projevna (ač tomu zákonodárci objektivně nic nebránilo), nelze jiným typem výkladu dovozovat jeho skutečnou (neprojevenou) vůli (dovozovat, co zákonodárci „chtěl vyjádřit“). Podle přesvědčení Nejvyššího soudu zákonodárci v důvodové zprávě zřetelně objasnil smysl a účel výjimek z povinnosti popírajícího věřitele složit jistotu obsažených v ustanovení § 202 odst. 6 insolvenčního zákona. Ani předkládaný systematický výklad [akcentující, že ustanovení § 202 odst. 6 věty druhé bylo zařazeno do první části (obecné části) insolvenčního zákona a ustanovení § 336 odst. 4 do druhé části (insolvenčního zákona) v tomto ohledu neobstojí. Výjimky je totiž třeba vykládat restriktivně a nelze je vykládat širěji. K restriktivnímu výkladu výjimek srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2016, sen. zn. [29 ICdo 77/2014](#) (ústavní stížnost podanou proti tomuto rozhodnutí Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. [IV. ÚS 1498/17](#)), a tam uvedený rozsáhlý přehled judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. K závěrům tohoto rozsudku se Nejvyšší soud přihlásil např. v důvodech rozsudku ze dne 31. 10. 2019, sen. zn. [29 ICdo 156/2017](#), uveřejněného pod číslem 61/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

21. Úsudek dovolatele, že popření pohledávky věřitelem nemá vliv na zjištění popřené pohledávky také tehdy, jestliže pohledávku popřela (ve stejném rozsahu) i jiná osoba nadaná popěrným právem (v poměrech úpadku řešeného konkursem další přihlášený věřitel nebo insolvenční správce dlužníka), nemá oporu v textu insolvenčního zákona. Z něj se naopak

podává (srov. § 201 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona), že zjištění pohledávky brání jak popěrný úkon insolvenčního správce, tak popěrný úkon kteréhokoli z přihlášených věřitelů. Dovolatel nadto přehlíží, že i tam, kde přihlášený věřitel i insolvenční správce popřeli shodně pravost přihlášené pohledávky, se mohou lišit důvody popření pohledávky (sporné skutečnosti). Představu, že incidenční spor vyvolaný popěrným úkonem jiného přihlášeného věřitele by měl být (v pojetí předestíraném dovolatelem) v případě, že pohledávku co do pravosti popřel také insolvenční správce, projednán až po pravomocném skončení incidenčního sporu vyvolaného popěrným úkonem insolvenčního správce [jelikož do té doby (jak tvrdí dovolatel) nemá popření pohledávky jiným přihlášeným věřitelem vliv na její zjištění], lze vyvrátit též za použití argumentu ad absurdum. Takový postup by totiž, v přímém rozporu s ústavním principem právní jistoty a základní zásadou insolvenčního řízení vyjádřenou v § 5 písm. a/ insolvenčního zákona, byl přímým (a nežádoucím) zdrojem průtahů v insolvenčním řízení. Ostatně, kdyby mělo platit, že popření pravosti přihlášené pohledávky osobou nadanou popěrným právem činí z pozdějšího popěrného úkonu jiné osoby nadané popěrným právem (směřujícího rovněž k popření pravosti přihlášené pohledávky) až do „vypořádání“ prvního popření úkon, který nemá vliv na zjištění popřené pohledávky, pak by to byl právě dovolatel, jehož popření by se mělo projednat a rozhodnout jako první. Popřel totiž pohledávku již 12. 5. 2020, kdežto insolvenční správce dlužníka tak učinil až při přezkumném jednání, jež se konalo 21. 1. 2021 (a důvod dovozovat, že popření pohledávky insolvenčním správcem má vždy přednost před popřením pohledávky jiným přihlášeným věřitelem, dán není). Při takovém výkladu by tedy dovolatel opět byl povinen složit jistotu na náklady incidenčního sporu do 15 dnů po skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce (§ 202 odst. 3 insolvenčního zákona).

22. Nejvyšší soud nesdílí ani názor dovolatele, že odmítnutím žaloby bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť incidenční spor nebyl projednán meritorně. Ustanovení čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod totiž poskytují zákonodárci prostor pro uvážení, jak s přihlédnutím k zvláštnostem insolvenčního řízení zajistit co nejvyšší míru sladění často protichůdných individuálních zájmů insolvenčních věřitelů takovou úpravou jejich procesních oprávnění, aby byl naplněn jeho účel podle § 1 insolvenčního zákona. Insolvenční řízení je řízením specifickým, ústavnost jehož úpravy je nutno hodnotit jako jeden celek, byť tvořený jednotlivými a v různých fázích na sebe navazujícími řízeními, tedy nikoli jako pouze jako soubor procesních úkonů, rozhodnutí a dílčích řízení, probíhajících v jeho rámci. K tomu srov. náleží pléna Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2017, sp. zn. [Pl. ÚS 23/14](#), uveřejněný pod číslem 422/2017 Sb., a náleží pléna Ústavního soudu ze dne 7. 11. 2017, sp. zn. [Pl. ÚS 33/15](#), uveřejněný pod číslem 223/2019 Sb.

23. Nejvyšší soud tak shrnuje, že výjimka z povinnosti popírajícího věřitele složit jistotu obsažená v ustanovení § 202 odst. 6 věty druhé insolvenčního zákona (dle které přihlášený věřitel nemá povinnost složit jistotu po dobu, po kterou jeho popření nemá vliv na zjištění popřené pohledávky) dopadá (pouze) na situaci vymezenou v ustanovení § 336 odst. 4 insolvenčního zákona. Po dobu trvání reorganizace je přihlášená pohledávka, která byla popřena (jiným) věřitelem, pokládána za zjištěnou. Popěrný úkon přihlášeného věřitele má při řešení úpadku dlužníka konkursem nebo oddlužením vliv na zjištění popřené pohledávky i tehdy, jestliže pohledávku ve stejném rozsahu současně nebo i dříve popřela jiná osoba nadaná popěrným právem (jiný přihlášený věřitel nebo insolvenční správce při řešení úpadku

dlužníka konkursem anebo jiný přihlášený věřitel, insolvenční správce nebo dlužníka při řešení úpadku dlužníka oddlužením).

24. Uzavřel-li odvolací soud, že žalobce jako přihlášený věřitel, který popřel pohledávku jiného přihlášeného věřitele (žalovaného), byl povinen složit jistotu na náklady řízení incidenčního sporu ve lhůtě určené v § 202 odst. 3 insolvenčního zákona, byť totožnou pohledávku žalovaného popřel insolvenční správce, je jeho právní posouzení správné.

25. Dovolateli se tedy nepodařilo zpochybnit správnost právního posouzení věci odvolacím soudem. Protože vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání žalobce zamítl jako nedůvodné (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

č. 70

Hodnota obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení podle § 398 odst. 6 insolvenčního zákona, musí být určena nejpozději v okamžiku, kdy insolvenční soud schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty a ukládá dlužníku povinnost vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení majetek náležející do majetkové podstaty (§ 406 odst. 1 a odst. 3 písm. e/ insolvenčního zákona). Do té doby insolvenčnímu soudu nic nebrání v tom, aby zohlednil případné změny týkající se skutečností rozhodných pro stanovení hodnoty tzv. chráněného obydlí podle prováděcího právního předpisu.

Jsou-li splněny podmínky pro vydání obydlí insolvenčnímu správci ke zpeněžení, nemůže insolvenční soud místo toho dlužníku uložit doplatit jen rozdíl mezi hodnotou obydlí a jeho hodnotou určenou podle prováděcího právního předpisu (hodnotou tzv. chráněného obydlí).

Ve smyslu ustanovení § 398 odst. 6 insolvenčního zákona lze považovat za obydlí, které (případně) dlužník nemusí být povinen vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení, rovněž družstevní byt, respektive družstevní podíl (v bytovém družstvu). To však platí za předpokladu, že s družstevním podílem je spojeno právo nájmu družstevního bytu, který je dlužníkovým obydlím.

Insolvence, Oddlužení, Byty družstevní, Zpeněžování

§ 398 odst. 3 a odst. 6 IZ, nařízení vlády č. 189/2019 Sb.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2023, sen. zn. [29 NSČR 44/2021](#), ECLI:CZ:NS:2023:29.NSCR.44.2021.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání dlužnice proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 21. 1. 2021, Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „insolvenční soud“) mimo jiné:

[1] Rozhodl, že dlužnice je oprávněna podat návrh na povolení oddlužení (bod I. výroku).

[2] Schválil oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (bod III. výroku).

[3] Ustanovil insolvenční správkyň dlužnice JUDr. E. Š. (bod. IV výroku).

[4] Uložil dlužnici, aby vydala insolvenční správkyňi ke zpeněžení „členský podíl v Bytovém družstvu K., pojící se s právem nájmu bytové jednotky č. 1 v bytovém domě na adrese v Č.“ (dále též jen „družstevní podíl“) [bod V. výroku].

[5] Uložil insolvenční správkyňi zpeněžit majetek specifikovaný ve výroku V. pouze za kupní cenu minimálně ve výši stanovené hodnoty chráněného obydlí 1.845.753 Kč (bod VI. výroku).

2. Insolvenční soud vyšel (v návaznosti na obsah insolvenčního spisu promítnutý v insolvenčním rejstříku) zejména z toho, že:

[1] Insolvenčním návrhem spojeným s návrhem na povolení oddlužení bylo (dne 11. 5. 2020) zahájeno insolvenční řízení na majetek dlužnice.

[2] Usnesením ze dne 13. 5. 2020, insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužnice a povolil jí oddlužení.

[3] Podle znaleckého posudku č. 11553-1331/2020 zpracovaného společností X. i., s. r. o. dne 29. 6. 2020 (dále jen „znalecký posudek“) činila obvyklá cena družstevního podílu (ke dni 24. 6. 2020) částku 2.075.000 Kč.

[4] Označenou bytovou jednotku užívá dlužnice k zajištění svých bytových potřeb, přičemž ve společné domácnosti s ní nežije žádná osoba, které by byla povinna poskytovat výživné (s dlužnicí bydlí pouze její dcera, která je již zaměstnaná a finančně přispívá na chod domácnosti).

3. Na tomto základě insolvenční soud – cituje (mimo jiné) ustanovení § 398 odst. 3 a 6 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a § 1, § 2, § 3, § 4, § 5, § 8 a § 9 nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení (dále jen „nařízení vlády“) – dospěl k následujícím závěrům:

[1] Částka na zajištění obydlí v místě bydliště dlužnice (určená podle § 3 odst. 2 nařízení vlády jako součin statistické hodnoty a koeficientu růstu cen) činí 2.171.474 Kč.

[2] Hodnota obydlí, které není dlužnice povinna vydat ke zpeněžení (určená podle § 3 odst. 1 nařízení vlády jako součin částky na zajištění obydlí v bydlišti dlužnice a koeficientu zohledňovaných osob), odpovídá částce 1.845.753 Kč (správně jde o částku 1.845.752 Kč). Koeficient zohledňovaných osob přitom podle § 9 odst. 2 písm. a/ nařízení vlády činí 0,85, neboť zde není žádná zohledňovaná osoba.

[3] Jelikož hodnota obydlí dlužnice přesahuje hodnotu tzv. chráněného obydlí určenou dle nařízení vlády [obvyklá cena družstevního podílu činí 2.075.000 Kč, hodnota chráněného obydlí pak částku 1.845.753 Kč (správně 1.845.752 Kč)], insolvenční soud dlužnici uložil vydat obydlí (respektive družstevní podíl) insolvenční správkyňi ke zpeněžení.

[4] Tím, že insolvenční správkyňe bude moci zpeněžit družstevní podíl pouze tehdy, dosáhne-li kupní cena minimálně částky odpovídající hodnotě chráněného obydlí dlužnice, bude zcela naplněn účel ustanovení § 398 odst. 6 insolvenčního zákona. Má-li podle tohoto ustanovení zůstat dlužnici obydlí, jehož hodnota nedosahuje hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem, nepostačí k naplnění účelu zákona vyjít z hodnoty obydlí určené znaleckým posudkem, ale je nutné také zajistit, aby obydlí dlužnice nebylo zpeněženo za částku nižší, než kolik činí určená hodnota chráněného obydlí.

[5] Návrhu insolvenční správkyňe, aby obydlí bylo ponecháno dlužnici, neboť je ochotna doplatit rozdíl mezi jeho hodnotou a hodnotou chráněného obydlí, nelze vyhovět, neboť by tím došlo k poškození věřitelů. Aby mohlo být uvažováno o ponechání obydlí dlužnici, musela by dlužnice být schopna uhradit do majetkové podstaty částku odpovídající hodnotě družstevního podílu.

4. K odvolání dlužnice Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 17. 3. 2021, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

5. Odvolací soud z insolvenčního spisu dále zjistil, že:

[1] Družstevní podíl zahrnula insolvenční správkyňe do soupisu majetkové podstaty dlužnice (B-6).

[2] Ve znaleckém posudku znalec kromě obvyklé ceny družstevního podílu (ve výši 2.075.000 Kč) určil také hodnotu chráněného obydlí, které dlužnice není povinna vydat ke zpeněžení, a to (ke dni zjištění úpadku dlužnice) částkou 2.171.473 Kč. Vyšel přitom z toho, že s dlužnicí žije ve společné domácnosti jedna zohledňovaná osoba, dcera dlužnice. Hodnota chráněného obydlí tak byla vyšší než zjištěná obvyklá cena družstevního podílu o 96.473 Kč.

[3] Podáním ze dne 10. 12. 2020 (B-9) insolvenční správkyňe informovala insolvenční soud, že podle sdělení dlužnice její dcera již začala pracovat; v důsledku této skutečnosti insolvenční správkyňe nechala znalce přepočítat hodnotu chráněného obydlí, která – nyní již bez dcery jako zohledňované osoby – činí částku 1.845.752 Kč. Hodnota obydlí dlužnice tak přesahuje hodnotu chráněného obydlí o 229.248 Kč.

6. Vycházejí z výše uvedených skutečností, cituje ustanovení § 398 odst. 1, 3 a 6 insolvenčního zákona (ve znění účinném od 1. 6. 2019), a § 1, § 2 a § 3 nařízení vlády a shrnuje část důvodové zprávy k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, odvolací soud nejprve v obecné rovině předeslal, že při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník

podle § 398 odst. 3 insolvenčního zákona obvykle povinen vydat veškerý majetek náležející do majetkové podstaty insolvenčnímu správci ke zpeněžení, nevyplývá-li ze zprávy pro oddlužení, že by se zpeněžením tohoto majetku nedosáhlo žádného uspokojení věřitelů. Výjimkou je pouze obydlí dlužníka, které se insolvenčnímu správci primárně nevydává, nejde-li ve smyslu § 398 odst. 6 insolvenčního zákona o obydlí nadstandardní. Jeho hodnotu stanoví prováděcí právní předpis, kterým je nařízení vlády.

7. V poměrech dané věci, pokračoval odvolací soud, byl součástí majetkové podstaty dlužnice také družstevní podíl, s nímž je spojeno právo nájmu bytu, přičemž dlužnice užívala bytovou jednotku k zajišťování svých bytových potřeb. Dlužnice přitom nezpochybňovala závěry znaleckého posudku ohledně obvyklé ceny družstevního podílu, která přesahovala hodnotu chráněného obydlí určenou dle nařízení vlády o částku 229.248 Kč. Za tohoto stavu insolvenční soud správně uzavřel, že dlužnici stíhá zákonná povinnost vydat insolvenční správce obydlí (družstevní podíl) ke zpeněžení a že tato povinnost nemůže být zásadně eliminována návrhem dlužnice zaplatit do majetkové podstaty částku odpovídající rozdílu mezi obvyklou cenou družstevního podílu a hodnotou chráněného obydlí. K tomu odvolací soud doplnil, že insolvenční zákon sice možnost doplacení rozdílu obou hodnot výslovně nezapovídá, není proto ani vyloučeno, aby místo zpeněžení obydlí věřitelé upřednostnili nabídku dlužnice na poskytnutí „nadstandardního plnění“, takový postup by však nutně musel být podmíněn právě souhlasem věřitelů.

č. 70

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti usnesení odvolacího soudu podala dlužnice dovolání, jehož přípustnost vymezuje (poměřováno obsahem dovolání) ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Dovolatelka namítá, že usnesení odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu (případně též usnesení insolvenčního soudu v bodu V. výroku) zrušil a věc vrátil odvolacímu (insolvenčnímu) soudu k dalšímu řízení.

9. Dovolatelka předkládá Nejvyššímu soudu k posouzení následující otázky:

[1] Je přípustné, aby insolvenční soud rozhodl tak, že dlužník není povinen vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení své obydlí, jestliže zároveň doplatí rozdíl mezi hodnotou obydlí a hodnotou chráněného obydlí?

[2] Je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení své obydlí vždy, jestliže obvyklá cena obydlí přesahuje hodnotu chráněného obydlí, a to bez posouzení dalších okolností?

10. K takto formulovaným otázkám dovolatelka nejprve v obecné rovině předesílá, že s ohledem na definici pojmu obydlí provedenou v § 1 odst. 1 nařízení vlády nemůže být pochyb o tom, že družstevní podíl v bytovém družstvu a s ním spojený nájem bytu je možné podřadit pod pojem obydlí ve smyslu ustanovení § 398 odst. 6 insolvenčního zákona.

11. Způsob stanovení hodnoty obydlí, které podle § 398 odst. 6 insolvenčního zákona dlužník není povinen vydat ke zpeněžení, upravuje § 3 nařízení vlády. V projednávané věci sice byla tato hodnota určena znaleckým posudkem, konkrétní poměry dané věci však dovolatelka považuje za „vysoce nestandardní“. Původně byla hodnota chráněného obydlí určena částkou nižší, než kolik činila hodnota družstevního podílu. Rozdíl ve prospěch dovolatelky činil 96.473 Kč a její obydlí proto nemělo být vydáno insolvenčnímu správci ke zpeněžení. Teprve následně dcera dlužnice, jako vyživovaná osoba, ukončila studium na střední škole a nastoupila do zaměstnání (do pracovního poměru na dobu určitou). V návaznosti na tuto skutečnost byla přepočtena hodnota chráněného obydlí na částku 1.845.752 Kč, přičemž rozdíl oproti obvyklé ceně družstevního podílu tak nově představoval částku 229.248 Kč, a to v neprospěch dovolatelky. Dovolatelka za tohoto stavu navrhla insolvenčnímu soudu, že rozdíl doplatí formou pravidelných splátek. S ohledem na vyvážení zájmu dlužníka i společnosti na navrácení dlužníka do běžných socioekonomických vztahů se právě poskytnutí takového nadstandardního plnění jeví vhodným řešením vzniklé situace.

č. 70

12. Soud by navíc neměl při posuzování, zda obydlí dlužnice má být vydáno ke zpeněžení, vycházet pouze z porovnání hodnoty družstevního podílu a hodnoty chráněného obydlí, ale měl by zvážit také další významné skutečnosti, zejména to, že z výtěžku zpeněžení bude nutné odečíst odměnu insolvenčního správce a náklady spojené se zpeněžením, případně že hodnota družstevního podílu může v budoucnu také poklesnout a zpeněžením by tak nemuselo být dosaženo předpokládaného uspokojení věřitelů. „Vhodným“ by podle dovolatelky bylo rovněž přihlédnout ke skutečnosti, že obydlí dlužnice bylo pořízeno z prostředků poskytnutých na základě hypotečního úvěru (banka, která jej poskytla, je také přihlášeným věřitelem), přičemž pohledávka banky je zajištěna majetkem třetí osoby (obydlím rodičů), který je tak rovněž ohrožen postupem zvoleným v napadeném rozhodnutí. Navíc až se dcera dlužnice vrátí k dennímu studiu na střední škole, stane se opět vyživovanou osobou a povinnost dlužnice vydat obydlí ke zpeněžení nebude dána.

13. Oba soudy podle dlužnice pochybily, jestliže se nezabývaly výše uvedenými skutečnostmi a neposkytly dovolatelce „prostor pro řešení situace“. Dovolatelka dovozuje, že jí navržený postup, kdy by doplatila rozdíl mezi obvyklou cenou družstevního podílu a hodnotou chráněného obydlí, ustanovení § 398 odst. 3 a 6 insolvenčního zákona nezapovídá a takový postup se nepříčí ani zásadám, kterými je ovládáno insolvenční řízení.

III.

Přípustnost dovolání

14. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

15. Dovolání dlužnice je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení otázek dovoláním otevřených, týkajících se výkladu ustanovení § 398 odst. 3 a 6 insolvenčního zákona (ve vazbě na povinnost vydat ke zpeněžení obydlí), dosud v daných souvislostech Nejvyšším soudem neřešených.

IV.

Důvodnost dovolání

16. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

17. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

18. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

19. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona a nařízení vlády.

§ 398 (insolvenčního zákona) Způsoby oddlužení

(...)

(3) Při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení postupem obdobným podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a dále do doby podání zprávy o splnění oddlužení měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

(...)

(6) Dlužník není povinen vydat majetek ke zpeněžení podle odstavce 3, vyplývá-li ze zprávy pro oddlužení, že by se zpeněžením tohoto majetku nedosáhlo uspokojení věřitelů. Dlužník také není povinen vydat ke zpeněžení své obydlí, ledaže ze zprávy pro oddlužení vyplývá, že jeho hodnota přesahuje hodnotu určenou podle prováděcího právního předpisu násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti. Není-li dále stanoveno jinak, pro účely zpeněžení podle odstavce 3 do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Ustanovení § 409 odst. 4 není dotčeno.

§ 398a (insolvenčního zákona) Zpráva pro oddlužení

(1) Zprávu pro oddlužení s návrhem na způsob řešení oddlužení včetně návrhu a zdůvodnění výše zálohové splátky podle § 398b odst. 2 předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu spolu se zprávou o přezkumu podle § 410 odst. 2 ve lhůtě podle § 136 odst. 2 písm. f/.

(2) Insolvenční správce ve zprávě pro oddlužení zhodnotí předpokládané plnění věřitelům při realizovaných způsobech oddlužení, odůvodní ocenění položek soupisu a připojí k ní znalecký posudek, je-li v majetkové podstatě nemovitá věc; navrhuje-li insolvenční správce provést oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, připojí rovněž propočet předpokládaného uspokojení nezajištěných věřitelů a návrh distribučního schématu splátkového kalendáře pro jednotlivé nezajištěné věřitele a vyjádří se také k návrhu dlužníka podle § 398 odst. 4.

(...)

§ 406 (insolvenčního zákona)

(1) Neshledá-li důvody k vydání rozhodnutí podle § 405, insolvenční soud oddlužení schválí. Schválením oddlužení jsou vázáni jak dlužník, tak věřitelé, včetně věřitelů, kteří s oddlužením nesouhlasili nebo o něm nehlasovali.

(...)

(3) V rozhodnutí, jímž schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, insolvenční soud

(...)

e/ uloží dlužníku povinnost vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení majetek náležející do majetkové podstaty a označí majetek obdobně podle odstavce 2 písm. b/,

(...)

§ 407 (insolvenčního zákona)

(1) Účinky schválení oddlužení nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku.

(...)

§ 1 (nařízení vlády)

(1) Jako obydlí dlužníka v insolvenčním řízení, které není povinen vydat ke zpeněžení při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, může sloužit

a/ každá věc užívaná k zajištění bytových potřeb dlužníka a jeho rodiny, zejména dům, jednotka nebo družstevní podíl v bytovém družstvu, nebo

b/ část věci užívaná k témuž účelu, jestliže je bytem.

(2) Hodnota dlužníkovy obydli se určí jako výtěžek zpeněžení obydli, jehož dosažení je výsledkem zpeněžení věci, která slouží jako dlužníkovy obydli, a tento výsledek insolvenční správce očekává.

§ 3 (nařízení vlády)

(1) Hodnota obydli, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení, se určí jako součin částky na zajištění obydli v dlužníkově bydlišti a koeficientu zohledňovaných osob. Zohledňovanou osobou je osoba, která s dlužníkem žije ve společné domácnosti a které je zároveň dlužník povinen poskytovat výživné. Zjištěná hodnota se zaokrouhlí na celé koruny směrem nahoru.

(2) Částka na zajištění obydli v dlužníkově bydlišti se určí jako součin statistické hodnoty a koeficientu růstu cen. Zjištěná částka se zaokrouhlí na celé koruny směrem nahoru.

č. 70

§ 9 (nařízení vlády)

Koeficient zohledňovaných osob

(1) Jestliže je dlužníkovým obydlim dům, použije se koeficient zohledňovaných osob pro dům. V ostatních případech se použije koeficient zohledňovaných osob pro byt.

(2) Koeficient zohledňovaných osob pro byt činí

a/ 0,85 v případě, že žádná zohledňovaná osoba není,

b/ 1,00 v případě 1 zohledňované osoby,

(...)

20. V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení již v době, kdy bylo zahájeno insolvenčního řízení na majetek dovolatelky, a dosud nedoznala změn.

21. Výkladem ustanovení § 398 odst. 3 a 6 insolvenčního zákona se Nejvyšší soud zabýval (v době po vydání dovoláním napadeného rozhodnutí) již v usnesení ze dne 31. 8. 2021, sen. zn. [29 NSČR 42/2021](#), uveřejněném pod číslem 93/2022 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 93/2022“). V něm (mimo jiné) formuloval následující závěry:

[1] Prováděcím právním předpisem podle ustanovení § 398 odst. 6 insolvenčního zákona je nařízení vlády. Po formální stránce je v souladu se zákonem i ústavním pořádkem, jestliže oproti § 431 písm. h/ insolvenčního zákona došlo k provedení příslušného ustanovení podzákoným právním předpisem vyšší právní síly formou nařízení vlády dle čl. 78 Ústavy.

[2] Při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je (vedle pravidelného splácení pohledávek věřitelů z příjmů dlužníka) základní povinností dlužníka vydat insolvenčnímu správci veškerý majetek náležející do majetkové podstaty k jeho zpeněžení. Touto úpravou je naplňován účel insolvenčního zákona. Oddlužení však sleduje i další cíle a zájmy. Jde o způsob řešení úpadku, který může

v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů (§ 414 insolvenčního zákona).

[3] Jedním z nástrojů, který insolvenční zákon od 1. 6. 2019 využívá pro naplnění „spotřebitelského“ účelu oddlužení při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, je i ochrana dlužníka obydlí. Jak je totiž zřejmé z § 398 odst. 3 a 6 insolvenčního zákona, z obecné povinnosti dlužníka vydat veškerý svůj majetek ke zpeněžení při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty existují dvě výjimky. Vedle situace, kdy majetek dlužníka má nízkou hodnotu a jeho zpeněžením by nebylo dosaženo žádného výtěžku použitelného k uspokojení věřitelů, je upravena výjimka v podobě ochrany obydlí dlužníka.

[4] Tato výjimka je konstruována tak, že není-li hodnota obydlí dlužníka vyšší, než je hodnota určená prováděcím právním předpisem (nařízením vlády) násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti, toto obydlí nebude zpeněžováno a neposlouží k uspokojení pohledávek věřitelů. Jinak řečeno, pro rozhodnutí o povinnosti dlužníka (ne)vydat obydlí ke zpeněžení insolvenčnímu správci při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je rozhodné prosté porovnání hodnoty dlužníka obydlí (předpokládaného výtěžku zpeněžení tohoto obydlí) a hodnoty obydlí (pro tento účel) stanovené prováděcím právním předpisem.

[5] Insolvenční zákon (ani jiné právní předpisy) žádná další kritéria pro uplatnění výjimky z obecné povinnosti dlužníka vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení veškerý svůj majetek při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty neupravuje. Současně ani dle nařízení vlády se nepřihlíží k jiným faktorům než těm, které jsou v něm uvedeny.

[6] Ustanovení § 398 odst. 6 insolvenčního zákona coby výjimka z pravidla formulovaného v § 398 odst. 3 insolvenčního zákona dále posiluje ochranné prvky na straně dlužníka [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014, sen. zn. [29 NSČR 53/2012](#), uveřejněné pod číslem 10/2015 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek] tím, že do určité míry (vytyčené na základě zákonného zmocnění prováděcím právním předpisem) upřednostňuje (z příčin popsaných v důvodové zprávě k pozdějšímu zákonu č. 31/2019 Sb.) právo dlužníka na zachování majetku sloužícího k uspokojování jeho bytových potřeb před právy věřitelů dlužníka na uspokojení řádně zjištěných pohledávek z výtěžku zpeněžení tohoto majetku.

[7] Vzhledem k primárnímu účelu insolvenčního zákona dle jeho § 1 písm. a/ a § 5 písm. a/ a řízení podle tohoto zákona vedeného, pak dává smysl i to, že obydlí dlužníka není chráněno neomezeně. Proto je zkoumaná výjimka limitována. Ve své podstatě daná úprava konstruuje kompromis ve vztahu k účelu oddlužení tím, že stanoví maximální hodnotu, do které je to které konkrétní obydlí dlužníka touto výjimkou chráněno před zpeněžením po dobu trvání oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

22. Z výše podaných judikatorních závěrů pro poměry projednávané věci především plyne, že nejsou-li pro rozhodnutí o povinnosti dlužníka (ne)vydat obydlí ke zpeněžení insolvenčnímu

správci při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty podle § 398 odst. 3 a 6 insolvenčního zákona rozhodná žádná jiná kritéria než prosté porovnání hodnoty obydlí dlužnice (předpokládaného výtěžku zpeněžení tohoto obydlí) a hodnoty obydlí (pro tento účel) stanovené prováděcím právním předpisem, nemůže insolvenční soud (oproti mínění dovolatelky) při vydání takového rozhodnutí přihlížet k dalším (dovolatelkou označeným) skutečnostem, ani rozhodnout tak, že místo vydání dotčeného obydlí insolvenčnímu správci ke zpeněžení uloží dlužnici doplatit jen rozdíl mezi hodnotou obydlí a jeho hodnotou určenou podle nařízení vlády (stanovenou hodnotou tzv. chráněného obydlí).

23. Opačný postup (prosazovaný dovolatelkou) by v konečném důsledku neznamenal nic jiného než vytvoření další (zákonem neupravené) výjimky z obecné povinnosti dlužníka vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení veškerý svůj majetek (náležející do majetkové podstaty) při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (k restriktivnímu výkladu výjimek srov. důvody [R 93/2022](#), včetně judikatury tam dále označené).

24. Důvodnými neshledává Nejvyšší soud ani výhrady, jejichž prostřednictvím dovolatelka zpochybňuje soudy akceptovaný způsob určení hodnoty jejího obydlí podle prováděcího právního předpisu (okamžik, k němuž měla být tato hodnota stanovena). Dovolatelka soudům obou stupňů vytýká, že nezohlednily okolnost, že její dcera se v budoucnu může vrátit k dennímu studiu na střední škole a opět se tak stane zohledňovanou osobou ve smyslu § 3 odst. 1 nařízení vlády.

25. K tomu Nejvyšší soud nejprve v obecné rovině předesílá, že přes spornost této otázky v literatuře [srov. nesouhlasně např. Grygar, J.: Chráněné obydlí a jeho (ústavněprávní) limity, in: Bulletin advokacie, číslo 9, ročníku 2019, str. 32 a k tomu dále např. Sprinz, P., Jirmásek, T., Řeháček, O., Vrba, M., Zoubek, H. a kol.: Insolvenční zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 1060-1061, nebo Moravec, T., Kotoučová, J. a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 1478, anebo Kozák, J., Brož, J., Dadam, A., Stanislav, A., Strnad, Z., Zrůst, L., Žížlavský, M.: Insolvenční zákon. Komentář. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, str. 1413] sdílí názor, že ve smyslu ustanovení § 398 odst. 6 insolvenčního zákona lze považovat za obydlí, které (případně) dlužník nemusí být povinen vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení, rovněž družstevní byt, respektive družstevní podíl (v bytovém družstvu). To však platí za předpokladu, že s družstevním podílem je spojeno právo nájmu družstevního bytu, který je dlužníkovým obydlím. S takovou možností počítá nejen § 1 odst. 1 písm. a/ nařízení vlády, ale také ustanovení § 610 písm. i/ zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákona o obchodních korporacích), ve znění účinném od 1. 1. 2021. Uvedený závěr odpovídá též specifické povaze bytového družstva, jakož i smyslu a účelu, který takové (bytové) družstvo plní.

26. Soudní praxe je potud ustálena v závěrech, podle kterých základním účelem bytového družstva je zajištění bytových potřeb svých členů (srov. § 727 odst. 1 zákona o obchodních korporacích). Důvodem (smyslem) nabytí družstevního podílu v bytovém družstvu zpravidla je – na rozdíl od nabývání účastí v jiných typech obchodních korporací – zajištění bydlení jakožto jedné ze základních životních potřeb. Družstevní podíl, s nímž je spojeno právo nájmu družstevního bytu, je věcí v právním smyslu, se kterou se na „bytovém trhu“ běžně obchoduje, a je vnímán jako plnohodnotná alternativa k vlastnictví bytových jednotek. Tržní (obvyklá)

cena, kterou musí zájemce uhradit za převod družstevního podílu, s nímž je spojeno právo nájmu družstevního bytu, zpravidla řádově odpovídá cenám, za něž jsou v téže lokalitě převáděny bytové jednotky, které svými vlastnostmi odpovídají pronajímanému družstevnímu bytu (srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. [27 Cdo 2711/2019](#), jakož i judikaturu v něm dále označenou).

27. Důvod, pro který by družstevní byt (respektive družstevní podíl v bytovém družstvu, s nímž je spojeno právo nájmu družstevního bytu), neměl být považován za obydlí ve smyslu ustanovení § 398 odst. 6 insolvenčního zákona, Nejvyšší soud nenachází.

28. Jde-li o určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat (hodnoty tzv. chráněného obydlí), pak způsob jejího výpočtu stanoví § 3 a násl. nařízení vlády. Hodnota chráněného obydlí se určí součinem částky na zajištění bydli v dlužníkově bydlišti (sestavující ze součinu statistické hodnoty a koeficientu růstu cen) a koeficientu zohledňovaných osob. Zohledňovanou osobou je přitom osoba, která s dlužníkem žije ve společné domácnosti a které je zároveň dlužník povinen poskytovat výživné.

29. Přestože insolvenční zákon, ani prováděcí právní předpis (nařízení vlády) výslovně nestanoví, k jakému okamžiku má být určena hodnota obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení, je z povahy věci zřejmé, že se tak musí stát nejpozději v okamžiku, kdy insolvenční soud schvaluje oddlužení plněním splátkové kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty a ukládá dlužníku povinnost vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení majetek náležející do majetkové podstaty (srov. § 406 odst. 1 a odst. 3 písm. e/ insolvenčního zákona). Do té doby insolvenčnímu soudu nic nebrání v tom, aby zohlednil případné změny týkající se skutečností rozhodných pro stanovení hodnoty tzv. chráněného obydlí, včetně počtu zohledňovaných osob.

30. Promítnuto do poměrů projednávané věci výše řečené znamená, že soudy obou stupňů nepochybily, jestliže při rozhodování o povinnosti dlužnice (ne)vydat její obydlí (družstevní podíl) ke zpeněžení insolvenčnímu správci při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty přihlédly ke změně v počtu zohledňovaných osob, k níž došlo v době od zahájení insolvenčního řízení. Jestliže dcera dlužnice v době, kdy insolvenční soud rozhodoval o schválení oddlužení a uložení povinnosti vydat obydlí dlužnice ke zpeněžení insolvenčnímu správci, již nebyla (oproti stavu, z něhož vyšel původně znalec při zpracování znaleckého posudku) osobou, které by dlužnice byla povinna poskytovat výživné (k tomu srov. § 911 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku), neboť již byla sama v pracovním poměru (jinak řečeno, byla schopna se sama živit), nemohl insolvenční soud při určení hodnoty dovolatelčina družstevního podílu vycházet z jiného stavu než z toho, že zde již (v daný okamžik) není žádná zohledňovaná osoba ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 nařízení vlády. Přihlédnout ke skutečnostem dosud nenastalým, k nimž by (snad) mohlo dojít někdy v budoucnu, zjevně možné nebylo (okolnost, že se dcera dovolatelky poté, co insolvenční soud rozhodl o povinnosti vydat družstevní podíl ke zpeněžení insolvenčnímu správci, vrátila ke studiu střední školy, ostatně z insolvenčního spisu ani neplyne).

31. Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněné dovolací argumentace nepodařilo zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř. zamítl.

č. 71

V rozporu s právní úpravou doručování obsaženou v zákoníku práce (zákonu č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění účinném do 30. 6. 2019) není, doručuje-li zaměstnavatel do vlastních rukou zaměstnance písemnost, u níž takový postup nestanoví ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce ani smlouva nebo vnitřní předpis. Přistoupí-li zaměstnavatel v takovém případě k doručení písemnosti prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, podléhá její doručení režimu ustanovení § 336 zák. práce, nikoli tedy obecným pravidlům dojití projevu vůle podle občanského zákoníku.

Doručování, Okamžité zrušení pracovního poměru

§ 38 odst. 1 písm. a), § 38 odst. 1 písm. b), § 55 odst. 1 písm. b), § 334 odst. 1 a 2, § 334 odst. 2, § 336 zákona č. 262/2006 Sb.

č. 71

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2023, sp. zn. [21 Cdo 2697/2022](#), ECLI:CZ:NS:2023:21.CDO.2697.2022.3

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobce proti výrokům II a III rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2022, sp. zn. 23 Co 357/2021; jinak rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2022, sp. zn. 23 Co 357/2021, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 2. 6. 2021, sp. zn. 16 C 96/2019, zrušil a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 8 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Dopisem ze dne 19. 3. 2019, doručeným žalobci dne 21. 3. 2019, žalovaná žalobci sdělila, že s ním okamžitě ruší pracovní poměr „v souladu s § 55 odst. 1 písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce“, z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem. Porušení povinnosti spočívá v „nenastoupení k výkonu práce poté, kdy byl (žalobce) Obvodním soudem pro Prahu 8 vydán rozsudek ze dne 12. 11. 2018, č. j. 28 C 374/2015-76, jímž soud pravomocně určil, že výpověď z pracovního poměru daná zaměstnanci zaměstnavatelem dne 17. 7. 2015, je neplatná“ (rozsudek nabyl právní moci dne 24. 1. 2019); žalobce do práce nenastoupil ani poté, „co byl k nástupu zaměstnavatelem vyzván“.

2. Žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 8 dne 20. 5. 2019 se žalobce domáhal, aby bylo určeno, že „okamžitě zrušení pracovního poměru, doručené žalovaným žalobci dne 21. 3. 2019, je neplatné“. Žalobu odůvodnil zejména tím, že dne 19. 3. 2019 „nalezl“ ve své schránce dopis žalované obsahující „výzvu k nastoupení do zaměstnání do 12. 3. 2019“, která měla být odeslána dne 1. 3. 2019; podle „záznamu doručovatelky“ byl dopis vhozen do schránky dne 18. 3. 2019. Žalobce se dostavil do zaměstnání dne 21. 3. 2019, kde mu bylo ihned po příchodu předáno okamžité zrušení pracovního poměru. Žalobce byl po celou dobu sporu o neplatnost předchozího ukončení pracovního poměru „připraven, ochoten a schopen

do práce nastoupit“. Mezi zástupci účastníků probíhala od února 2019 jednání o mimosoudním řešení věci; předmětem těchto jednání bylo „mimosoudní řešení sporu spočívající ve finančním narovnání, kdy obě strany nicméně měly značně odlišné představy“. Ze strany zástupce žalované „nikdy nezazněl požadavek na to, aby žalobce znovu nastoupil do práce“.

3. Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 2. 6. 2021, č. j. 16 C 96/2019-218, zamítl žalobu na určení, že „okamžité zrušení pracovního poměru doručené žalobci dne 21. 3. 2019 je neplatné“ (výrok I), a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení 32 732 Kč k rukám „právního zástupce žalované“ (výrok II). Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce pracoval u žalované na základě pracovní smlouvy ze dne 23. 9. 2013 jako „pracovník oddělení nákupu a prodeje“, že rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 12. 11. 2018, č. j. 28 C 374/2015-76, který nabyl právní moci dne 24. 1. 2019, bylo určeno, že výpověď z pracovního poměru ze dne 17. 7. 2015 daná žalobci žalovanou je neplatná, že dopisem ze dne 1. 3. 2019 byl žalobce žalovanou vyzván k nástupu do práce do 12. 3. 2019, že žalobce si výzvu „vzvedl ze schránky“ dne 19. 3. 2019 a že dne 21. 3. 2019 „převzal“ okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 19. 3. 2019. Soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, neboť žalobce byl po pravomocném rozhodnutí soudu o neplatnosti výpovědi z pracovního poměru zaměstnavatelem vyzván, aby se dostavil do zaměstnání, avšak žalobce tak neučinil, ačkoliv „o určení neplatnosti a pravomocném rozhodnutí zdejšího soudu v této věci věděl a nelze přičítat k tíži žalovaného, že žalobce nebyl na zaslání výzvy k nástupu do zaměstnání upozorněn, neboť jeho povinnost nastoupit do zaměstnání se počítá od okamžiku právní moci rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o určení neplatnosti výpovědi“.

4. K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. 1. 2022, č. j. 23 Co 357/2021-246, rozsudek soudu prvního stupně „ve výroku o věci samé I.“ potvrdil (výrok I), „ve výroku II. o nákladech řízení“ změnil tak, že „tyto činí 27 830 Kč“, jinak jej potvrdil (výrok II) a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího řízení 6 776 Kč k rukám advokáta JUDr. A. J. (výrok III). Odvolací soud dospěl k závěru, že „bylo povinností zaměstnavatele poté, kdy pravomocně byla určena neplatnost ... výpovědi (v daném případě k datu 24. 1. 2019), vyzvat zaměstnance, který musí být ochoten, schopen a připraven k výkonu práce, k nástupu do zaměstnání“. Tato výzva přitom „není písemností, která by se týkala vzniku, změny či zrušení pracovního poměru či jiných písemností výslovně uvedených v § 334 odst. 1 zákoníku práce“, a nemusí být proto doručena zaměstnanci do vlastních rukou. Žalovaná (když nebylo možné doručení na pracovišti) postupovala správně, jestliže výzvu ze dne 1. 3. 2019 doručovala žalobci poštou. Podle odvolacího soudu pak postačí, že se výzva „dostala do dispoziční sféry žalobce“, k čemuž došlo dne 5. 3. 2019, kdy mu byla poštou zanechána „výzva k převzetí zásilky“; „pokud žalobce na tuto výzvu nereagoval, nese nepříznivé následky své nečinnosti“. „Za předpokladu vyzvednutí zásilky tak bylo na žalobci, aby se ve lhůtě, tj. nejdéle do 12. 3. 2019 na pracoviště dostavil. Nelze přisvědčit odvolateli (žalobci – pozn. dovolacího soudu), že je povinností zaměstnavatele upozorňovat zaměstnance na skutečnost, že je mu doručována výzva k nástupu do zaměstnání, v situaci, kdy bylo pravomocně určeno k datu 24. 1. 2019 neplatné rozvázání pracovního poměru předchozí výpovědí, za situace, že by žalobce byl skutečně ochoten, schopen a připraven práci konat, bylo na něm, aby minimálně sledoval doručované písemnosti případně od zaměstnavatele. Sám žalobce uváděl, že vyčkával a ponechával řešení záležitosti na svém právním zástupci, který měl jednat mimosoudně po právní moci rozhodnutí o neplatném

rozvázání pracovního poměru výpovědí o ukončení pracovního poměru, tj. v tomto směru o finanční vypořádání; i ze samotné SMS zprávy žalobce ze dne 20. 3. 2019 je zřejmé, že neměl fakticky zájem nadále pro zaměstnavatele pracovat“ (podle skutkového zjištění odvolacího soudu žalobce SMS zprávou z 20. 3. 2019 navrhoval žalované „ukončení pracovního poměru dohodou“). Při posuzování intenzity porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k žalobcem vykonávané práci odvolací soud přihlédl k „délce absence na pracovišti minimálně za dobu od 12. do 19. či 21. 3. 2019“, přičemž podle rozhodovací praxe odvolacího soudu „neomluvené zameškání práce v trvání pěti dnů zpravidla představuje obecně vzato samo o sobě porušení pracovní kázně zvláště hrubým způsobem ve smyslu § 55 odst. 1 písm. b) zákoníku práce“. Odvolací soud dále vycházel též z toho, že „za situace, kdy k datu 24. 1. 2019 byla pravomocně určena neplatnost výpovědi z pracovního poměru, není rozhodné, že žalobce (dle jeho tvrzení), se měl dozvědět o datu právní moci uvedeného rozsudku až v březnu 2019 od svého právního zástupce, v tomto směru je na účastníku, aby v rámci smluvního vztahu řádně spolupracoval s advokátem“. Z obsahu spisu je „naopak zřejmé, že žalobce přenechal svému právnímu zástupci vyjednávání ohledně rozvázání pracovního poměru a finančního vypořádání se zaměstnavatelem“ a k této okolnosti je podle odvolacího soudu nutné při posuzování intenzity porušení pracovněprávních povinností rovněž přihlížet; „stejně tak z SMS zprávy žalobce ze dne 20. 3. 2019 vyplývá, že nemá fakticky zájem pracovat u žalované“. Za nadbytečné potom považoval zabývat se posuzováním „důsledků nenastoupení žalobce u zaměstnavatele k datu 12. 3.“, jestliže žalobce „v té době již prakticky 3 a půl roku pro žalovanou fakticky nepracoval“. Z uvedených důvodů odvolací soud uzavřel, že na žalované nebylo možné spravedlivě požadovat, aby žalobce zaměstnávala po dobu trvání výpovědní doby.

č. 71

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu („proti všem výrokům“) podal žalobce dovolání. Přípustnost dovolání spatřuje v tom, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu při posuzování intenzity porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci, neboť bylo nutné vzít v potaz „nedostatek zavinění na straně žalobce, neexistující škodu na straně zaměstnavatele, existující soudní spor a tři a půl roku trvající překážku v práci na straně zaměstnavatele, jakož i přístup obou stran sporu k pokračování pracovního poměru“, a skutečnost, že žalobce „vždy řádně plnil své povinnosti a žalovaný mu nikdy nevytkl jiné porušení“. Soudům vytýká, že dostatečně nezkoumaly, „kdy a jakým způsobem se žalobce dozvěděl o existenci výzvy k nástupu do zaměstnání a jejího obsahu, zda si žalobce byl vědom možného porušení povinností na své straně a jaká byla pohnutka, s níž žalovanému zasílal konkrétní SMS zprávy“, ačkoliv podle dovolatele uvedené okolnosti mohly být „pro posouzení intenzity údajného porušení klíčové“. Dovolatel rovněž předesťel otázku, „zda je možné, aby za porušení povinnosti zaměstnance zvláště hrubým způsobem bylo považováno jednání zaměstnance, které není úmyslné“. Dovolatel v tomto směru namítá, že „k neomluvené absenci nedošlo proto, že by žalobce věděl, že od něj žalovaný požaduje přítomnost na pracovišti a chtěl své povinnosti porušit, nýbrž proto, že se o existenci dané výzvy nedozvěděl a mylně vycházel z domnění, že stále platí pokyn žalovaného z července 2015, kterým bylo žalobci striktně zakázáno docházet na pracoviště“, a podle dovolatele lze proto „uvažovat maximálně o zavinění ve formě nevědomé nedbalosti“. Žalobce byl „v dobré víře, že veškerá komunikace s žalovaným probíhá

přes jeho právního zástupce, kterého pověřil mimosoudními jednáními“. Podle dovolatele napadené rozhodnutí spočívá též na řešení „otázky doručování výzvy zaměstnanci k nástupu do zaměstnání“. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu o tom, že výzva k nástupu do zaměstnání nepatří mezi písemnosti týkající se skončení pracovního poměru ve smyslu § 334 odst. 1 zákoníku práce a že postačí, došla-li do dispoziční sféry zaměstnance, neboť „obsahově se tato písemnost skončení pracovního poměru úzce dotýká, když v případě nesplnění výzvy zaměstnanci hrozí skončení pracovního poměru“. Opačný výklad by byl v rozporu se základní zásadou vyjádřenou v § 1a odst. 1 písm. a) zákoníku práce. Žalobce proto navrhnul, aby dovolací soud změnil rozsudek odvolacího soudu tak, že se určuje, že okamžité zrušení pracovního poměru žalobce u žalované doručené žalobci dne 21. 3. 2019 je neplatné.

6. Žalovaná ve vyjádření k podanému dovolání uvedla, že považuje dovolání žalobce za nepřijatelné, neboť podle jejího názoru směřuje proti skutkovým zjištěním soudů. Rozhodnutí odvolacího soudu je navíc podle jejího názoru v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, a proto navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobce odmítl, případně zamítl.

č. 71

III.

Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací [§ 10a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“)] po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

8. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

9. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

10. Žalobce svým dovoláním rozsudek odvolacího soudu napadl ve všech jeho výrocích (tedy i ve výroku II a III, jimiž odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení); pomíjí přitom, že v části, ve které směřuje proti výroku rozsudku odvolacího soudu o nákladech řízení, není dovolání přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jež stanoví, že dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení. Dovolací soud proto v této části dovolání žalobce podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

11. Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci – mimo jiné – zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. – nepodléhá), že žalobce pracoval u žalované na základě pracovní smlouvy ze dne 23. 9. 2013 jako „pracovník oddělení nákupu a prodeje“, že rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 12. 11. 2018, č. j. 28 C 374/2015-76,

který nabyl právní moci dne 24. 1. 2019, bylo určeno, že výpověď z pracovního poměru ze dne 17. 7. 2015 daná žalobci žalovanou je neplatná, že dopisem ze dne 1. 3. 2019 byl žalobce žalovanou vyzván k nástupu do zaměstnání „nejpozději dne 12. 3. 2019“ a že žalobce se na své pracoviště dostavil až dne 21. 3. 2019, kde mu žalovaná doručila (shora uvedené) okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 19. 3. 2019. Výzva k nástupu do práce byla žalobci doručovaná prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, protože žalobce nebyl v místě doručení doručovatelem zastížen, byla dne 5. 3. 2019 písemnost uložena na poště a „zanechána“ žalobci „výzva k převzetí zásilky“, následně „byla písemnost vhozena do schránky žalobce, který si vyzvedl tuto písemnost až dne 19. 3. 2019“.

12. Za tohoto skutkového stavu napadený rozsudek odvolacího soudu závisí (mimo jiné) na řešení otázky, jaká jsou východiska pro konkrétní vymezení relativně neurčité hypotézy právní normy obsažené v ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zákoníku práce z hlediska posouzení intenzity porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci, a otázky okamžiku doručení písemnosti zaměstnavatele obsahující výzvu k nástupu do zaměstnání zaměstnanci. Vzhledem k tomu, že při řešení první otázky se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a druhá otázka nebyla dosud v rozhodovací praxi řešena ve všech souvislostech, je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

č. 71

IV.

Důvodnost dovolání

13. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání proti výroku o věci samé je důvodné.

14. Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, že se žalobce domáhá určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru ze dne 19. 3. 2019, které mu bylo doručeno dne 21. 3. 2019, a že výzva k nástupu do zaměstnání byla žalobci doručována v březnu 2019 – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů účinném do 30. 6. 2019 (dále jen „zák. práce“ nebo „zákoník práce“), a subsidiárně též (srov. § 4 zák. práce) podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 30. 6. 2020 (dále jen „o. z.“ nebo „občanský zákoník“).

15. Podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy, porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem.

16. Podle ustanovení § 38 odst. 1 písm. a) zák. práce od vzniku pracovního poměru je zaměstnavatel povinen přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, platit mu za vykonanou práci mzdu nebo plat, vytvářet podmínky pro plnění jeho pracovních úkolů a dodržovat ostatní pracovní podmínky stanovené právními předpisy, smlouvou nebo stanovené vnitřním předpisem. Podle ustanovení § 38 odst. 1 písm. b) zák. práce od vzniku pracovního poměru je zaměstnanec povinen podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy v rozvržené týdenní pracovní době a dodržovat povinnosti, které mu vyplývají z pracovního poměru.

17. Dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci patří k základním povinnostem zaměstnance vyplývajícím z pracovního poměru [srov. § 38 odst. 1 písm. b) zák. práce] a spočívá v plnění povinností, které jsou stanoveny právními předpisy (zejména ustanoveními § 301 a § 302 až 304 zák. práce), pracovním řádem nebo jiným vnitřním předpisem zaměstnavatele, pracovní nebo jinou smlouvou nebo pokynem nadřízeného vedoucího zaměstnance. Má-li být porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci (dále též jen „pracovní povinnosti“) právně postižitelné jako důvod k rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, musí být porušení pracovní povinnosti zaměstnancem zaviněno (alespoň z nedbalosti) a musí dosahovat určitý stupeň intenzity. Zákoník práce rozlišuje – jak vyplývá z ustanovení § 52 písm. g) a § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce – mezi méně závažným porušením pracovní povinnosti, závažným porušením pracovní povinnosti a porušením pracovní povinnosti zvláště hrubým způsobem. Porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci nejvyšší intenzity (zvláště hrubým způsobem) je důvodem k okamžitému zrušení pracovního poměru nebo k výpovědi z pracovního poměru [§ 55 odst. 1 písm. b), § 52 písm. g) část věty před středníkem zák. práce].

č. 71

18. Ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. k takovým právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Pro posouzení, zda zaměstnanec porušil povinnost vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci méně závažně, závažně nebo zvláště hrubým způsobem, zákon nestanoví, z jakých hledisek má soud vycházet. V zákoníku práce ani v ostatních pracovněprávních předpisech nejsou pojmy „méně závažné porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci“, „závažné porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci“ a „porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvláště hrubým způsobem“ definovány, přičemž na jejich vymezení závisí možnost a rozsah postihu zaměstnance za porušení takové povinnosti. Vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu; soud může přihlídnout při zkoumání intenzity porušení pracovní povinnosti zaměstnance k jeho osobě, k funkci, kterou zastává, k jeho dosavadnímu postoji k plnění pracovních úkolů, k době a situaci, v níž došlo k porušení pracovní povinnosti, k míře zavinění zaměstnance, ke způsobu a intenzitě porušení konkrétních povinností zaměstnance, k důsledkům porušení uvedených povinností pro zaměstnavatele, k tomu, zda svým jednáním zaměstnanec způsobil zaměstnavateli škodu, apod. Zákon zde ponechává soudu širokou možnost uvážení, aby rozhodnutí o platnosti rozvázání pracovního poměru okamžitým zrušením nebo výpovědí odpovídalo tomu, zda po zaměstnavateli lze spravedlivě požadovat, aby pracovní poměr zaměstnance u něj nadále pokračoval (srov. ve vztahu k obsahově shodné dřívější právní úpravě rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 1995, sp. zn. 6 Cdo 53/94, uveřejněný v časopise Práce a mzda č. 7–8, roč. 1995, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2000, sp. zn. [21 Cdo 1228/99](#), uveřejněný pod č. 21/2001 Sb. rozh. obč.). Výsledné posouzení intenzity porušení pracovní povinnosti přitom není jen aritmetickým průměrem všech v konkrétním případě zvažovaných hledisek; k některým z nich je třeba přistupovat se zvýšenou pozorností tak, aby byla vystižena typová i speciální charakteristika porušení právních povinností v konkrétní věci (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu

ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. [21 Cdo 2596/2011](#), uveřejněného pod č. 25/2013 Sb. rozh. obč., rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. [21 Cdo 3034/2016](#), uveřejněného v časopise Právní rozhledy č. 5/2017, s. 40, anebo rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, sp. zn. [21 Cdo 3325/2012](#)).

19. Okamžité zrušení pracovního poměru podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce je ve srovnání s rozvázáním pracovního poměru výpovědí podle ustanovení § 52 písm. g) části věty před středníkem zák. práce výjimečným opatřením (srov. dikci ustanovení § 55 odst. 1 zák. práce „Zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy, ...“). K okamžitému zrušení pracovního poměru podle tohoto ustanovení proto může zaměstnavatel přistoupit jen tehdy, jestliže okolnosti případu odůvodňují závěr, že po zaměstnavateli nelze spravedlivě požadovat, aby zaměstnance zaměstnával až do uplynutí výpovědní doby (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2006, sp. zn. [21 Cdo 1218/2005](#), uveřejněného pod č. 32/2007 Sb. rozh. obč.).

20. K základním povinnostem zaměstnance vyplývajícím z pracovního poměru náleží též povinnost podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy v rozvržené týdenní pracovní době [srov. § 38 odst. 1 písm. b) zák. práce]. Tato povinnost zaměstnance trvá od vzniku pracovního poměru (zpravidla založeného pracovní smlouvou – § 33 odst. 1 zák. práce) až do jeho skončení některým ze způsobů upraveným ustanovením § 48 zák. práce. V průběhu trvání pracovního poměru může být pracovní závazek zaměstnance suspendován jedině, nastane-li některá z překážek v práci, ať je to již překážka v práci na straně zaměstnance (§ 191 a násl. zák. práce), nebo překážka v práci na straně zaměstnavatele (§ 207 a násl. zák. práce). Jde o situaci, kdy zaměstnanec z důvodů objektivní nebo subjektivní povahy uznaných právními předpisy (popřípadě zaměstnavatelem na základě vnitřního předpisu, nebo sjednaných v kolektivní smlouvě) nekoná práci, kterou by jinak v daném časovém úseku zasahujícím do pracovní doby konat měl. Není-li zde tato právem uznaná nemožnost nebo obtížnost plnění základních pracovněprávních povinností a vykazuje-li zaměstnanec absenci, která není výše uvedeným způsobem aprobována, znamená to, že po celou dobu, kdy nekoná práci podle pracovní smlouvy, nedodržuje základní povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2020, sp. zn. [21 Cdo 338/2020](#)).

21. Podle ustálené judikatury dovolacího soudu neomluvené zameškání práce v trvání pěti a více dnů zpravidla představuje – obecně vzato – samo o sobě porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvláště hrubým způsobem a odůvodňuje rozvázání pracovního poměru okamžitým zrušením. Jednání zaměstnance znamenající porušení pracovní kázně však ani zde nelze posuzovat bez přihlídnutí k dalším okolnostem, které mohou mít vliv na celkové zhodnocení případu; kromě délky nepřítomnosti zaměstnance v práci je proto nutno přihlídnout i k dalším okolnostem posuzovaného případu, zejména k důsledkům nepřítomnosti zaměstnance v práci pro zaměstnavatele, k dosavadnímu postoji zaměstnance k plnění pracovních úkolů, k míře jeho zavinění a ke způsobu a intenzitě porušení jeho konkrétních pracovních povinností (ve vztahu k obdobné právní úpravě v předchozím zákoníku práce srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2008 sp. zn. [21 Cdo 2542/2007](#)).

22. V projednávané věci odvolací soud při posuzování intenzity porušení pracovní povinnosti žalobcem vedle samotné délky neomluveného zameškání práce („minimálně za dobu od 12. do 19. či 21. 3. 2019“) přihlížel jen k dalším dvěma okolnostem – k tomu, že „žalobce přenechal svému právnímu zástupci vyjednávání ohledně rozvázání pracovního poměru a finančního vypořádání“ a že sám SMS zprávou ze dne 20. 3. 2019 navrhl žalované rozvázání pracovního poměru dohodou. Uvedené okolnosti však nemají žádnou spojitost s porušením pracovní povinnosti, jehož intenzitu odvolací soud posuzoval, neboť představují typický důsledek neplatného rozvázání pracovního poměru se zaměstnancem. Bývá totiž obvyklé, že zaměstnavatel a zaměstnanec po skončení sporu o neplatnost rozvázání pracovního poměru se zaměstnancem vedou jednání o vypořádání peněžitých nároků zaměstnance vyplývajících z tohoto neplatného rozvázání, případně (s ohledem na jejich narušené vztahy) též jednání o rozvázání pracovního poměru dohodou. Tyto okolnosti proto nelze řadit mezi hlediska, která by soud měl brát v úvahu při vymezení relativně neurčité hypotézy ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce a odvolací soud k nim nesprávně přihlížel jako k okolnostem zvyšujícím intenzitu porušení pracovní povinnosti žalobcem. Zohlednil-li v neprospěch žalobce skutečnost, že jednání „přenechal svému právnímu zástupci“, dopustil se v rozporu s ustanovením § 346b odst. 4 zák. práce současně jeho znevýhodnění jen proto, že využil svého práva nechat se při jednání se zaměstnavatelem zastoupit zmocněncem (§ 436 a násl. o. z.). Odvolací soud proto nepostupoval správně (a dovolatel mu důvodně vytýká), pokud do rámce svých úvah nezahrnul další hlediska, která mohou být významná pro posouzení intenzity porušení pracovní povinnosti žalobcem, jako jsou zejména osoba žalobce, funkce, kterou zastával, jeho dosavadní postoj k plnění pracovních úkolů, míra zavinění žalobce, způsob a intenzita porušení konkrétních povinností žalobcem, nebo důsledky nepřítomnosti žalobce v práci pro žalovanou.

23. Úvahu odvolacího soudu při vymezení relativně neurčité hypotézy právní normy obsažené v ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce nelze tedy považovat za správnou a úplnou. Je tomu tak též proto, že odvolací soud nesprávně vyřešil otázku okamžiku doručení písemné výzvy k nástupu do zaměstnání „nejpozději dne 12. 3. 2019“ (obsažené v dopise žalované ze dne 1. 3. 2019) žalobci, neboť v tomto důsledku zohledňoval nesprávnou délku neomluveného zameškání práce žalobcem; odvolací soud v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu (srov. například rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 2. 1995, sp. zn. 6 Cdo 5/94, uveřejněný v časopise Právní rozhledy č. 7, roč. 1995, str. 286, nebo odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2002, sp. zn. [21 Cdo 90/2001](#), či rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2016, sp. zn. [21 Cdo 3526/2015](#)) vyšel ze závěru, že za situace, kdy „po dobu sporu o určení neplatnosti ... výpovědi neumožňoval zaměstnavatel zaměstnanci výkon práce, bylo povinností zaměstnavatele poté, kdy pravomocně byla určena neplatnost takové výpovědi (v daném případě k datu 24. 1. 2019), vyzvat zaměstnance, který musí být ochoten, schopen a připraven k výkonu práce, k nástupu do zaměstnání“.

24. Podle ustálené judikatury dovolacího soudu (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2006, sp. zn. [21 Cdo 563/2005](#), uveřejněného pod č. 65/2006 Sb. rozh. obč.) je písemný projev vůle (písemnost) – obecně vzato – doručen druhému účastníku tehdy, jakmile se ocitne ve sféře jeho dispozice, ledaže zákon stanoví určitý způsob doručování. Písemnost se ocitne ve sféře dispozice druhého účastníka tím, že získá možnost seznámit se s jejím obsahem. Není přitom vždy nezbytné, aby se druhý účastník opravdu s obsahem projevu vůle seznámil, ostatně nikdo – do důsledků vzato – nemůže být „přinucen“,

aby opravdu poznal obsah projevu vůle někoho jiného; rozhodující je, aby měl – objektivně vzato – možnost obsah písemnosti poznat. Vyžaduje-li však zákon, aby projev vůle došel (byl doručen) druhému účastníku předepsaným způsobem, má projev vůle sledované právní následky, jen jestliže byl takový postup dodržen. Kdyby projev vůle byl doručován druhému účastníku odlišným způsobem, jeho právní následky, nestanoví-li zákon jinak, nenastávají, i kdyby se nakonec do dispoziční sféry účastníka dostal (k tomu srov. například právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2001, sp. zn. [21 Cdo 2426/2000](#)).

25. Ustanovení § 334 až 336 zák. práce obsahují zvláštní úpravu doručování vybraných písemných projevů vůle zaměstnavatele určených zaměstnanci. Okruh těchto písemností, jež musí být doručeny zaměstnanci do vlastních rukou, stanoví ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce tak, že do něj zařazuje písemnosti týkající se vzniku, změn a skončení pracovního poměru nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, odvolání z pracovního místa vedoucího zaměstnance, důležité písemnosti týkající se odměňování, jimiž jsou mzdový výměr (§ 113 odst. 4 zák. práce) nebo platový výměr (§ 136 zák. práce) a záznam o porušení režimu dočasně práce neschopného pojištěnce. Úprava stanoví, že tyto písemnosti doručuje zaměstnavatel zaměstnanci do vlastních rukou na pracovišti, v jeho bytě nebo kdekoli bude zastížen anebo prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací; není-li to možné, může zaměstnavatel písemnost doručit prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (srov. § 334 odst. 2 zák. práce). Je-li písemnost doručována prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, vybere zaměstnavatel takovou poštovní službu, aby z uzavřené poštovní smlouvy vyplývala povinnost doručit poštovní zásilku obsahující písemnost za podmínek stanovených tímto zákonem (§ 334 odst. 4 zák. práce).

26. Speciální pravidla obsažená v ustanovení § 334 až 336 zák. práce se vztahují jen na doručování písemností vyjmenovaných v ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce; pro doručování ostatních písemností zaměstnavatele určených zaměstnanci se uplatní obecná pravidla občanského zákoníku vycházející z tzv. teorie dojití (srov. § 570 odst. 1 o. z.). Na druhou stranu ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce obsahuje právní úpravu, která je relativně (jednostranně) kogentní v tom smyslu, že zvláštní (přísnější) pravidla pro doručování písemností stanoví pro stanovený okruh písemností, aniž by současně zakazovala, aby smlouvou nebo vnitřním předpisem zaměstnavatele mohly být stanoveny další písemnosti, které mají být zaměstnanci doručovány do vlastních rukou. Právní úprava doručování obsažená v zákoníku práce tedy nevylučuje, aby kolektivní smlouva, pracovní nebo jiná smlouva (dohoda) účastníků pracovněprávního vztahu, popřípadě vnitřní předpis stanovily další okruh písemností zaměstnavatele, které mají být zaměstnanci doručovány tímto způsobem. Stane-li se tak, podléhá doručování i těchto dalších písemností stejnému režimu jako doručování písemností vyjmenovaných v ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce.

27. Z uvedeného lze potom též dovodit, že v rozporu s právní úpravou doručování obsaženou v zákoníku práce není, doručuje-li zaměstnavatel do vlastních rukou zaměstnance písemnost, u níž takový postup nestanoví ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce ani smlouva nebo vnitřní předpis. Přistoupí-li zaměstnavatel v takovém případě – stejně jako žalovaná v projednávané věci – k doručení písemnosti prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb, podléhá její doručení režimu ustanovení § 336 zák. práce, nikoli tedy obecným pravidlům dojití projevu vůle podle občanského zákoníku. Opačný výklad by zde byl v rozporu se základní zásadou pracovněprávních vztahů spočívající ve zvláštní zákonné ochraně postavení zaměstnance

[srov. § 1a odst. 1 písm. a) zák. práce], neboť okamžik doručení písemnosti by byl, v rozporu s obsahem písemného oznámení o výzvě k vyzvednutí zásilky (srov. § 336 odst. 3 zák. práce), závislý jen na povaze doručované písemnosti, která zaměstnanci do doby jejího vyzvednutí nemůže být známa.

28. Mezi písemnosti „týkající se vzniku, změn a skončení pracovního poměru“ patří nejen právní jednání zaměstnavatele učiněná v písemné formě (jako jsou například návrh na uzavření pracovní smlouvy, výpověď z pracovního poměru, okamžité zrušení pracovního poměru), ale také jiné jeho písemné úkony (tzv. faktická právní jednání), které se – přestože nejde o projevy vůle, s nimiž by právní předpisy spojovaly vznik, změnu nebo zánik práv a povinností účastníků pracovněprávního vztahu – týkají vzniku, změn a skončení pracovního poměru (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2017, sp. zn. [21 Cdo 4689/2016](#)).

č. 71

29. V projednávané věci odvolací soud správně posoudil povahu dopisu žalované ze dne 1. 3. 2019, kterým byl žalobce vyzván k nástupu do zaměstnání „nejpozději dne 12. 3. 2019“, pokud uzavřel, že „takováto výzva není písemností, která by se týkala vzniku, změny či zrušení pracovního poměru či jiných písemností výslovně uvedených v § 334 odst. 1 zákoníku práce“. Je totiž zcela nepochybné, že uvedený dopis neobsahuje ani právní jednání, ani tzv. faktické jednání, které by směřovalo ke vzniku, změně nebo skončení pracovního poměru účastníků, nebo které by se vzniku, změny nebo skončení jejich pracovního poměru jinak týkalo. Namítá-li žalobce, že „obsahově se tato písemnost skončení pracovního poměru úzce dotýká, když v případě nesplnění výzvy zaměstnanci hrozí skončení pracovního poměru“, pak přehlídí, že taková písemnost není hmotněprávním předpokladem pro podání okamžitého zrušení pracovního poměru podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce, k němuž žalovaná přistoupila, ani pro podání výpovědi z pracovního poměru podle ustanovení § 52 písm. g) zák. práce.

30. I když dopis žalované ze dne 1. 3. 2019 není písemností, kterou by bylo možno zařadit pod výčet uvedený v ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce, nepostupoval odvolací soud správně, posuzoval-li okamžik jeho doručení žalobci podle obecných pravidel občanského zákoníku o dojití projevu vůle nepřítomné osobě a písemnost považoval za doručenu dnem 5. 3. 2019, kdy žalobci byla doručovatelem zanechána „výzva k převzetí zásilky“. Náležitě totiž nevzal v úvahu, že žalovaná (přestože nemusela) – jak ze skutkových zjištění vyplývá – při doručování písemnosti zvolila postup podle ustanovení § 336 zák. práce, tedy postup stanovený zákonem pro doručování písemností uvedených v ustanovení § 334 odst. 1 zák. práce prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb. Doručení výzvy k nástupu do zaměstnání proto podléhalo režimu ustanovení § 336 zák. práce.

31. Podle ustanovení § 336 odst. 3 zák. práce nebyl-li zaměstnanec, kterému má být písemnost doručena prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, zastižen, uloží se písemnost v provozovně provozovatele poštovních služeb nebo u obecního úřadu. Zaměstnanec se vyzve písemným oznámením o neúspěšném doručení písemnosti, aby si uloženou písemnost do 10 pracovních dnů vyzvedl; zároveň se mu sdělí, kde, od kterého dne a v kterou dobu si může písemnost vyzvednout. V oznámení podle věty druhé musí být zaměstnanec rovněž poučen o následcích odmítnutí převzetí písemnosti nebo neposkytnutí součinnosti nezbytné k doručení písemnosti.

32. Podle ustanovení § 336 odst. 4 zák. práce povinnost zaměstnavatele doručit písemnost je splněna, jakmile zaměstnanec písemnost převezme. Jestliže si zaměstnanec uloženou písemnost (odstavec 3) nevyzvedne do 10 pracovních dnů, považuje se za doručenu posledním dnem této lhůty; tato nedoručená písemnost se odesílajícímu zaměstnavateli vrátí. Jestliže zaměstnanec doručení písemnosti prostřednictvím provozovatele poštovních služeb znemožní tím, že poštovní zásilku obsahující písemnost odmítne převzít nebo neposkytne součinnost nezbytnou k doručení písemnosti, považuje se písemnost za doručenu dnem, kdy ke znemožnění doručení písemnosti došlo. Zaměstnanec musí být doručovatelem poučen o následcích odmítnutí převzetí písemnosti; o poučení musí být proveden písemný záznam.

33. Z citovaných ustanovení vyplývá, že z hlediska okamžiku, kdy se písemnost doručovaná prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb, jejíž doručení zaměstnanec svým chováním znemožnil, považuje za doručenu, mohou při řádném postupu doručovatele nastat dvě situace. Je-li zaměstnanec doručovatelem zastižen a písemnost převezme, nastávají účinky doručení v okamžiku převzetí písemnosti. Nebyl-li zaměstnanec doručovatelem zastižen a písemnost byla při současném zanechání výzvy k jejímu vyzvednutí uložena u provozovatele poštovních služeb nebo u obecního úřadu, nastávají účinky doručení v okamžiku vyzvednutí písemnosti zaměstnancem, k němuž došlo v době 10 pracovních dnů od jejího uložení, nebo – za předpokladu, že písemné oznámení o výzvě k vyzvednutí zásilky obsahovalo všechny zákonem stanovené náležitosti – desátým pracovním dnem následujícím po dni, v němž byla uložena poštovní zásilka připravena pro zaměstnance k vyzvednutí. Z hlediska těchto zákonných ustanovení však odvolací soud okamžik, v němž byla žalobci doručena písemná výzva žalované k nástupu do zaměstnání, neposuzoval. Předčasný je tedy i jeho závěr o tom, zda a v jakém rozsahu se žalobce během vytýkaného období (12. 3. 2019 až 19. 3. 2019) neomluveného zameškání práce dopustil.

34. Protože rozsudek odvolacího soudu není správný a protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu ve výroku o věci samé, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Obvodnímu soudu pro Prahu 8) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).